

8/17

מדינת ישראל

גנזך המדינה

מכירת הארץ

משרד

17

מס' תיק

הוצאת המדינה למכירת הארץ

הוצאת המדינה למכירת הארץ

ב' באייר תשמ"ב - ב' באייר תשמ"ג

16.1.1983 - 25.4.1982

מס' תיק מקורי

מחלקה

שם תיק: הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות
הציונית העולמית (ב' באייר תשמ"ב - ב' באייר תשמ"ג)
מזהה פנימי: 12779/11-ג
מזהה פריט: 001f12
כתובת: 2-111-5-7-4
תאריך הדפסה: 24/06/2018

11-5-7-4

מוכירות הממשלה

סגנון

18/1/83

ש מ ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
יום א', כ' כשבט התשמ"ג - 16.1.83

נכחו: חברי הועדה - השרים: י. באמן - יו"ר, מ. נסים

נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, ע. לוינסקי,
מ. ריכלין, א. חבין

נעדרו: חברי הועדה - השרים: ש. ארליך (חולה בחו"ל),
י. ארידור, ז. המר, ד. לוי,
מ. צפורי, א. שרון

מ. דקל	- סגן שר החקלאות לעניני התיישבות
ח"כ ח. פורת	
פ. אלבק	- משרד המשפטים
א. כראון	- משרד הבטחון
י. דקל	- החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
י. בן-זאב	- הסוכנות היהודית
א. גיסין	- הסוכנות היהודית, חבל הנגב
ז. גינדל	- משרד העבודה והרווחה
א. זייף	- לשכת סגן ראש-הממשלה ושר החקלאות
ש. יהלום	- משרד החינוך והתרכות
נ. יניב	- משרד החקלאות
ד. לב	- לשכת שר המדע והפיתוח
ק. מלכה	- לשכת סגן שר החקלאות לעניני התיישבות
נ. מנוחין	- הסוכנות היהודית
י. מרגלית	- משרד הבינוי והשיכון
א. פרחן	- לשכת שר המדע והפיתוח
ח. צבן	- הקרן הקימת לישראל
א. צור	- לשכת סגן שר החקלאות לעניני התיישבות

שמי/.

בפרוטוקול זה 45 דפים.

רשמי: 3.5.20-1
20-38.1.5
38-41.3.5

- מ. שמיר - מינהל מקרקעי ישראל
 ר. שכנר - מועצה אזורית הר חברון
 ד. שקל - משרד האוצר
 א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום:	הת/41	איחולי החלמה ליו"ר הועדה להתיישבות	1. 48
	הת/42	התיישבות חקלאית בדרום הר חברון:- תכנית תשתית להתיישבות החקלאית באזור יתיר ושוקת (יתיר ג', להב ג', בית מרסים, אשכולות)	2. 48
	הת/43	עתניאל:- ישוב קהילתי בדרום הר חברון (זוהר - ישוב הקבע)	2. 48
	הת/44	מבצע איכלוס בהתיישבות	21. 48
	הת/45	נופים:- תלונה של החברה להגנת הטבע	36. 48
	הת/46	הר מנוח:- הכללה בשטח המוניציפלי של קרית ארבע	34. 48
	הת/47	אפרת:- ההפגנה של אנשי "שלום עכשו"	38. 48
	הת/48	קרית מדע בשומרון - הודעה	41. 48

הת/41. איחולי החלמה ליושב-ראש הוועדה להתיישבות, סגן ראש-הממשלה ושר

החקלאות

השר י. זאמן:

רבותי, אני רוצה לפתוח את הישיבה. רציתי לפתוח במבוא קצר, שהפרק הראשון שבו הוא, שאני מפיח, שכל הפוכחים מצטרפים אלי במשלוח איחולי החלמה מהירים ליו"ר הקבוע של הוועדה הזאת, סגן דהיימ שמחה ארליך. אנחנו קראנו בעיתון הערב כי הוא כבר כמו חייל. אבל מספיק שיהיה כמו יו"ר, זה יהיה בסדר גמור. אנו מאחלים לו, אם כן, החלמה מהירה.

* * *

שנית, אני מקיים את הישיבה, כי הישיבה הזאת, למעשה, נדחית כבר במשך כחודש ימים. כל פעם משהו אחר לא יכול היה להשתתף והיו כל מיני עיכובים. עשיתי זאת, בידיעה, שהשבוע, אמנם, ראשי המחלקות בהסתדרות הציונית עדיין בחו"ל, אבל נוכל לקיים עוד ישיבה, כימים הקרובים, ואז הם יוכלו להשתתף. יצאתי מהנחה, שתמיד משהו יחסר, לכן מוטב לקיים ישיבה מאשר להמשיך בדחיות.

נשיא המדינה מגיע ב-1530. שר המשפטים טלפן לי.

אם הוא לא בא, הוא בוודאי ילך ישר לשם. אני הייתי בין הגיבורים, שכחצות כאו להפרד ממנו בשדה התעופה בן-גוריון, אז אני חושב, שהפעם, אתן לשרים האחרים לקבלו. אז היינו מעטים, שעשינו זאת. ימצאו, בוודאי, הרבה יותר, שיקבלו אותו ב-1530, לכן, אוכל להמשיך את הישיבה ולא אפסיק אותה. אני מפיח, לפי מה שאני רואה מסביבי, שאין אף אחד אחר שצריך לפסוע לשם, אז זה בסדר.

עכשיו, למושאים עצמם - ליו"ר הועדה היו מספר מושאים שהוא השאיר. בתוך המושאים הללו היה מושא אחד, שבימים האחרונים, היה במידה מסוימת של ויכוח והתדייפות, לכן בחרתי לא להעלות אותו. אם הדברים יסתדרו ותהיה מדיניות אחידה וברורה, מוכל לקיים עליו דיון בישיבה הבאה. אם לא, נחכה לשובו של היו"ר הקבוע, כי במקרה, זה גם נגע לעמדה אישית שלו.

מתוך אותו סדר היום, החלק שלא נגע לויכוחים עקרוניים, עד כדי כך, נוגע לתכנית תשתית ההתיישבות החקלאית באזור יתיר ושוקת. אח"כ ישנו סעיף שונות. אני רוצה לומר לכם, שאספתי לתוך השונות 5 מושאים קטנים, שהם מעסיקי דיומא ואשר לגביהם באו פניות שונות. נגיע גם לזה, אני רק רוצה להתרות, מבחינת השארת זמן, שרצוי שנגיע גם למושאים הללו.

הת/42. התיישבות חקלאית בדרום הר חברון - תכנית - תשתית להתיישבות החקלאית באזור יתיר ושוקת (יתיר ג', להב ג', בית-מרסין ואשכולות)
 הת/43. שת"אל: ישוב קהילתי בדרום הר חברון (זוהר - יישוב הקבע).

השר י. נאמן:

נפתח במושא הראשון שעל סדר היום והוא - תכנית

תשתית ההתיישבות החקלאית.

מר ע. לוינסקי:

אני מבין, שמהישיבה הקודמת, הושארו מספר ישובים

שהיה צריך לדון בהם, אז אתה מציע, שלא נדון בהם היום?

השר י. נאמן:

לא, הסעיפים שאפי מתכוון, שלא ידון בהם היום, הם סעיפים שהיו בסדר היום ואינם מופיעים פה, הם נגעו לתושבות באזור המדרושות המערביים של הר אפרים והשומרון. אלה פושאים, שבעצם, בתאום עם סגן ראש הממשלה ושר הביטוי והשיכון, אפי לא מעלה אותם היום. אין לי שום הסתייגות מלדון בכל הפושא שמופיע פה, של התשתית ההתיישבותית. אם יהיו פה פושאים, שיגעו במשרד החקלאות, במפורש, ושסגן שר החקלאות יחשוב, שלגביהם כדאי לחכות לשובו של שר החקלאות, אז נחכה לשובו של שר החקלאות, אבל אולי נוכל לגמור היום את כל הפושא הזה של התשתית ההתיישבותית.

עכשיו, בפעם הקודמת שדנו בפושא, דנו בדרום הר חברון וכיספנו את ההתיישבות הלא חקלאית בלבד. היו שם ישובים חקלאיים גם כן, אבל היו ישובים שהיה להם עוד משהו ושלגביהם לא היתה בעיה. על כל פנים, ביקשנו דיון מחודש, כ-3 ישובים (אמרו אז שהם יהיו קיבוצים, איפיו בטוח האם עדיין מדובר בכך שהם יהיו קיבוצים), בכל אופן, 3 ישובים, שהיו אמורים להיות בצד הלא נכון של הקו הירוק, אבל עם אדמות בצד הנכון של הקו הירוק.

מר י. מרגלית:

מה זה נכון או לא נכון?

השר י. פאמן:

נכון לפי ראייה שלי. העובדה שהם מוכנים לשבת משני הצדדים. בדרך כלל, אפי מבקר מצב ברור, אבל אולי יש להם סיבות משלהם לשבת מצד אחד ולעבד קרקעות מהצד השני, איפיו יודע. על כל פנים, אפילו אז, לא אישרנו את הישובים הללו. אפי אקריא את ההחלטה שהיתה אז. החלטנו אז על הישובים נגוהות, אדורה, עומרים, סוסיה ויקין. החלטנו אז, שהיחאחריות להקמתם של הישובים האלה תהיה על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית. ענין הקמתם של הישובים החקלאיים, שבמסגרת תכנית הפיתוח האמורה, יידון בוועדה

להתיישבות במועד מאוחר יותר". היימועד המאוחר יותר" הוא היום, מבחינה זאת. יתכנסית אב לפיתוח דרום הר-חברון שמורה במזכירות הממשלה".

מר ע. לוינסקי:

אפי זוכר את הישיבה הקודמת. גם השר דויד לוי וגם אפי שאלפו אז מה קורה עם 3-4 הישובים הללו? התשובה היתה פשוטה, שהיות ויש שם בעיות תכנון, ידברו עם מחלקת התכנון וזה יובא לישיבה הקרובה. לא היה שם דבר באשר לדיון מחדש ואיש לא דן על דבר אחר, אז אפי מכין את כוונתך.

השר י. פאמן:

אז אל תתייחס למה שאמרתי, אבל, בעובדה, אנחנו יכולים לדון בהם עכשיו.

מר י. דקל:

לפני שאפתח, אפי בכל זאת רוצה, לאזכיר, היו"ר, למסור את עמדתם של רענן וייץ ומתי דרובלס, שבקשו לדחות את הישיבה בהעדרם. אפי מכין, שאתה פסקת, שהישיבה תתקיים. הייתי רוצה, שבפרוטוקול תרשם עובדה זאת.

מפת ההתיישבות במורדות הר חברון, שמופיעה כאן, שונה בצבעיה, מזו שהיתה בפעם הקודמת, בישיבה זו, בכך, שכל הישובים שאושרו להקמה באותו מועד, כבר זכו לצבע של ישובים שאושרו. כשאנו משתמשים בצבע ירוק בהיר לישובים שיש עוד לאשרם. בחלק מהם כבר נעשות פעולות במסגרת הקמתם - ביקין ובסוסיה נעשות פעולות מזורזות. בעומרים מושלמת הקמתו של מאחו נחיל, שישמש לתהליך של ישוב הקבע. יש לפי קשיים פיזיים לגבי שני ישובים - אדורה ופגוהות. בעית הגישה אל המקום היא מסובכת וההוצאות שיש להשקיע בדרך גישה, הן גבוהות מאוד. אנחנו מפסיקם לאתר מקום אחר, שבסופו של דבר, יוסיף עוד ישוב למפה, כדי שההוצאה המיידית לא תהיה כל כך יקרה. בינתיים, בשני המקומות האלה ישנם מאחזי נחיל ויש החלטה ברורה בקשר לעתיד הישובים, כישובי קבע, ואנחנו מקווים, שתוך

הזמן הקרוב וצליח להתפשר על בעיית ההוצאה הקשורה בהקמת הישובים האלה, בעיקר במה שקשור בדרך הגישה.

באותו דיון הוצעו גם 4 ישובים, שסאמר לגביהם, שהם יהיו ישובים עם חקלאות: יתיר ג', להב ג', אשכולות (שהוא מאחז פחיל קיים) ובית מרסיו. 3 הם בתוך הקו הירוק. אשכולות הוא מעבר לקו הירוק. הקו הירוק הוא כאן (מצביע על המפה).

בהתחשב עם בקשתו של שר החקלאות, שערך דיון עם ראש הראשות לתכנון והגעתו להכרעה לגבי הפיסוח שהוצע. למעשה, זה הוגש לשר החקלאות והרושם שלי, ששר החקלאות מתכוון להציג זאת כאן כהצעה. למעשה, אנו לא מדברים על ישובים חקלאיים דק בנקודות האלה, אלא, ההצעה שסוכמה מתייחסת לכל מערך הישובים שמקיפים את הר חברון. ההצעה אומרת:

"א. הרשות לתכנון, ממליצה לוועדת השרים לענייני התיישבות לאשר את תכנית ההתיישבות במורדות הר חברון, כתכנית מסגרת.

ב. הדפוסים הכלכליים, קרי, ענפי הקיום של הישובים וקצב הקמתם יידונו על בסיס פרוגרמות ספציפיות לכל ישוב ואופיים יקבע בהתאם."

בכך הוצאנו את העוקץ מהאפשרות של מיקוח והתמקחות עכשיו ואי אישורם של הישובים, עד שתיגמר אותה מחלוקת ואפשר יהיה לגשת לתכנונים של הישובים - גם התכנון הפיזי וגם תכנון כלכלי בעת ובעונה אחת. כאשר, לגבי כל אחד ואחד מהישובים, רשות התכנון, שהיא גוף משותף לנו ולמשרד החקלאות, תעסוק בהקצאת האמצעים, כמידה ויהיו שם אמצעים חקלאיים. כך שהיום, אנחנו לא במצב שמחלקים כבר את הקרקע ואת המים, אלא זה יעשה בגוף התכנוני. אפי מציע, שהועדה תאשר את ארבעת הישובים שמוצעים - יתיר ג', להב ג', אשכולות, מאחז פחיל - שאפי מקווה שיוכל לאזרח אותו במשך הזמן ובית מרסיו.

השר י. פאמן:

מה עם עמשא?

מר י. דקל:

עמשא זה ישוב מאושר. הוא אושר כבר לפני 4 שנים.

ההצעה שלנו מבקשת לקבוע, שישובים אלה יפותחו
בישובים אזרחיים עם אפשרות של הקמת האחזות וחיל תחילה, במידה והדבר ידרש ע"י
משרד הבטחון.

זו, בפשטות, כל ההצעה. כלומר, לאשר את הקמת
הישובים. לרשום לפני הועדה, שאפשר שהם יוקמו, אחד מהם או אחדים מהם, כהאחזות
וחיל, תחילה, הכל בתאום עם מה שיקבע במשרד הבטחון. לגבי אשכולות, למשל,
הכוונה שלנו, שהמאחז הזה יהפוך מייד להאחזות. יעברו בו גרעיני וחיל. כאשר
לתאריך הקמת ישוב הקבע, זה יהיה כהתאם למה שכתוב כאן, לפי הפרוגרמה הספציפית
של כל אחד ואחד מהישובים. במסגרת זאת, גם ישוב זה יכלל.

השר י. פאמן:

יש מקום שחשב לדביר העתיקה, בית רבוד.

מר א. בראון:

זה בצומת סמוע כביש חברון.

השר י. פאמן:

לא מתוכנן שם שום דבר?

מר י. דקל:

זה סיפור אחר. קודם כל, צריך להתייחס לפושאים

שהיו בשבוע שעבר.

אם תרשה לי אולי להשלים את התמונה, אני רוצה לומר את הדבר הבא - התכנית הזאת, שהצגנו לפני מספר חדשים, היא תכנית דינמית. יש כבר שינויים שמוצעים לגביה - לא נראה אתכם בכך היום, כי הדברים עוד לא גובשו ועוד לא לובנו.

יש לזכור, שכאן, במקום הזה, אושר להקמה ישוב, שקראנו לו עות'מאל. את הישוב הזה אי אפשר להקים, כי אי אפשר לקבל פה קרקע בלי תהליכים נוקשים מדי. הודענו בשעתו לוועדה, שאיננו יכולים להקים את הישוב הזה, אך המשכנו במערכת כלתי נלאית של חיפושים. ישנה הצעה למקם במקום הזה את הישוב החליף לישוב שהוצע, בשעתו, כאן. אני מכין, שהיום יש מי שרוצה להעלות את זה על סדר היום.

אנו לא התכוונו מספיק לענין של מצאי הקרקעות וכל מה שקשור בזה, אבל יתכן, שכדאי, שההחלטה תהיה - לאמץ את ידינו לאתר את הקרקע, לקבל את האישורים המתאימים, שאם אמנם יהיו, אפשר יהיה לגשת לתכנון ישוב נוסף כאן, בשם עות'מאל, שיהיה ממזרח לצומת כביש באר-שבע - חכרון, כביש סמוע.

מר מ. דקל:

אני רוצה להתייחס לענין של העקרון של הישובים, אני חושב, שזה צריך להיות מקובל על כולנו. השאלה שהתעוררה, ועל כך הייתי רוצה שהועדה תחליט היא - מי יקבל את הישובים האלה.

לפי התהליכים המקובלים היום - ואינני רוצה

להכנס כרגע לסוגייה, האם פורמאלית הם בסדר או לא בסדר והאם זה צריך להתקיים או לא צריך להתקיים - לכך ישנה ועדת גבתי. ועדת גבתי מקצה, מחלקת את הישובים לתנועות מיישבות. אמנם על דעת כל התנועות שמשותפות בוועדת גבתי, אבל היא קובעת. לפי דעתי, כן, הועדה צריכה לתת הפחיה ליהודה דקל, שהוא פעיל בוועדת גבתי, בקשר לענין הזה של הישובים בחלק המזרחי, מכביש באר-שבע - חברון מזרחה. במיוחד אני מתמקד בישובים: יתיר ג', הר עמשא וכל השאר. אני מדבר באופן כללי, בלי לפרט את הישובים.

כשמתכלים על מפה, יש לנו שם 3 מושבים

שיתופיים, שאיננו בדרום הר-חברון - כרמל, מעון ולוציפר, אשר בחלקם מתוכננים להיות תעשייתיים ובחלקם חקלאיים. הרזרבה הקרקעית או הקרקע שהם יעבדו היא באזור בקעת ערד. לאלה שעוסקים הרבה שנים בהתיישבות חקלאית ישנה קונספציה שנקראית - התיישבות אזורית. ההתיישבות האזורית לוקחת בחשבון מרכיבים, שיכולים להיות ארגוניים ויכולים להיות פוליטיים, כי ההתיישבות הארגונית היא גם פוליטית, התיישבות של גושים, גוש של המפד"ל, גוש הקיבוץ הארצי, גוש של איחוד הקבוצות והקיבוצים.

השר מ. פייס:

איזה גוש יש כאן?

מר מ. דקל:

זה של תנועת אמנה. כאשר הבסיס הישובי הוא מהצד

הזה של הקו הירוק, אבל העיבוד החקלאי הוא בבקעת ערד. לכן, הייתי מציע, להגיע לשתי החלטות או שתי הצעות, שהאחת יכולה להיות חילופית לשנייה -

1. לא לחלק את החלק המזרחי לתפועות. לא את הר עמשא, לא את יתיר ג' ולא את היתר. להשאיר זאת עד לאחר שיבוא השר.

2. אלטרנטיבית, אם זה מקובל, במיוחד, על הסוכנות היהודית - להכריז שהחלק הזה ינתן לתפועה המיישבת באזור, משני צידי הקו הירוק - (אפי מסיח, שייאמשה"י איפה מתגדת, עקרונית, לשבת גם מהצד הזה של הקו הירוק) שזה יהיה אזור ההתיישבות של תפועה מיישבת אחת.

אז אם תתקבל ההצעה השנייה, מבחינתי, זה הרבה יותר טוב. אם לא תתקבל ההצעה השנייה, אז אציע לחכות עד שיו"ר הועדה, שהוא גם שר החקלאות - ובמקרה זה יש לו אינטרס מיוחד כשר החקלאות, יחזור וידון על זה.

מר א. תכין:

שני ראשי מחלקת ההתיישבות אינם במקום, הם אינם

יכולים לעשות לך.

מר מ. דקל:

לכן העלאתי את שתי האפשרויות.

מר י. דקל:

אפי לא מעוניין לפתוח בויכוח עם סגן השר, כי אפי כמעט עומד בפני הראי. אבל אפי רוצה שתדעו, שייאמשה"י חברה כועדת גבתי, בדיוק כמו תפועות אחרות. יש לה שם זכות דיבור, כמעט כמו לכל תפועה אחרת. לכן, אינני יודע, למה הועדה הסכנדה הזאת צריכה לחרוג משגרתה מימים - ימימה ולהתחיל לשייך ישובים לתפועות. אבל לא זה העניין. אפי מוכן לקבל את ההצעה הראשונה, של סגן השר מיכאל דקל, שאנחנו נמתין עם ההכרעה על שיוך הישובים לפי תפועה, עד לשובו של שר החקלאות.

השר י. פאמן:

יש לי עוד שאלה באותו ענין - צי ישובים חקלאיים, או חקלאיים למחצה, שהיו מקודם, הם כרמל, מעון ולוציפר, שהזכיר אותם סגן השר. האם הקצבות הקרקע שלהם - הבטיחו להם 3,500 דונם שלחין כבקעת ערד ו-600 דונם מטעים ביער יתיר. האם ההקצבה שהוקצתה להם תשתפה עיני תוספת הישובים האלה, או שזה לא על אותו חשבון, מבחינת התכנון?

מר י. דקל:

אפי יכול לתת לך אחת משתי התשובות - או את התשובה שישנה כאן בהמלצה של מנהל רשות התכנון, שאומרת, שהדפוסים הכלכליים של הישובים, ידוע על בסיס....וכו' - כפי שמוצע כאן להחלטה. כשההמלצה הזאת הוגשה לשר, היתה הבנה ברורה, שכצורה זו אחרת, זה יכול לשנות את הדברים.

כשאתה אומר "הבטיחו" - אפפי יודע מי הבטיח, כי רשות התכנון לא אישרה מעולם את הפרוגרמה של הישובים האלה. ועדת בכדה זו אישרה את הקמתם. ועדת גבתי צוותה אותם לגרעינים, לפחות את השניים האחרונים שבהם - כי ללוציפר אושר הגרעין לפפי ש"אמנה" בכשה לועדת גבתי. ככרמל ומעון היה ביקור של כל חברי הוועדה. הם התרשמו מאוד מהצעירים שיושבים שם וראו בהם, בהחלט, מתיישבים ראויים לתמיכה ולכל הכבוד ומתיישבים ותיקים יכולים לתת לצעירים.

אפי לא מציע להסתמך על מכתבים או פיירות עבודה של המחלקה להתיישבות כמסמך, כי גם המחלקה להתיישבות מביאה את כל המסמכים שהיא מבקשת לאשר לרשות התכנון, וכשצריך, גם למנהל התכנון, שזה גוף בראשותו של שר החקלאות. אפי מציע, שהדברים האלה ישארו למוסדות אלה, שהם מוסדות ממלכתיים אחראיים, שמאז ומעולם דפו בדברים האלה ומאז ומעולם גם פסקו בהם.

השר י. זאמן:

תודה. היות וקיבלתי פניה בכתב, הזמנתי הפה את יו"ר המועצה האזורית הר חברון, האם אתה יכול להסביר מה שכתבת.

מר ע. לויסקי:

אפי הכפתי, שהחליטו לחכות לישיבה עם השר ארליך

וראשי המחלקות בסוכנות?

מר מ. ריבלין:

לא מחליטים עכשיו, דו"ס.

מר ע. לויסקי:

תסלח לי, אפי לא כל כך מבין. בזמנו, כשישכחו על התכנית אמרו, שלגבי א ישובים, שצריכים להיות חקלאיים עוד צריך לדבר עם רשות התכנון. אז היתה שאלה, גם שלי וגם של השר דוד לוי - האם הכוונה לא ליישב את הישובים? אותי זה מעניין, כי חלק מהישובים הם על תקציבי הסוכנות. היתה תשובה שרוצים ליישב אותם. פתחו תשובה, שיש תקציבים. עכשיו העניין צריך ללכת בתהליכים הרגילים. איפפי יכול להעלות על הדעת, שאם נשכח פה במקום המתכנן. אפי חושב, שהמתכנן צריך להיות מישהו שמבין בזה. איפפי חושב, שאפילו צריכים להכנס עכשיו לכל הבעיה של התנועות המיישבות וכל הסידורים, שיכולים להיות עם השרים וסגפי השרים - זה לא עסק שלפז.

אם צריכים לעשות דבר אחד - אם הנושא שייך לתוספת ישובים או תכנית אחרת כוללת, בבקשה, יש לכך כל הזכות. אבל מה שאמר פה אומר, שאפילו פתאום נכנסים האחד לעיסקי השני, ובסוף, אפי לא אבין בכלל במה אפילו מטפלים.

אם הביעותי את מה שאמר מיכאל דקל, אז למעשה,

הוא מציע לאשר זאת כפי שהוצע פה?

מר מ. דקל:

אפי אולי אפרט יותר. אפי מציע לאשר את

הישובים. בקשר לתכנון, אפי מציע להעביר זאת לרשות התכנון. בקשר לעפ"ן - מי יישב את הישובים - להשאיר זאת עד שהשר יחזור.

מר י. דקל:

בכל אופן, לא לדון עכשיו?

מר מ. דקל:

אפי הצעתי גם אלטרנטיבה אחרת, אבל אם לא, לא

לדון עכשיו.

השר י. פאמן:

אפי מאוד מודה לכם על ההערות. החיפוף שאפי

קיבלתי לגבי ועדות הוא, שכל גורם, שיש לו מניעה, לא רק שאפשר לשמוע אותו, צריך לשמוע אותו, לפני שמחליטים החלטות. לכן, מה שלא תהיה ההחלטה שלנו, אם יש גורם, שבמקרה זה הוא לא איזה קטלא קפיה, אלא המועצה האזורית של אותו מרחב, שיש לה בקשה להשמיע את קולה, אז אנחנו נשמע את קולה. אח"כ, אנחנו יכולים להחליט מה שנחליט, אבל יש לתת את ההזדמנות לשמוע. בכל אופן, זה מהוגך בחיפוף הדמוקרטי שלי.

מר י. דקל:

אפי לא חושב שהוא התנגד.

השר י. פאמן:

אז כולל פשוט שומעים. לא צריך לשמוע מעבר

לדברים שאמרים.

מר ר. שכנר:

אפי רוצה להתייחס, בכמה מילים, להתיישבות

החקלאית ולא לתכנית כולה. בוודאי שמקובל ואפי חושב, שאין מישו שחולק, שכל הישובים שאושרו ועוד כאלה שאפסו רוצים להגיש לאישור, כולם יאושרו. השאלה האם הישוב הזה יהיה חקלאי, יהיה תעשייתי, יהיה קהילתי, כפרי או בעל אופי אחר? אבל כמה שיותר ישובים ויותר יהודים, זה מקובל.

לגבי הישובים החקלאיים. היום, בדרום הר-חברון,

יש 3 ישובים חקלאיים - לפי הותק - בית יתיר (לוציפר), מעון וכרמל. אלה שלושה ישובים, שהותיק שביניהם כבר 3.5 שנים בשטח. כרמל - שתיים ומעון - חצי שנה.

לפני שלוש וחצי שנים נעשתה פרוגרמה - אפי לא

נכנס כרגע לויכוח, האם היא אושרה או לא אושרה, או אושרה כמסגרת, בקווים כלליים. מקובל עלי, שאפשר לשנות פרוגרמות, אבל יש איזה מהלך. הפרוגרמה הזו מדברת על 3,500 דונם בבקעת ערד כפול 3 ישובים של המחלקה להתיישבות ו-600 דונם מטעים ביער יתיר. זה, בערך, מצאי הקרקע הקיים. אלה דברים, שכרגע, לא יכולים להשתנות. יכול להיות, שבעתיד, ישתנו. כרגע אלה הפתחים. מים - זה פתון שהוא פוטקציה של כסף. אפשר להביא אותם אם משקיעים יותר כסף. אפי לא אתייחס כרגע למושג של המים. גם הוא, כרגע, בצמצום רב - עד כדי כך, שמושג מעון, בעופת הקיץ הקרובה, לא יגדל גידולים חקלאיים.

זו היתה הפרוגרמה. לפי הפרוגרמה הזאת, במשך

3.5 שנים, עובדים הישובים. יש לזה הרכה מאוד השלכות. אפי לא אכנס כרגע לפרוט ההשלכות - של תכנון המשק וכו'. לפי הפרוגרמה הזאת, יבדה הפחיתות עיי המחלקה

להתיישבות לתכנון 6 ישובים חקלאיים. זו אותה תכנית מסגרת, שיהודה קודם הקריא אותה, שאושרה כתכנית מסגרת, ואמר שכל ישוב יידון לגופו, ספציפית. כעת המסגרת הזאת אומרת - 6 ישובים, שבהסתמך על אותו מצאי קרקע מחלקת את הפתון, לא ל-3 אלא ל-6. זה אומר כ-2,000 או 2,400 שלחין במקום 3,500 ו-400 דושים מטעים במקום 600. אלו ערערו על ההחלטה הזאת של הרשות לתכנון.

אפי רוצה לציין, שההחלטה הזאת עברה ללא ידיעתו, בלי שישבו עם הישובים, ולפחות יאמרו להם כמה כרוך השינוי המשמעותי הזה, כי זה כמעט קיצוץ במחצית מכסת הקרקע. לא ישבו עם הישובים ויום אחד התעוררו והיינו בפני עובדה מוגמרת. יותר מזה, בהר עמשא, אושרה אמנם כפקודה, אבל איפפי יודע האם היא אושרה כישוב חקלאי. שם מקימים היום, אם אפי מבין פכון, קיבוץ. זה לפפי אישור ועדת גבתי, שעוד לא החליטה ולפפי הישיבה הספציפית על הפרוגרמה של הישוב הרביעי, החמישי והשישי. כלומר, אם אפי מבין פכון - ואפי לא מצוי כל כך במערכת - ההקמה של הקיבוץ בהר עמשא, כך נראה לי, סותרת את כל מערכת ההחלטות, כפי שהן צריכות להתקבל והתקברו עד היום. המיקוד כרגע הוא על הר עמשא. לי אישית, פפשית, קשה להתנגד להקמת ישוב. אפי חושב, שלהקים היום קיבוץ בהר עמשא, זו קביעת עובדה, שאחייק יהיה קשה לסגת ממנה. כלומר, גם אם יוחלטו החלטות אחרות, זו תהיה כבר עובדה קיימת. ואז כבר, הקיבוץ הששי והשלישי מתבקשים מאליהם, כי קיבוץ אחד לא יעמוד לבד. אפי יודע, גם, שהמכסים שהוזמנו, הוזמנו לפי פרוגרמה של קיבוץ ולא לפי פרוגרמה של שום ישוב אחר.

על זה, אפסו, הישובים בדרום הר-חברון, קבלו. לפפי שהגענו לוועדת השרים הזאת, עברנו את כל מי שאפשר לעבור, החל בחבל הסגב, דרך המחלקה להתיישבות על שפי יושבי הראש שלה והמפכ"ל. פשוט, לא מצאנו אוזן קשבת. אנו חושבים, שפעשה פה עיוות. מה שאפסו מבקשים, קודם כל, שרשות התכנון תשב ותאזין לישובים, איך הם מערכו עד היום ואיך הם תכננו והתקדמו בתכנית המשק. ושהם ישבו עם המתכננים של החבל עצמו, כי המתכנון האזורי שלנו, למשל, מתנגד לתכנית - איפפי יודע, האם אפי אומר זאת פה בכתובת הפכופה. מתכננים אחרים

בחבל, הם עצמם, לא ישבו ברשות לתכנון ולא השמיעו את עמדתם. לכן אסחמו מבקשים, שכל זמן, שלא יערך דיון נוסף ברשות לתכנון, לא יוקם קיבוץ בהר עמשא, אלא יוקם ישוב, שיוכל להיות גם ישוב קהילתי.

מר א. זייף:

אפי רוצה להתייחס למה שנאמר פה, מאחר וזה נוגע גם לתפקידי, ישירות, כיו"ר הועדה להקצאת קרקעות, כלומר, זו שמקצה את הקרקעות החקלאיות לישובים.

הפרוגרמה שהוכנה ע"י המחלקה להתיישבות, היא הצעה של הרשות לתכנון. היא עוד לא התקבלה ברשות לתכנון. ברשות לתכנון, המחלקה להתיישבות גיבשה הצעה על מספר יחידות הישוב ועל גודל מכסת הקרקע לכל ישוב. על סמך הצעה זאת, נערך דיון ברשות לתכנון, נקבעת הפרוגרמה ופיתוחות הפחיות לוועדה להקצאת קרקעות - כמה קרקע להקצות לכל ישוב. עד היום, זה לא נעשה. כל מה שנעשה עד היום, גם אם הישובים נערכו לפי זה, אלו היו, סה"כ, הצעות. הדיון הממשי וההחלטות עוד לא התקבלו. כך, שעד היום, ברשות לתכנון, איננו יודעים כמה קרקע מגיעה לכל ישוב. כך שאי אפשר להתייחס למה שהעלה פה ראש מועצת הר-חברון, כי מה שנעשה לפני 3.5 שנים, זו היתה סה"כ הצעה ומה שמוגש היום, זו הצעה. יערך דיון ברשות לתכנון, שיהיה כפוף למגבלות של אמצעי ייצור וכמות מכסת הקרקע, ואז, בוועדה להקצאת קרקעות, יקצו את הקרקעות לישובים. עד היום, זה לא נעשה ולא אושרה אף תכנית. רציתי להביא את זה לתשומת לב הועדה.

חייכ ח. פורת:

אפי רציתי להתייחס לשלושת ההצעות, שהוצעו כאן, במסגרת הדיון. אולי כדאי שפתחיל באותם דברים, שפדמה לי, שאינם שווים במחלוקת ואפי חושב, שבהם, יכולה להתקבל החלטה אופרטיבית בוועדה היום. אפי מתכוון לפקודות שכדורים - מערב הר-חברון. מצויות שם 3 פקודות: להב ג', אשכולות ובית מרסין. אפי חושב, שלגבי שלושת הפקודות האלה, ששתיים מהן: להב ובית מרסין

ומצאות בתוך תחומי הקו הירוק, ואשכולות ומצאת במרחק קטן מעבר לקו הירוק - כפקודות חקלאיות, אפי חושב, שיש מקום לאשר אותן כאן, במסגרת הועדה. אפי מכין, שגם מיועדים להן שטחי קרקע, ולפי טיבעו של עשיו, הן תהיינה קשורות למערכת של קיבוצי השומר הצעיר. אפי חושב, שאם צריכים לפסול זאת בוועדה, באיזו שהיא צורה.

השר מ. וייסיס:

האם השומר הצעיר יהיה מוכן לשבת במצפה-להב?

חייב ח. פורת:

זו בעיה שלו. יש כאן, פחות או יותר, קו אחד. אם לא, אולי נצטרך לפתור להם את הבעיה.

הבנתי מתוך הדברים שנאמרו עיי אפשי הסוכנות, שליושבים הללו הוקצב כבר תקציב במסגרת הסוכנות. אם בנשא הזה אין חילוקי דעות, אז זה לפחות דבר, שאפשר לאשר אותו.

עכשיו, מה שמוגע לנשא של דרום מזרח הר-חברון, גוש יתיר. אפי מכין, שגם כאן, ישנה פקודה אחת, שיש בה מכה משותף, והיא, האישור להקמתם של הישובים והישוב הנוסף שמוצע - יתיר. אפי אחד כאן אינו מתנגד לישובים. כולנו מסכימים לישובים משני צידי הקו הירוק. דווקא חשוב לראות זאת כגוש אחד ולשבור את המיתוס הקדוש של הקו הירוק. כפי שעמוס עוז כתב: "לא נשבעו אמונים לקו הירוק". אפי חושב, שזה צריך להיות מוסכם על כולנו.

אפי חושב, שהשאלה, שעומדת עכשיו על הפרק, נוגעת לשאלת אופיים של הישובים - האם הם יהיו ישובים חקלאיים. כמו כן, עומדת שאלת חלוקת הקרקעות. דווקא כפקודה זאת, נדמה לי, שאפשי הסוכנות צודקים, כשהם אומרים, שבהעדר מנהלי המחלקה וגם בהעדר שר החקלאות, גם אם אפילו שאלה זאת

צריכה להיות מודעה בוועדה, לא נכון שהיא תסגר שלא בסוכחותם. כלומר, אפשר לקבל פה החלטה על הקמתם של הישובים, אבל שאלת אופיים המדוייק, על יסוד ההצעה של הרשות לתכנון, תאושר, בכוא העת, בתאום עם כל אותם גורמים, שבאמת חסרים לנו כאן.

אפי רוצה לומר רק מילה אחת נוספת בהקשר לזה - אישרנו את הישוב סוסיה, כישוב קהילתי. אפי סבור, שביושבים כל כך קשים, מובהקים - ויש לנו מסיון בענין זה, קשה מאוד להשתית ישוב על מסגרת של מרכז אזורי, בלי לתת לו אמצעי ייצור. דיברתי על זה גם עם יהודה דקל. אפי חושב, שבתכנון הכולל של חלוקת המשאבים של אמצעי הייצור, יצטרכו לקחת בחשבון גם את הישוב הזה. כי אפחחו מכירים ישובים קהילתיים שיש להם גם אמצעי ייצור, לפחות כמו בעופרה ובמקומות אחרים, שיש להם גם איזו שהיא משבצת חקלאית - ואפי חושב, שלצורך קיומו של הישוב, יהיה חשוב מאוד, שהרשות לתכנון תיקח גם את זה בחשבון. אין סיבה, שהישובים שעדיין לא הוקמו, יקבלו את ההקצאה הקרקעית, בלי שתהיה התייחסות גם לישוב, שהוא כעת כבר בשלבי הקמה אחרונים.

מילה אחרונה רציתי לומר בקשר לנושא של מרכז הר חברון. ברשותך, אפי רוצה לומר, שבאמת, התכנית שהוצעה בשעתו עיי הסוכחות, מדברת על מה שהם קראו - פרסה, שעוקפת את הישוב ומדברת רק על מורדות הר-חברון, אם המזרחיים ואם המערביים. אפי חושב, שמבחינה עניינית, דווקא לאור זה, מתבקש שיבוץ של ישובים בלב דרום הר חברון. שוב, אם לא נשבענו אמונים לכך שלא תהיה התיישבות מעבר לקו הירוק. מה גם, שכפי שנאמר פה, ההחלטה על עות'מאל, היתה החלטה עקרונית. ישנו בידי הפיסוח שאומר: "הוחלט על מקום קבע לישוב זוהר, מיום ג' באלול תשל"ז (17.8.77)". לאפשר איתור ותכנון מקום הקבע של ההתיישבות בהצטלכות הדרכים באר-שבע עם הכביש שמוביל לסמוע, ממערב לכביש באר-שבע - חברון" - כאותו מקום שיודקה הצביע עליו המקום נמחק מהמפה, כיוון שלא נמצא כאן מצאי של קרקעות. עכשיו, לפי מייטב ידיעתי - נמצאת כאן פרקליטת המדינה, פליאה אלבק, שתוכל להציג את הדברים - אותרו פה שטחים די נרחבים, שמאפשרים הקמת ישוב הקבע.

לכן, אין פה צורך להחליט שוב על הקמת ישוב, אלא

רק לאשר את המקום במקום הזה, בכפוף לחוות דעתה של פליאה אלבק ובתאום עם החטיבה להתיישבות ועם הגורמים הפוגעים בדבר. אני חושב, שזה יאפשר לגשת לביצוע.

מר מ. דקל:

אני רוצה לקרוא קריאת ביניים ולשאול - למה

אנחנו צריכים בכלל לדון על זה ולהתייחס לזה. זו החלטה קיימת. שינוי מקום ממקום למקום, זה ענין של הסוכנות היהודית.

חייב ח. פורת:

כי בהחלטה מדובר על איתור ותכנון ויש כוונה,

שהדבר הזה יהפוך להיות דבר אופרטיבי לביצוע.

מר מ. דקל:

אם הועדה חרשום לפסיה וזה מספיק, אז גם לי זה

מספיק, לא זו השאלה.

מר ד. שקל:

להערכתו, אחת מאבני הכוחן של ההתיישבות באזור

הזה הוא למעשה הפתרון הכלכלי - תעסוקתי של אותם ישובים שיוקמו. למעשה, כח

המשיכה של האזורים האלה, ללא פתרונות כלכליים - תעסוקתיים, יהיה בבחינת תפסו

מרובה לא תפסו.

השר י. פאמן:

בשכיל זה הקמנו את המשרד שלי. וחגיד זאת לשר

כי הוא לא רוצה לתת לזה כסף.

חייכ ח. פורת:

זה גם קושר אותנו לכביש לוציפר - ערד, שעות
מקור תעסוקה באזור הנגב, באזור שדה התעופה.

מר ד. שקל:

לכן, מן הראוי היה, שכל החלטה שתתקבל כאן
בועדה, תתן גם את הפתרונות הכלכליים - תעסוקתיים. לכן, יהודה דקל בא למעשה עם
משפט מטעם פרופי פוהרילס מהרשות לתכנון כי ימצא פתרון. אפי מציע, לפני שתתקבל
החלטה, שנשמע את הרשות לתכנון. יתכן, שהפתרונות החקלאיים הם לא הפתרונות
הבלעדיים לאזור זה.

השר י. טאמן:

יש גם מכתב מהפרופסור, שאומר, שהדפוסים
הכלכליים של הישובים וקצב הקמתם, ידונו על בסיס פרוגרמות ספציפיות ואופיים
יקבע בהתאם לזה.

מר ד. שקל:

כן, אבל זה מאוד כללי. לכן שאלת השאלה - מהם
באמת הפתרונות או הקווים המנחים לבעיה התעסוקתית. אחד האפשרויות שניתנות כאן,
שלא יהיה פתרון חקלאי לארבעת הישובים האלה. יתכן שיש ללכת בכיוון אחר, כמו
תעשיה.

מר י. דקל:

ההצעה שמונחת בזמכירות המחשלה קשורה בהצעות
ספציפיות, שאומרות שאלו ישובים משולבים, יש בהם אמצעי ייצור בחקלאות, תעשיה
ואחרים, בהתאם לתנאי האזור. בפרוש, מה שאתה שואף אליו.

מר ד. שקל:

כן, אבל לא שמעתי זאת.

מר י. דקל:

זה נאמר בפעם הקודמת.

הגב' פ. אלבק:

אני רוצה, בכל זאת, להפנות את תשומת הלב, כי כשמדברים על התכנון של האזור הזה, שאם עוזבים את הסקודות הכי פרובלמטיות, כגון עות'יאל, לאורך הציר מצפה-לכיש - אשכולות ולאורך הציר אשכולות - עומרים - יתיר, יש מצאי קרקעי גדול מאוד של אדמות מדינה.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

גב' פ. אלבק:

אני רוצה להפנות תשומת הלב, שכאשר מדברים על התכנון של האזור הזה, אם עוזבים את הסקודות הכי פרובלמטיות, כגון עות'יאל, הרי שלאורך הציר מצפה לכיש - אשכולות ולאורך הציר אשכולות - עומרים - יתיר, יש מצאי קרקעי גדול מאד של אדמות מדינה. לגבי חלק גדול מזה שלחו חוות דעת וחלק עדיין בעבודה, אך קצת חבל, שכאשר מחלטים פה עם הישובים, שלא לוקחים זאת בחשבון. כמובן, אלה לא אדמות כמו בקעת ערד לחקלאות, אלא זה סוג האופי של קרקעות הרי חברון.

השר י. נאמן:

את מנסה תשומת לבו לעובדה, שיש מצאי רציני יחסי של קרקעות בשמי איזורים אלה וצריך לחפש, איך לפצל עובדה זו, אם כי אלה לא

קרקעות חקלאיות טובות מסוג בקעת ערד.

מר י. דקל:

יש לי הרושם, שכבר ציינתי את העובדה, שהמפה המופיעה כאן היא, מבחינה מסוימת, מיושנת, משום שעל האבניים יש תכניות נוספות, לאור מצאי הקרקעות, שציפה גבי אלבק; כך שכפעם הבאה בודאי תוצג תכנית לעיבוי תכנית זו.

השר י. טאמן:

אנחנו מאשרים את הישובים הבאים: יתיר ג', להב

ג', אשכולות ובית מרסים.

גבי פ. אלבק:

בית מרסים זה לא בתוך שטח אש?

השר י. טאמן:

אני מבין, שזה בהנחה, שהוא לא ישאר במקום

הנוכחי שלו - המיקום המדויק עוד יבוא. אנו גם רושמים לפעמים את המרת המקום של עתניאל, כישוב קהילתי.

סגן השר מ. דקל:

הוא מאושר כישוב קהילתי.

הח/44 - מכצע איכלוס בהתיישבות

השר י. טאמן:

אנו יכולים לעבור לסעיף שושות. מרבית הנושאים

בסעיף זה קשורים בעיני הזמן. נושא ראשון - לגבי אכלוס של ההתיישבות, שאנו עוסקים באישורה, הועלתה הצעה, ביוזמת משרד העבודה והרווחה, להשתמש במרכז להכוושה לערי פיתוח, כדי לצאת במבצע תעמולתי, בדומה למה שעשה לגבי ערי הפיתוח באיזורים אחרים ולעודד הכוונת מתישבים, במקרה זה, ליהודה, שומרון ועזה.

אנחנו שמענו פרטים מסוימים על הצעה זו

מושיפגטון. כנראה כבר היתה פניה לבדיקה עם הטלויזיה הישראלית והטלויזיה הישראלית הדליפה זאת מיד לארה"ב. באחד מימי השבוע, בחדשות הבוקר, שמעתי ברדיו, שישראל עומדת להוציא 150,000 דולר על תעמולה, כדי ליישב את יהודה ושומרון ובושיפגטון כועסים על כך.

אני הזמנתי לכאן את מר זוהר גיפדל, שימסור במה

מדובר, כדי שאנחנו פיתן את הגושפפיקא לשימוש החדש הזה. אני מבין, שלגולן זה עשה כבר.

מר ז. גיפדל:

לגולן זה עשה וכרגע נמצאים בשלבי קליטה של

תוצאות המבצע. זה דבר, שעשה כשיתוף עם משרד הביטוי והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית.

השר י. פאמן:

בועדת המעקב שמענו שני דיווחים סותרים.

למארגנים נראה, שהמבצע לא נתן מספיק פירות ואילו אנשי הגולן, היו מאושרים ממש.

מר ז. גיפדל:

כפרא, שהאמת היא באמצע. אפוא, במרכז להכוונה

לערי פיתוח מרוצים ומה שיותר חשוב הוא, שלמדו את הלקחים מהמבצעים הקודמים, כדי לתקן את המבצעים הבאים.

את המבצע הזה, ביהודה ושומרון, אפוא כבר

מתכננים, עפ"י מספר לקחים, שלמדו ממבצעים הקודמים.

המבצע ביהודה, שומרון וחבל עזה התחיל ביוזמה

משותפת שלוש ושל פציגי מועצת ישע והשלב הראשון שלו היה סקר של אפשרויות הקליטה במקומות אלה. כיום, אנו נמצאים בשלב של מגעים, גם עם משרד הביטוי - שבלעדו אי אפשר - וגם עם המחלקה להתיישבות - שגם היא גורם נכבד - ואפי מקוה, שמעתה ואילך, אפוא נפעל במשותף כדי לקדם נושא זה.

המבצע עצמו, כפי שאמרתי, החל בסקר של אפשרויות

קליטה, שחילקו אותו למספר תקופות: אפשרויות קליטה תוך 6 חודשים, 18 חודשים ומעל ל-18 חודשים; אפשרויות קליטה פירוש של דבר, מבנים קיימים, דירות וכו', כשנושא התעסוקה, כפרא ברוב הישובים, יצטרך להשאר על אותו בסיס נוכחי של קליטה ביהודה ושומרון, דהיינו, מקום עבודה במקום המגורים הקודם.

אפוא פרטנו את הבדיקה לישובים קהילתיים-דתיים,

קהילתיים-חילוניים, קהילתיים-מעורבים, מושבי עובדים, מושבים שיתופיים וקיבוצים ופרט לזה, כמובן, המקומות העירוניים: אריאל, קרית ארבע ועמאל. לבד מהישובים העירוניים הללו מצאנו 356 אפשרויות קליטה בכל אחת מצורות ההתיישבות שהזכרתי, בטווח של 6 חודשים; 1,093 בטווח של 18 חודשים; 370 בטווח של מעל 18 חודשים; 430 במסגרת "כנה ביתן" ובס"ה הגענו לכ-2,300 אפשרויות קליטה בטווח המדובר. זאת, כפי שאמרתי, לבד מהדירות, שכונה משרד הביטוי באריאל ובקרית ארבע.

המספר הזה הייתה אותו בתכנון, על משה של פרסום

רחבה ביותר, משום שכדי להגיע למיצוי אפשרויות הקליטה האלה, אפחח חייבים להגיע לפחות לפי 3 מועמדים; דהיינו, אנו מחקרים, בערך, לכ-10,000 מועמדים. מעבר לזה, לפי הסיון שהיה לנו בעבר, במבצעים הקודמים, אפחח פערבים להיעשות כפולה, כלומר, אנו פערבים לטפל בכ-20,000 פניות לקריאה זו, שלא כולם באים בפוטנציה להתיישב, אלא להתעניין בנשוא זה.

כדי להשאיר אמינים עם אותו ציבור, לא לאכזב אותו

וגם לא לקלקל את השם הטוב, של כל השותפים, פבליט את ענין הגרעינים בעתיד. כלומר, ככל שמוכל למצות, עם כוח אדם זה, את מילוי המקומות הקיימים, פשתדל לעשות זאת ומעבר לזה, פציע לפושים להתארגן בגרעינים לעתיד ופאפשר להם, בכוא העת, לממש את רצונם.

שיטת המבצע שלנו תהיה דומה מאד למבצעים

הקודמים, דהיינו: בתחילה, פרסום רחב-מימדים, גם בטלוויזיה, גם בעתונות וברדיו, פציע לציבור לבוא, לקבלת פרטים ראשוניים - תכנון שבוע ימים של קבלת קהל כזו, מהבוקר עד הערב (אם לא ישתנו דברים, זה יהיה בכפר המכביה) והציבור יוכל לקבל מידע מפציגי הישובים עצמם. באולם זה יהיו כ-15 קודות אינפורמציה וכל חבל ישלח פציגים של צורות ההתיישבות, המאפיינות חבל זה והאנשים יקבלו את המידע הראשוני שם. במקום זה יהיה הפיפוי הראשוני, גם מצד האנשים וגם מצד המראיינים, אך הוא יהיה עדיין פיפוי לא מעמיק. כל הציבור הזה יקבל אפשרות לשלם, באותו מעמד, באמצעות בנק הדואר, את השתתפותו בסיוורים מאורגנים, שיערכו עפיי ההתענינות שלו. אפי חוזר ומדגיש, סיוורים אלה יהיו בתשלום מלא כמעט של המשתתפים. הסיוורים במקום יהוו את הקשר המעשי הראשון בין הפושים ובין הישובים עצמם. בשלב זה, אנו צופים לסיפון פוסף, בעיקר של אלה, שהמחשבות שלהם לגבי התנאים היו שונות מהמציאות שיפגשו בה. הישוב עצמו יתחיל בטיפול העמוק והיסודי יותר של כל הציבור שיותר, לקראת ההתיישבות שלו.

בערים, העפין פחות מורכב ואילו כמושבים, העפין

יותר פרובלמטי.

אנחנו נפגשנו, בעפין זה, גם עם מתי דרוכלס ואפי

מקוה, שבהמשך, תהייה לנו פגישות נוספות עם אנשי הקליטה של מחלקת ההתישבות ונגיע גם להסדר קליטה נוח, פחות או יותר, שמתחייב מהמציאות של טיפול במספרים גדולים של פונים, שאנו צופים.

הכלל הוא - וכדאי להדגיש זאת - שאנחנו פותחים,

בדרך זו, את האפשרות בפני כל עם ישראל ונדמה לי, שזה חשוב. האוונגרד אולי עשה את תפקידו ואפי חושב, שהשלב הזה, של פתיחת האפשרות השווה לעם ישראל כולו, היא חשובה מכל הבחינות, אם חברתית, אם משקית ואם מוסרית.

מבחינת לוח הזמנים, אנחנו נמצאים, אולי, קצת

בפיגור. הכוונה היא להתחיל בפרסום במחצית הראשונה של פברואר ובמשך חודש ימים "לרוץ" על הפרסום, דהיינו, עד מחצית מרס. במחצית מרס צריך להתקיים שבוע קבלת הקהל ולאחר מכן, בחול המועד פסח, אנו רוצים לקיים את הסיורים המאורגנים במקומות. גם מבחינת הקליטה, זה מצב טוב לקראת הקיץ ויש מספיק אפשרות להיערך לקליטה טובה יותר לקראת שנת הלימודים הבאה.

כאחד הלקחים מהמבצעים הקודמים, הפעם אנחנו

נאפשר לצוות רציפי של אנשי הישובים עצמם לטפל בכל מה שקשור עם הניירת ודרכון הקשר עם המתישבים וכמובן, להביא עפין זה, כחומר גלם, בפני הועדות המשותפות, או בפני מחלקת ההתישבות, לפי ההליכים שלה, בעיקר כמושבים.

נדמה לי, שאפשר לומר, שהנושא התקציבי של המבצע

עצמו מסודר. האוצר נתן את הסכמתו בצורה מסוימת; משרד המדע והפיתוח פתר לנו

חלק גדול של הכעיה, עפ"י הפסיית האוצר, ואפי מצפה להשתתפויות של מחלקת ההתיישבות ומשרד הביטוי. חלק נוסף יבוא מתקציבנו שלנו. מבחינה זו, אפי חושב שאין עיכוב ואפשר להתחיל בעבודה. הדבר היחידי, אשר מעכב את העפין ואת קידומו עפ"י לוח הזמנים שהעליתי, הוא עפין של אישור עקרופי של הטלויזיה להקדמת תשדירי השרות. הנהל הוא, שכל תשדיר מוגש לוועדה בטלויזיה, שצריכה לאשר אותו. אפי מעריך, שהעיכוב הוא מנהלי בלבד.

השר י. פאמן:

אל תהיה בטוח.

מר ז. גינדל:

מכל מקום, אם פושא זה יסגר תוך יומיים-שלושה, אפשר יהיה לעמוד בלוח זמנים זה ואפי, בהחלט, יכול לסיים ברוח אופטימית ובאמונה, שרכים יבואו לכר את האפשרות להתיישבות במקום זה.

הערה אחרונה - לא פשלב, במסגרת המבצע, את היוזמות הפרטיות ביהודה ושומרון.

השר י. פאמן:

כאשר האוצר היפפה אלינו את המרכז להכוונה לערי הפיתוח, אפי שקלתי, שיש מקום שמשרד המדע והפיתוח יהיה שותף לעפין, מתוך מחשבה, שפציג האוצר העלה אותה קודם, של דאגה לתעסוקה ופסיון למשור את אותם בעלי המקצוע, שלגביהם אנו מתכננים את התעסוקות היוחר מדעיות ומתוחכמות. המדובר הוא, שישתתף בכך, תקציבית, משרד המדע והפיתוח, אך גם משרד הביטוי ושמע מה המצב לגבי משרדים אחרים.

סגן השר מ. דקל:

באופן כללי, אני מאד שמח על כך. אישני יודע,

אם יש כבר צורך במבצע הזה, מכחישת הדירות העומדות ריקות, אך טוב שמתחילים במבצעים אלה.

יש לי שתי הערות. הערה אחת - אני קראתי

בעתונות ושמעתי מידידני, גיפדל, שזה איש מתייחס לפרטיים. אישני יודע, בדיוק, מה זה. אישני רוצה להכנס, כרגע, לויכוח ערכי-אידיאולוגי, מה זה פרטיים ומה זה לא פרטיים. כאשר הולכים לטפל במתישבים בשכונה של "ירסקו" באריאל, זה פרטי, או לא פרטי? אם אותה חברת "ירסקו" תקפה מחר אדמה ביהודה ושומרון ותקים ישוב, האם היא פסולה? האם חזרנו חזרה לשנות ה-20?

אני מציע, שלא ששתמש יותר בביטוי זה והועדה

תקיים דיון ותחליט למי זה מיועד. לפי דעתי, זה מיועד לכל מקום ומקום, היכן שיש בתים וצריך למסור אותם.

כאשר ועדת השרים לענייני התיישבות אישרה הקמת

ישוב, זה ישוב, שהממשלה החליטה עליו ולא יעשו באף מקום הבחנה כזאת, בין פרטיים או לא פרטיים.

אם אתם לא מקבלים תיזה זו, נקיים על כך דיון;

מקבלים תיזה זו, גמרנו את הויכוח. יהיו ישובים פרטיים, בעוד ששה-שנתיים, אז יתכן, שגם להם יצטרכו לעזור באכלוס.

השר י. פאמן:

בפקודה זו אני מציע לא להמשיך את הדיון בזה,

אלא לקבל את מה שאתה אומר. כאשר תחליט על הענין, בהחלטה נגיד, שעצם הפירוט של הישובים, שיוכללו בזה, יקבע ע"י הועדה.

מר ז. גיפדל:

חלילה לי מלהכנס לויכוח בעניין הזה. אני רק רוצה להעיר הערה אחת - הבעיה שמעכבת בעדנו היא, קודם כל, מתוך הפחה, שחברה פרטית כזו, שהולכת לבפיה כזאת, לוקחת בחשבוה עלות פרסום בכוחות עצמה. שפית - וזו הבעיה העיקרית - ברגע שבוה זאת משרד הביטוי, כל בעיה של דירה וזולת, או של קומה לא מתאימה וכו', ופתרת במסגרת הליכים מקובלים. חוששני, שבכל מקרה אחר, כל מה שלא ילך, יבואו אלינו ככתובת לפתור את הבעיות האלה.

סגן השר מ. דקל:

אני מבין את הבעיה, אך היא איננה דומיננטית.

הערה שפיה - בהצגת הדברים, כפי שהציג זוהר גיפדל, נאמר שאנו הולכים להקים גרעינים חדשים. אז אני יודע, שיש תפועות מיישבות והסוכנות היהודית או ההסתדרות הציונית מטפלת, טוב מאד, בגרעינים. אז נדמה לי, שנעין זה מכוסה. אם רוצים לעזור לתפועות המיישבות, יבורכו; אך אם אתה מדבר על גרעינים כלליים, בקשר לאותן התושבות, אז יש כבר מוסד, המטפל בזה. האם אנו הולכים להקים עוד מוסד?

וסף לך, אתה פירטת עם מי באת במגע ועם מי דחת. מפליא אותי, ששני משרדים בכלל לא מופיעים: לא משרד הבטחון, שגם אם תקים גרעין, הוא יצטרך להקצות את הקרקע ולא משרד החקלאות, שהוא אחראי מיניסטריאלית על ההתיישבות ביהודה ושומרון. עדיין אינני תופס איך זה קורה, אך עובדה שזה קרה.

חייב ח. פורת:

ראשית, אני מצטרף לקודמים ומברך על מבצע זה. אני רוצה להדגיש, שאני חושב, שזו תהיה טעות להציג את המבצע הזה, כאילו שהמאגר

של פוטנציאל החלוצי וסתיים ועכשו הגיעה השעה לחפש את האנשים, שיהיו מוכנים, עקב הטבות, להגיע. להיפר, דוקא הרחבת מעגל ההתיישבות, לכל גווייה, מחייבת היום כתובת ממלכתית ולא רק מסגרת תעסוקתית. לכן, אפי חושב, שמבצע זה יתרום תרומה גדולה, הן לגבי הישובים הקיימים, בעיקר הישובים הקהילתיים והחקלאיים, והן לגבי גרעינים, שעדיין לא נמצאים ולעתים אפילו יודעים, שהם אינם יודעים את הכתובת. אפילו יודעים, שהיום מסתובב פוטנציאל גדול, אשר מחפש כתובת ומבצע זה יתן כתובת ויסדיר את הדברים.

אפי גם מסכים לדברי מיכאל דקל, שהמבצע צריך

לכלול את כל צורות ההתיישבות.

פקודה שפיה, שאפי רוצה להדגיש, בקשר למבצע זה -

ומן הדין לומר זאת - המבצע כאן מדבר על יהודה, שומרון וחבל עזה.

השר י. פאמן:

יש הצעה, שפיתן את הגושפפוקא גם לערבה.

חייב ח. פורת:

ראשית, לגבי בקעת הירדן, אמנם נעשה בשעתו מבצע

של "בשה קן בבקעת הירדן" ואינני יודע אם הוא כלל אז את מעלה אפרים. אך אפי

יודע, שהיום לפחות לגבי מעלה אפרים יש שאלה לא פשוטה ואפי הייתי מציע, גם אם

ההתיישבות החקלאית שבבקעה היא סוגיה נפרדת, שמעלה אפרים פעם נוספת תיכלל במסגרת

המערכת הזאת.

דבר נוסף, גם אם במבצע זה, הדבר לא יכול להיות

כלול, אך יש מקום לעשות דבר דומה מעין זה לגבי הנושא של הערבה.

אפי רוצה להתייחס למושא הדיור. את החשיבות העיקרית של התכנית אפי רואה בשתי נקודות: ראשית, כדי לתת לעפ"ן זה לגיטימציה, לשוכה "רוחות רעות" המושבות בעפ"ן. אפי עצמי וחרדתי, כאשר ראיתי את תשובת ועד העובדים של רשות השידור, שנעשתה אפילו שלא בידיעתה של מי שהיתה אחראית על התשדירים. הבקשה היתה לגבי יהודה, שומרון וחבל עזה והתשובה היתה: אפח"ו מאשרים בכרכה את התכנית לגבי חבל קטיף. לגבי יהודה ושומרון - "יוק". אז אפי חושב, שאם יכולה להיות איזו שהיא התלבטות במושא הזה, גוששפאק של הועדה, כגוששפאק ממלכתית, תסיר את הספקות גם מהטלויזיה.

אפי חושב, שחשיבות המבצע הזה תהיה, אם יהיה שותף בו, בצד החטיבה להתיישבות, גם משרד הביט"ו. היום משרד הביט"ו הולך בשיטה, שיש בה מדה מסוימת של הצדקה. הוא מרחיב את היקף הבטייה לפי דרישה. כאן צריך להיות איזה שהוא היזון חוזר בין הדרישה, שתבוא לידי ביטוי בדברים כאן, לבין הביצוע עם משרד הביט"ו. לכן, כדאי לשמוע מיוסי מרגלית, שמשרד הביט"ו, במושא הבטייה, יהיה שותף במבצע עצמו וזה יהיה לכרכה, שגם גורמים נוספים ישאו במטל, גם הארגוני וגם הכספי.

מר י. מרגלית:

אפי מוצא לפכוון להעיר הערה, ביחס לדברים שהוצגו כאן. המשרד, כשלעצמו, החכוון להתחיל בפעולה, בכל מה שקשור במושא עידוד האכלוס, ביוזמות שהמשרד יוצר ביהודה ושומרון. לצערי הרב, הסדר הטוב בממשלה הוא כזה, שלעתים כל אחד פועל במערכת שלו וכרגע שהובא לידיעתו, שיש איזו יוזמה אחרת, מן הראוי לבחון אם יש אפשרות להתאחד, כדי להשיג מטרה משותפת.

אפ"י יודע מפ"ן שטל זוהר גיפדל את התנאים כמות שהם. אפח"ו, על כל פנים, סבורים שמן הראוי להפגש ביחד, לראות מה אומרת התכנית, באיזו מידה ניתן להוציא את המירב ממנה, מכלי שאפח"ו עשה פרסום, שאין

אחריו שום דבר, אלא להיפר, שהפרסום יהיה אכן אפקטיבי ויביא אוכלוסיה להגברת אותם ישובים, שניתן ליצור בהם תוספת אוכלוסיה. זה מתחלק לכמה חלקים: ראשית, למלאי הדיוור הזמין, שניתן לאכלס אותו; שנית, לצפי של פיתוח, ביחס לאוכלוסיה עתידית.

אפי סבור, בעקרון, שניתן למצוא את הפתרון, אם אכן תהיה פעילות משותפת ומאורגנת. לכן, אפי מרשה לעצמי להציע, שיוטל על ועדה משותפת, שתבחן את ההצעה ותקבע אותה. משרדנו נכון להיות שותף - הוא אינו נכון להיות קופה ממשלת.

מר י. דקל:

אנחנו הכנו תכנית לקליטה בהתישבות למשך שנים אחדות, שנמצאת בטיפולנו ואפי מסיח, שבאחת ההזדמנויות הקרובות, התכנית כולה תוצג בוועדה.

שנית, אנחנו מצטרף ליוזמה של משרד העבודה והרווחה, כפי שעשינו זאת בעבר, לגבי שתי התכניות הקודמות. הסכום, אשר ידרש מאתנו כמשתתפים, מובטח. אולם, צר לי לומר, שאיננו יכולים להסכים לצרף את הדיוור הריק בישובים החקלאיים למכצע. יש ישובים חקלאיים בבקעת הירדן ובחבל קטיף, שם עומדים בתים ואנו, לצערי הרב, לא יכולים לאכלס אותם. לכן, הם לא יהיו במכצע. המספרים, המופיעים בסקר של זוהר, יהיו שונים, לאור עובדה זו.

חייב ח. פורת:

למה?

מר י. דקל:

כי אין לנו עכורס אמצעי יצור. פיתוח החקלאות שלהם הוקפא - זה המצב להיום - ובמשך החודשים הקרובים אנחנו נהיה מויים עם משרד

החקלאות, ואם נגיע למצב, שיאפשר לנו לאכלס, אז אינני חושב שידרש מבצע, אלא תהיה פהירה.

מכל מקום, זו עובדה מצערת. היא היתה בדיון ממושך בוועדת הכספים של הכנסת והדברים הובהרו גם שם. אני עצוב, שאני צריך לדווח על זה גם כאן. העובדות הן, שישוכי גוש קטיף החקלאיים נשענים, ברובם, על ענף חקלאי מסוים, שיש בעיות בקשר להמשך פיתוחו ואותו דבר בקש לפיתוחם של ענפים נוספים בבקעת הירדן. עד שהדברים האלה לא יגיעו למיצוי, אנחנו לא נהיה חסרי אחריות עד כדי כך, שסביא אנשים ולא נאפשר להם פיתוח משקים.

מר א. תבין:

זה משנה הרבה את הפריסה?

מר י. דקל:

אלה מספרים די לא מבוטלים. בבקעת הירדן זה

קרוב ל-200 משפחות.

מר י. מרגלית:

כלי קשר לפושא זה, אני רואה חובה להתערב. אני משקיעים ומקימים ישובים חדשים בבקעת הירדן ובצועת עזה, באיזור קטיפים. אני שואל את מנכ"ל המחלקה להתיישבות, האם יש מקום להמשיך ביוזמה הזאת, מעבר לתשובה, שאנו נותנים ל-10 או 20 משפחות, אשר נמצאות בשטח? לא יתכן, אם מקפידים את הקצאת אמצעי היצור, שאנחנו נלך ונשקיע ביצירת משאבים פיזיים של יחידות דיור ומבני ציבור.

אני מרשה לעצמי, במסגרת של התיאום הבינמשרדי,

לתבוע שבמקביל ליצירת העובדות הפיזיות, תהיה הקצאות אמצעי יצור - ואינני קובע אילו אמצעי יצור.

השר י. פאמן:

ההערה, שהעיר עכשו יוסי מרגלית, היא הערה חשובה

מאד. זו בעיה, שבהחלט צריכה להדאיג אותנו.

סגן השר מ. דקל:

אנחנו מקווים, שועדת ראש הממשלה לעפ"ן בקעת

הירדן, תיתן פתרונות מוספים.

השר י. פאמן:

בפושא זה התמסרה ועדה, אשר צריכה ללמוד ולהמליץ

המלצות איך להרים את עפ"ן הבקעה. אפי מפיח, שהבעיה הספציפית, שהועלתה כאן ע"י

יהודה דקל ויוסי מרגלית, תצטרך למצוא את פתרונה שם. יש הצעות שונות, ללוות את

החקלאות בדברים אחרים. אנחנו גם הצענו לחזק את המחקר החקלאי הספציפי לאותם

איזורים, כדי שיוכלו, בכל זאת, למצוא פתרונות חקלאיים.

אפי רוצה לסכם את העקודה של המרכז להכוונה.

אפי חושב, שאנחנו מחליטים על הצד העקרוני, שהמרכז להכוונה יפעל, לגבי האכלוס

של יהודה, שומרון וחבל עזה ואם אפשר בערבה, אז גם בערבה. ז"א, אם הבעיה

העקרונית היתה פה לפרוץ את הפירצה, אז אנו פורצים את הפירצה.

לעצם המבצע המסוים הזה, אנו מאשרים את ההשתתפות

של השותפים - וזה כהחלט עפ"ן של שותפות. אפי מציע, שהשותפות תילמד ע"י

השותפים. ישבו השותפים ויראו היכן ובאיזו מידה כל אחד מהמקומות, שמדובר בהם,

כבר בשל לזה. השותפים הם, פרט למשרד העבודה והרווחה, משרד הביטוי, משרד

החקלאות, במדה שהוא פוגע בדבר, המחלקה להתיישבות ומשרד המדע והפיתוח. גורמים

אלה יכולים להקצות לזה את כספם וגם לומר את דברם, לגבי איפה כן, איפה לא וכ"י.

דבר נוסף - אפחחו צריכים לבקש משר החינוך,

שידאג לכך, לזרז את קבלת העפין עיי רשות השידור, אם יש שם התנגדות.

הת/46 - הר-מנחם: הכללה בשטח המוניציפלי של קרית-ארבע

השר י. פאמן:

בסעיף שונות, יש עוד בעיה, אשר באה מעפין

דיומא וכוונתי להר-מנחם. אפי רוצה להציע לוועדה, לבקש מהפוגעים בדבר, שהר-מנחם

יכלל בשטח המוניציפלי של קרית ארבע.

מר א. זייף:

מה זה אומר, מבחינת מה שקורה שם בשטח?

השר י. פאמן:

זה אומר, שאם זה בתוך התחום המוניציפלי, אז

ישנם האמצעים כדי להחליט ולקבוע מה יש שם לעשות ואיך לטפל בבעיה. היום, זה

מצב, שהם לא פה ולא שם.

חייב ח. פורת:

אפחחו שוחחחו בפושא זה עם משרד הביטוי. אפי

מבין, שהשטח של הר-מנחם היה כלול בתכנית המתאר הרחבה של קרית-ארבע והוצעה שם,

אמנם בעתיד יותר רחוק, שכונה נוספת, כמו בגבעת החרסייה.

היום יש שם מאחז ולצדו יש מספר חברים, היושבים

שם. כדי שהדברים האלה לא יתפתחו בצורה שאיפה רצויה, ההצעה שמביא השר פאמן

היא, שהמקום הזה יכלל בתחום המוניציפלי של קרית-ארבע וכמו שזה מהוג לגבי

קרית-ארבע, משרד הביטוי, עם המועצה המקומית, יהיו אחראים לנשוא הביטוי והאכלוס, לפי הקצב והאמצעים. פירוש הדבר, שכל מי שנמצא שם יצטרך לעבוד ועדת קבלה של הגורמים הללו ודברים אלה יכפסו לתוך איזו שהיא מתכונת מסודרת, במסגרת ההרחבה של תכנית המתאר של קרית-ארבע.

מר ע. לוינסקי:

יש לי הצעה כוללת. אפי חושב, ששיכסס כאן למצב לא טוב. זו ועדה גדולה ואפי חושב, שאי אפשר, כאשר חלק גדול מחברי הועדה אינם, להחליט על כך.

השר י. פאמן:

הדבר לא מסובך.

מר ע. לוינסקי:

אפי אינני יודע - חסרים לי משרדים ממשלתיים.

מר א. זייף:

המאחז בכלל לא מאושר.

מר א. בראון:

לא מדובר כאן על לאשר או לא לאשר. המדובר הוא להכליל את הר-מנחם, כמו שעשיתם בזמנו עם גבעת החרסיה, בתחום המוניציפלי של קרית-ארבע. זה שטח של אדמות מדינה.

מר י. מרגלית:

אפי רוצה להביע את עמדת משרד הביטוי. למשרד הביטוי אין כל התנגדות, ששטח הר-מנחם יצורף מוניציפלית לתכנית המיתאר של קרית-ארבע. יחד עם זאת, אפי רואה לפכוון להעיר, שבשלב הנוכחי אין למשרד יוזמות

בקטע ההוא של האתר.

השר י. טאמן:

אני מאשרים את הכללת הר-מנחם בתחום המוניציפלי

של קרית ארבע.

הח/45 - נופים: תלויה של החברה להגשת הטבע

השר י. טאמן:

קראתם על מחאת החברה להגשת הטבע לגבי מה שקורה

בנופים - השחתה של יער, כאשר יש מי שאומר, שאין שם יער. מבטיחים לי, שעשיון זה

יקבל הד ציבורי, שילך ויגדל. לפיכך אני מציע, ששמשה ועדה.

מר א. בראון:

אני מטפל בזה, שר הבטחון מטפל בזה וגם שר

החקלאות. למה צריך להביא זאת לכאן?

מר א. זייף:

זה היה בטיפול שר החקלאות עד לפסיעתו וזה הועבר

לטיפולו של מיכאל דקל.

השר י. טאמן:

אני מכיר את האנשים בצד השני והם הבטיחו לי,

שיעשו מערכה גדולה. חשבתי, שיהיה טוב, אם תהיה ועדה הבודקת זאת ועיי כר,

העשיון יהיה מאוחר.

מר א. כראון:

אפי מציע שיאמר, שהשוא הועלה והוטל על משרד

החקלאות לטפל בזה.

השר י. פאמן:

מבקשים מנציגי משרד החקלאות ומשרד הכטחון לטפל

בבעיה ולדווח לוועדה.

מר פ. אלבק:

האיתור של שופים עבר אישור, בין השאר, של קצין

מטה שמורות טבע והתכנית הופקדה להתפגדויות. יש התפגדות של החברה להגשת הטבע

והיא צריכה להידון במסגרת הבקשה לתכנית המיתאר ומועצת התכנון העליונה צריכה

לדון בזה.

מר א. כראון:

הכוח שלהם הוא מהרעש שהם עושים ומאחורי זה

עומדת הפוליטיקה.

השר י. פאמן:

ברור לי, שמכיוון שיש צורך רציני של עשין זה.

גבי פ. אלבק:

אפי, בכל זאת, הייתי מציעה, שהתשובה תהיה,

שמוסדות התכנון, כשידוע בבקשה לתכנון שהוגשה והופקדה, ידוע גם כשוא הזה. זה

עומד כרגע לדיון במועצת התכנון.

השר י. פאמן:

אנחנו מבקשים משני המשרדים לטפל בזה והפסיית

החברה להגנת הטבע לאינטנסיבית המתאימה.

גבי פ. אלבק:

מועצת התכנון העליונה, שבפניה הוגשה התכנית

לאישור.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

הת/47. אפרת: ההפגנה של אנשי "שלום עכשיו"

השר י. פאמן:

אינני יודע, באיזו מידה, הועדה רוצה או לא רוצה

להכנס לשאלה של השחתת אפרת. פשוט, אינני יודע, האם שר המשטרה והפנים יעשה

משהו בעניין זה או לא. אני מבין, שהיתה שם התקפה על ישוב ריק, אבל גרמו פזקים.

אני חושב, שאנחנו יכולים להביע את מחאתנו על הדבר הזה. אין לי מילים מתאימות.

אם יש מישהו שיכול לפסח זאת יותר טוב ממני, בבקשה.

מר א. בראון:

דווקא למקום הזה, שאלינו עולה קהילה שלמה,

שמיועדת לבוא מפיו-יורק, ושילמה כסף בדולארים (באמת בדולארים) אז דווקא שם

מצאו מקום לפגוע.

מר י. פאמן:

והיוזמה לישוב היתה בממשלת הימערך".

הגבי פליאה אלבק:

לא, לא בממשלת הימערך". בממשלת הימערך הוחלט

על מגדל עוז, שזה הר אחד יותר דרומה. זה הוקם.

מר א. זייף:

אפי חושב, שהתגובה צריכה לבוא מהשר יובל פאמן

ולא מהוועדה, כדי שלא יהיו אחייכ ויכוחים עם החברים החסרים כאן.

השר י. פאמן:

בסדר, תבוא תגובה שלי.

מר א. בראון:

זו ועדה להתיישבות, למה היא לא צריכה להגיב.

מר ע. לוינסקי:

אפי לא אומר, שהיא לא צריכה להגיב, אבל אפי

חושב, שעל זה, כאמת, יובל פאמן צריך להגיב. אפי חושב על דבר אחר. אפי לא

חושב, שועדה, שממנה כמעט ולא נשארו חברים בישיבה, צריכה לדון בעניינים.

יכול להיות פושא שמעפין את מישוהו פה, או שיש לו ידיעה או אין לו ידיעה. איפפי

רוצה לקחת על עצמי להביע דעות, לא רק בשאלה של התיישבות, אלא יש פה עוד

פושאים. אז אחייכ פגיד, עוד פדבר עם המשרד ההוא, עם המשרד הזה. מפסיופי שלי

בוועדה, אפי בעד זה שיהיו פה מה שיותר חברים.

השר י. זאמן:

מר לויסקי, אני כנראה צריך היום להסביר את דרכי פעולתה של הדמוקרטיה הישראלית. אז ביחילת הישיבה נתתי הסבר אחד, לגבי זה, שמותר לכל אחד להביע את דעתו - וטוב שהבעת את דעתך.

עכשיו אתן הסבר שני בדמוקרטיה הישראלית. יש ווהלים לעבודת הממשלה והם אומרים, שברגע שישנה ישיבה, כל שר מקבל את כל הפרוטוקולים של ועדות השרים. כל מספר משתתפים הוא כשר. אני יכול לומר, שכערך, במחצית הועדות הממשלתיות יושב רק היו"ר. כל היתר הם נציגי המשרדים - אחרת לא יכלו לעבוד בממשלה. יש פה נציגים מאוד מכובדים של הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית (כולל אתה עצמך) והמשרדים הממשלתיים השונים.

פשוט, מתוך אדיבותי ונאמנותי ליו"ר הועדה, לא העלאתי נושאים עקרוניים רציניים, אלא את הנושא שהוא עצמו סימן בסדר היום. היתר, אלו פרפראות, שאני מביא לכם פה, שבכל אחת מהן צריך לטפל, אבל לא היה כל קושי להעלות פה את ענין ההקמה של עוד 12 ישובים - וגם בזה היינו צריכים לדון, ברגע שישנה ישיבה. זה פשוט מבחינת ווהל עבודת הממשלה. אני מצטער, שאני צריך לצטט את ווהל הזה.

מר ע. לויסקי:

יש לנו גוף משותף. אני לא אוהב לדון בזה כלי אנשי מחלקת ההתיישבות. מנסיוני ראיתי כבר, שהתעוררו שאלות במקומות שונים. אז אני בהחלט בדעתך, שיש ישיבה שהתחילה צריכה להתנהל, אבל ליד הדמוקרטיה, יש גם איזה שהוא דבר של קומפסנס, ומבחינת הקומפסנס אחשוב, שאת הדברים החשובים והדחופים מוכרחים לעשות. אחייב יש דברים שלא מוכרחים לדון עליהם, ובדברים אלה הייתי מציע, שדחה את הדיון.

השר י. זאמן:

לכן לא העלאתי היום הצעה לאזור 20 מאחזים. כל
המושאים שהועלו כאן, קשורים ממש בארועי הימים האלה ולכן צריך היה גם להחליט
החלטות לגביהם.

הת/48. קרית המדע בשומרון - הודעה

השר י. זאמן:

המושא האחרון שיש לי במושא זה - אפי רוצה לומר,
שלאחר חיפוש בשטח, משרדי רוצה למקם את קרית המדע שתהיה בשומרון, בחלק המזרחי
של אריאל, לכיוון צומת תפוח. אפי מסיח, שהיא תשתייך לאריאל מבחינה
מוציפאלית. שם נרכז את מכוני המחקר והגורמים האחרים המדעיים, אשר צריכים
לסייע ביצירת מקורות פרנסה באזור.

זו אינפורמציה שאפי מוסר. אפי מודה לפוכחים.

אחשו, כפראה, נקיים ישיבה כימים הקרובים, ברגע שהאנשים יחזרו מלונדון.

הישיבה נעלת

איחולי החלמה ליו"ר הועדה להתיישבות

הת/41

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות שולח בשם חברי הועדה
איחולי החלמה מלאה ומהירה לסגן ראש הממשלה ושר החקלאות
מר שמחה ארליך.

התיישבות חקלאית בדרום הר חברון:- תכנית תשתית
להתיישבות החקלאית באזור יתיר ושוקת (יתיר ג',
להב ג', בית מרסים, אשכולות)

הת/42

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. נסים;
ה"ה ע. לוינסקי, י. דקל, א. בראון, י. מרגלית, מ. דקל,
מ. ריבלין, ר. שכנר, א. זייף, ח. פורת והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות, בהמשך להחלטה מס. הת/36 של הועדה להתיישבות
מיום י"ז באלול התשמ"ב (5.9.82) וכפוף לחוות הדעת של
מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, בענין הבעלות
על הקרקע:- לאשר כדלקמן הקמתם של ישובים חקלאיים-
תעשייתיים שיתופיים במסגרת ועל-פי תכנית אב לפיתוח
ההתיישבות החקלאית בדרום הר-חברון:-

א. יתיר ג': ישוב חקלאי-תעשייתי משולב.
יוקם בנ.צ.מ. 1584/0844.

ב. להב ג': ישוב חקלאי-תעשייתי משולב.
יוקם בנ.צ.מ. 1402/0852.

ג. בית מרסים: ישוב חקלאי-תעשייתי משולב.
יוקם בנ.צ.מ. 1405/0957 (מיקום זמני)

ד. אשכולות: ישוב חקלאי-תעשייתי משולב.
יוקם בנ.צ.מ. 1530/0944.

האחריות לביצוע ההחלטה מוטלת על המחלקה להתיישבות לגבי
יתיר ג' להב ג' ובית מרסים; ועל החטיבה להתיישבות לגבי
אשכולות.

הדפוסים הכלכליים של הישובים וקצב הקמתם ידונו על בסיס
פרוגרמות ספציפיות לכל ישוב, ואופיים יקבע בהתאם.

./עתניאל

הת/43

עתניאל:- ישוב קהילתי בדרום הר חברון
(זוהר - ישוב הקבע)

ממלא מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטות הועדה להתיישבות
מס. הת/27 מיום ג' באלול תשל"ז (17.8.77) בענין הקמתו
של מאחז נח"ל במשטרת דהריה ומס. הת/67 מיום כ"ד בתמוז
התשמ"א (26.7.81) בענין איתור ותכנון מקום הקבע של
הישוב (זוהר) ולאחר בחינת מצאי הקרקעות באזור שנקבע
בהחלטה הנ"ל, לאשר בכפוף לחוות הדעת של מנהלת המחלקה
האזרחית בפרקליטות המדינה לענין הבעלות על הקרקע:-

א. המרת המקום, כך שהישוב עתניאל יוקם בנ.צ.מ.
1530/0944 ליד צומת רביד בדרום הר חברון -
ממזרח לכביש חברון - באר-שבע.

ב. הישוב יהיה חקלאי-תעשייתי משולב. הוא מתוכנן ל-
250 משפחות כאשר בשלב הראשון יתיישבו בו כ- 50
משפחות.

ג. הישוב יתבסס על תעשיה, תיירות, שירותים וחקלאות.

ד. בשלב ראשון - יוקם במקום מאחז צבאי על שטח שאושר
והוקצה לצורך זה.

ה. הישוב ישתייך למועצה האזורית הר חברון ויקבל
במסגרת זו את כל השירותים הציבוריים
והמוניציפליים.

ו. האחריות להקמת הישוב מוטלת על החטיבה להתיישבות של
ההסתדרות הציונית העולמית.

הת/44

מבצע איכלוס בהתיישבות

נציג משרד העבודה והרווחה פותח.

כדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה ז. גינדל, ח. פורת,
י. מרגלית, י. דקל וא. חבין.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר עקרונית קיום מבצע להפניית מתיישבים ליהודה
ושומרון, חבל עזה, הבקעה והערבה שייערך על-ידי
המרכז להכוונה לערי פיתוח בשיתופם של משרדי הבינוי
והשיכון, החקלאות, המדע והפיתוח והחטיבה להתיישבות
של ההסתדרות הציונית העולמית.

ב. הגורמים המפורטים בסעיף א' לעיל ילמדו ויסכמו את הנושא במסגרת של תכנית.

ג. לבקש את שר החינוך והתרכות לזרז את אישורם של תשדירי השירות הנוגעים לנושא - על ידי הטלויזיה.

נופים:- תלונה של החברה להגנת הטבע

הת/45

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה א. בראון, מ. שמיר, א. זייף והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם להטיל על משרדי החקלאות והבטחון לספל בנושא שעוררה החברה להגנת הטבע והקשורה בנופים.

הר מנוח:- הכללה בשטח המוניציפלי של קרית ארבע

הת/46

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה ח. פורת ע. לוינסקי, א. זייף, א. בראון, מ. שמיר וי. מרגלית.

מ ח ל י ט י ם לבקש את שר הפנים לכלול את הר מנוח השוכן בדרומה של קרית ארבע בתחום השטח המוניציפלי של הקריה - במגמה לשלב בתכנית הבינוי והאיכלוס של קרית-ארבע בעתיד.

אפרת:- ההפגנה של אנשי "שלום עכשו"

הת/47

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן ומר ע. לוינסקי.

./קרית

שר המדע והפיתוח מודיע כי בחלקה המזרחי של אריאל
תוקם קרית המדע של השומרון. הקריה תרכז מכוני מחקר.

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

מוכירות הממשלה

סגנון 1

2

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
יום א, י"ז באלול התשמ"ב - 5.9.82
(בשעה 15:00)

נכחו: חברי הועדה - השרים:
ש. ארליך - יו"ר, ד. לוי,
מ. נסים, י. נאמן.

נציגי ההסתדרות הציונית:
א. אביחי, מ. דרובלס, א. כץ,
ע. לוינסקי, מ. ריבלין,
י. שפירא, א. תבין.

נעדרו: חברי הועדה - השרים:
י. ארידור, ז. המר, מ. צפורי,
א. שרון.

נציגי ההסתדרות הציונית:
ד. ויץ (בחז"ל).

מ. דקל	- סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
חייכ ח. פורת	- משרד הבטחון
א. בראון	- הסוכנות היהודית
י. בן-זאב	- החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
י. דקל	- משרד החינוך והתרבות
ש. יהלום	- משרד החקלאות
נ. יניב	- לשכת סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
ק. מלכה	- משרד הבינוי והשיכון
י. מרגלית	- צה"ל
אלי"מ ד. סתו	- הקרן הקיימת לישראל
ח. צבן	- משרד התעשייה והמסחר
א. עטיה	- משרד הפנים
מ. שחם	- ראש המועצה האזורית דרום הר חברון
ר. שכטר	- מנהל מינהל מקרקעי ישראל
מ. שמיר	- משרד האוצר
ד. שקל	- מזכיר הועדה
א. לישנסקי	- מזכיר הועדה

סדר-היום

בפרוטוקול זה 30 דפים.

רשמי: לאה דהן.

הת/34	סדר היום:	הקמת ישובים בארץ-ישראל על-פי מדיניות הממשלה ותכניותיה	א.א. 1
הת/35		הקמת "ועדת מעקב" למעקב אחר ביצוע החלטות הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית	א.א. 1
הת/36		תכנית פיתוח דרום הר חברון	א.א. 2
הת/37		סוסיה:- ישוב קהילתי בדרום הר חברון	א.א. 16
הת/38		כוכבא:- ישוב קהילתי בהר חברון	א.א. 16
הת/39		גינת:- ישוב קהילתי בצפון השומרון	א.א. 17
הת/40		אליסיוני:- ישוב קהילתי בצפון חבל עזה	א.א. 22

תת/34. הקמת ישובים בארץ-ישראל על-פי מדיניות תמשלה ותכניותיה

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הועדה. אני מבקש להביא שני דברים, לפני שניגש לסדר היום שקיבלתם. הבוקר, שודרה ידיעה ברדיו, שהועדה, בישיבה זו, תחליט על הקמת שלוש נקודות כצעד נגד מסמר נשיא ארה"ב. בעיני זו ידיעה אנונימית, אינני יודע מי מסר אותה. התכנית להקמת שלוש הנקודות הוכנה זמן רב לפני שמישהו מאיתנו ידע על מסמר נשיא ארה"ב, זו האמת. תמשלה ישראל מדיניות בסיסית ועקרונית קבועה ליישוב ארץ ישראל, ואינה מושפעת בביצוע מדיניות זו מתסמר של הנשיא. אין ישוב ארץ ישראל משמש אצלו כהתגרות ואף איננו זקוקים לשום עידוד להגברת התנחלות, מהעמדות שמצהיר עליהן נשיא ארה"ב. אני מבקש, איפה, לכהיר, שאין כל קשר בין דבר אחד לתשנהו. אנחנו נמשיך במדיניות כפי שקבענו וכפי שאנו קובעים, תמשלה וההנהלה הציונית, לפי התכנון.

תת/35. הקמת "ועדת מעקב" לתקוב אחר ביצוע החלטות הועדה לתיישבות תשוותפת

תמשלה ולהתדרות הציונית העולמית

סגן רה"מ ש. ארליך:

דבר שני, אני מבקש את אישור הועדה להקמת ועדת מעקב לתקוב אחר ביצוע החלטות הועדה. אנחנו מחליטים הדבה החלטות טובות, אך לא תמיד אנו יודעים מה מתבצע ומה לא. אני מציע, שהועדה הזו תורכב מ-5 חברים - אשר נאמן, סגן שר החקלאות מיכאל דקל, מתי דרובלס, דענו וייץ ושר השיכון או נציגו. זו תהיה ועדת חמישה, שתעקוב אחר ביצוע החלטות הועדה הזו. האם זה מקובל עליכם, או שיש תערות?

מר ע. לוינסקי:

תוסיף את מר משה ריבלין לוועדה.

סגן רהימ ש. ארליך:

כבקשה, משה ריבלין, ברור הבא. אז גם משה

ריבלין יהיה חבר הוועדה.

תת/36. תכנית פיתוח דרום דה חברון

סגן רהימ ש. ארליך:

אנא פגש כעת ועד היום ונחיל בתכנית פיתוח

דרום דה חברון.

מר י. דקל:

התכנית של דה חברון מוצגת בזה לפניכם בשלמות
וכוללת גם ישובים קיימים וגם ישובים שאושרו להקמה וגם ישובים שאנו מציעים
להקים. בחרנו להציג את המכלול, משום שהוא מציג תפיסה לגבי פריסת ההתיישבות
בחבל ארץ זה. לפניכם מפה מפורטת ומדי. (מצביע על המפה): כאן חברון. התכנית
מציגה רעיון של פריסת פרסה סביב, סביב להד חברון עם כמה נקודות במרכז, כאשר,
בצד המזרחי של הפרסה, על ספר המדבר, ישנם שלושה ישובים קיימים: כרמל, מעון
ולוציפר. אנחנו מציעים להוסיף עוד שניים: את נחל חבר, שהיום הוא מאחז
צבאי ויהיה ישוב קהילתי בשם יקין; ואת סוסיה, שיהיה ישוב קהילתי וישמש גם מרכז
אזורי לקבוצת הישובים הזו. (סוסיה מופיעה גם כרצועה עצמאית במסגרת של הישובים
ומוצעים להקמה). זו קבוצת הישובים על ספר המדבר בצד המזרחי.

הגבול הדרומי של האזור תחום ע"י קבוצת אזוריים קיימים ושאושרו להקמה ובהקמה, החל מיער יתיר ועד אזור להב. הם כוללים את הישובים עמשא, ארדון, חורבות יתיר ומייתר - קבוצת ישובים שכולה אושרה להקמה בעבר. מוצע להוסיף ישוב נוסף - יתיר ג', בחלק הצפוני של יער יתיר. מוצע להוסיף ישוב נוסף - עומרים - ישוב קהילתי, ליד כביש חברון באר-שבע. כזכור, אישרה הועדה להקמה ישוב בשם אותנזיאל, שהיה באזור צומת סמוע, מצפון לדהיה. את הישוב הזה לא ניתן להקים. הוועדת המשפטית שלנו קבעה, שלא יהיה סיכוי לישוב לקבל את הקרקע ולהקים את הישוב. לפיכך, ויתרנו בשלב זה על העיון ובמקום הישוב מצפון לדהיה, מוצע הישוב עומרים, שהוא ישוב קהילתי ליד כביש חברון - באר-שבע, מדרום לדהיה, במקרה זה.

קבוצת הישובים במערב ופרסה, שאנו מדברים עליה, כוללת למעשה שתי שורות של ישובים - שורה אחת של ישובים שמתחילה במצפה-גוברין, או תלם. על תלם כתבנו "ישוב קהילתי שיתופי". לפי רצון המתיישבים, אני מבקש לתקן ל"מושב שיתופי". אדורה, נגוהות, שני ישובים קהילתיים באזור אמציה - לכיש. אחד מהם נקרא היום: "מצפה לכיש" והשני "מצפה אמציה" - שניהם מאחזי נח"ל קיימים. נוכל להתחיל בעבודה באדורה, שם הקרקע כבר מצוייה בידנו. לגבי נגוהות, כרגע ישנם ברורים בהקשר לשטחי קרקע אפשריים לאורך הכביש, קצת יותר מערבה ויתכן שבתכנון נוכל להציג גם את הישוב הזה כוודאי להקמה. כמו כן, אשכולות או מצפה - להב בחלק הדרום מערבי של האזור.

הקו השני של הישובים מתחיל כנחושה ושקף, שהם ישובי עובדים חקלאיים קיימים. מוצע להקים ישוב בכית מרסים, להקים ישוב בלהב גי וישוב באשכולות - אותו הזכרתי קודם.

כך אנו משלימים פריסה של מעין פרסה כזו סביב הר חברון, עם אותו נקודות פנימיות יותר, שבעצם מהוות, בצד המערבי, שתי שורות

של ישובים בגבול המערבי של הפרסה ולא שורה אחת, כפי שנמצא כצר הזה.

בדף 3, במאזן, אתם רואים מרם הישובים שאנו ממליצים על אישורם. כל היתר, אלו ישובים, שהועדה הנכבדה הזו כבר אישרה בעבר. אני רוצה להעיר, כי לגבי חלק מהישובים המופיעים כאן, יש הצעה שתהיה חקלאות בישוב. בשונה ממה שמופיע כאן, אנו מציעים, שהועדה תאשר את הקמת הישובים. כאשר לתמצאות אמצעי הייצור החקלאי באזור - תמסר סמכות לדשות ולתכנון חקלאי, אשר תקבע את החלוקה של אמצעי הייצור החקלאיים, קרקע ומים בין מי שתמצא לתכנון, בקרב קבוצת הישובים שבאזור. התורה הזו פוגעת לכית מרסים, לאשכולות, ללהב גי וליתיר גי.

אם כך, אנו מבקשים, שתאשר קבוצת הישובים הזו.

עכשיו, בתוך קבוצת הישובים הזו, בוועדת משנה שדנה בשכונות האחרונות על אפשרויות הביצוע, הצענו שתוקמנה לאחר, הפקודות אדורה וסוסיה, כשאנו מקימים עכשיו, כמאחז נח"ל, את עומרים. זו הצעה, בבקשה.

השר מ. ניסים:

כמה ישובים אתם מבקשים לאשר?

מר י. דקל:

אנו מבקשים לאשר 9 ישובים. אנו רוצים להבטם להליר תכנוני לגבי כולם. יש לנו, כמדאה, סיכוי, שנקבל אפשרות לבצע, מתוך הקבוצה הזו, שניים לאחר.

מר מ. דרובלס:

אני רוצה לתשלים את ההצעה. הייתי מבקש את אישור הועדה הזו לפקודות הבאות. חלקן בתכנון, חלקן אנו מוכרחים להתחיל לתכנן

ובשכיל זה אנו צריכים את האישור. הישובים יוקמו בתחום מחצית שיוזרם: נגוהות (מצפה לניש), אדורה, עומרים, סוסיה, כוכבא, גינת. ואילו את הישובים: בית מרסים, אשכולות, לרב גי ויתיר גי - הישובים החקלאיים - לא לאשר אותם היום ולא לדבר עליהם, היות ואנו צריכים לשבת עם מנהל תכנון ולברר את כל נושא אמצעי הייצור החקלאיים, כמות הישובים שיוקמו...

סגן רה"מ ש. ארליך:

אלו ישובים שלגביהם יש השגות חקיקים?

מר מ. דרובלס:

חקיקים ולחפזות אחרות שישנן. מבחינת אמצעי הייצור החקלאיים, אנו עדיין לא יודעים מה מצב האמצעים. אני מקווה, שחברות הישיבה הבאה, אפשר יהיה להציג את תזמון הקמת הישובים עם אמצעי הייצור החקלאיים. זה לגבי דרום הר-חברון. לגבי צפון השומרון - גינת - אני מבקש אישור הועדה הזו לכך.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אפשר לאשר באופן כללי, גלובאלי, את כל תמוצע.

מר א. כ"ץ:

אני מבקש לשאול את המציג את השאלות הבאות:

1. מה תמצב מבחינת כח אדם וגרעינים לכל הישובים תמוצעים כרשימה המורחבת וכרשימה תמוצמחמת.
2. נאמר בחומר ששולחם הביתה, ובצדק, שהפיתוח החקלאי יהיה איטי, בגלל הסיבות של הדקת הפיוז והתנאים בשטח, כאשר הדגש מושם גם, ובעיקר, על הפיתוח התעשייתי

כבשים כלכלי ולחייה. האם יש כבר תכנית יותר מפורטת, פרט למשפט - "כבשים תעשייתיים", ליישובים תמוצעים, מבחינת ענפים, מפעלים ותחומים כח האדם לאותם מפעלים וענפי תעשייה הנמצאים באותם יישובים.

3. האם יש ליישם איזו שהיא תחזית, תכנון כמובן על הנושא התקציבי לגבי לוח הזמנים של שתי מערכות היישובים שהוצגו - הקבוצה הקטנה והקבוצה היותר גדולה? תודה.

מר א. בראון:

ראשית, כמובן, אני מקבל את מה שנאמר. הייתי מציע, באופן מעשי, להתרכז בשני דברים. מתוך כל הקבוצה הזו, לקבוע עדיפויות. היות ואנחנו יודעים את מצב התקציבים ולחיותם, הייתי אומר, שהיות ותמכז האזורי או היישוב וההיחיד שנקרא סוסיה (מעון בי) הוא המקום, שבעצם כל האזור צריך להשקיע בעתיד עליו, והיום גם אין שם שום דבר, הייתי רואה כעדיפות ראשונה, כניסה גם בתכנון וגם בתקציבים להקים יישוב זה.

דבר שני שאני מציע - מאחז פח"ל שקיים היום, וקיים כבר די היכרות זמן. הוא נקרא יקין, או מעלה-חבר, הייתי מכניס אותו ממש כעדיפות, כי יש גרעין...

סגן דהי"מ ש. ארליך:

באותה מסגרת כמו סוסיה?

מר א. בראון:

לא, כי מעלה חבר קיים כבר, ויש גרעין אזורי, שמוכן להכנס לשם כבר היום. הוא מורכב מתושבים של קרית-ארבע. הגרעין מוכן להחליף את הפח"ל שנמצא במקום ולאזרח את ההאחזות. כמובן, מיישם צריך לקבל אותו ומיישם צריך לארגן את זה, אבל שם אפשר להתחיל היום, נדמה לי, יותר מאשר

במקומות אחרים.

אני רוצה גם להסביר זאת ואולי זה יענה לשאלת מר כ"ץ. למעשה, לפני שבועיים פתחנו את תחפול הראשון של תע"ש ביישוב כרמל. הוא התחיל לעבוד בייצור במקום. תחפול מיועד למספר ישובים בסביבה. אמנם הוא יעסיק מספר לא גדול של מועסקים, אבל הוא בנאי בחול, ראשית, לעבודה של יהודים, ושנית - למתן תעסוקה לישובים הסמוכים אליו, שגם כרמל, מעון ויקין תשיקום. אנחנו חשבו, שאם לא תהיה ברירה, נשתמש אפילו בנח"ל שיעבוד שם. בינתיים יש אנשים שבאים מקרית-ארבע לעבוד במקום זה. בעתיד יבואו מיקין. לכן אני רואה את המקום הזה כאפשרות של עדיפות באיזורים. כלומר, אני רואה בו גם בסיס שקיים כבר, גם גרעין שמוכן לזאת אליו וגם מקורות תעסוקה שיכולים להתחדר. לכן, רציתי להוסיף, לכל מה שדובר, שיש לקבוע את סדר העדיפויות. כשישוב אחד הוא במקום חדש לגמרי, שלא יושבים בו. והאחד זה מאחז נח"ל, שלפי דעתי, אפשר לאזרח אותו מחר.

השר מ. ניסים:

אני מבקש, בתעודה של הגברת פליאה אלבק מהדיון, להעלות את הנושא, שאני מתאר לעצמי שהוא נבדק, אך לי לא ידוע על כך, נושא הקרקע. לאמור: אין להקים ישוב, אלא לאחר שנבדקה שאלת הקרקע - האם יש לו אדמת מדינה אם לא. כשכל ישוב שיוחלט עליו היום, יהיה כפוף לבדיקה הזו.

סגן דה"מ ש. ארליך:

אני מבקש להודיע מייד, שאנו לא נסטה, כהוא זה, ממה שאמר השר ניסים. ואם יש לגבי איזה ישוב ספקות, אנו מייד מודיעים, שזה טעון בדיקה והאישור הוא על תנאי.

השר י. נאמן:

מבחינת כבישים כאזור הזה, רציתי את דעתם של המתכננים, כי אנחנו בתכנית שהגשנו, בצד התקציבי, מדברים על כביש שהוא מחברון,

או קרית-ארבע דרך כרמל, מעון, קריות, עמשא ועד לכביש ערד - האם בעיני תמתכננים זה כביש חשוב לאזור הזה?

שנית - אם יסתבר, שתשנה יהיה כסף לעשות תשתית ראשונה של הכביש הזה, או להביא אותו למצב ראשוני, אבל אח"כ לא יהיה כסף כדי להמשיך, במשך כמה שנים, להפוך אותו לכביש סוג א', האם זה גם כן בסדר מבחינת תמחיישים, או שאז לא כדאי לעשות אותו? הבעיה הזו עולה על הפרק.

מר ח. פורת:

אני באמת שמח על התערה של פרופסור יובל נאמן, מפני שאני סבור, שהנושא של הכביש הוא מרכיב מרכזי ביכולת להבאת תמחיישים ולתפיכתו של האזור הזה לאזור שיש בו אוכלוסיה בעלת היקף. פה על תמפה לא מצויינים הכבישים שמצויינים בתכנית המתאר הארצית. אבל רק ביום שישי האחרון, לקראת הישיבה הזו, עשיתי שם סיור. התכנית שהוצעה בשעתו לכביש ארצי, דיברה על כביש שיעבור דרכה יותר מזרחה, באזור, שהוא בעצם איננו מחבר אף נקודה, ולכן גם, משקלו, מבחינה תמישבותית, איננו רב. ההצעה שהועלתה היתה, שכל הישובים שמוצעים כאן, שעיר תמחוז שלהם - בעתיד בוודאי, אבל גם היום, במידת מה, היא קרית ארבע, יגושרו בכביש שיחבר את ערד, עמשא, ניות, לוציפר, לאחר מכן יעבור הכביש קצת מערבה ממעון וכרמל, יתחבר ליקין (נחל חבר) ויגיע לקרית-ארבע.

סגן רה"מ ש. ארליך:

נכנס עכשיו מר שכנר, ראש תמועצה האזורית דרום החרון. כיוון שדנים באזור שלו, הוא הוזמן להיות נוכח.

מר ח. פורת:

אם כן, מדובר כאן על כביש שיחבר את אזור בקעת ערד, שזו גם תושבצת תחלית תמיעדת לישובים האלה - היום צריך לעסוע אליה בסיבוב גדול, שהוא פי 3 מאשר הדרך תתקצרת הזו. תוואי ראשוני כבר קיים.

התכנית קיימת. הכביש יחבר את עמשא, קריות, יעבור קצת מערבה למעון וכדמל, יגיע אל יקין ויתחבר, ממזרח, אל קרית-ארבע, ובכך, בעצם, גם יצור את הקשר בין הישובים עצמם, גם יצור את הקשר אל עיר המחוז, קרית-ארבע וגם אל השטחים המקלאיים וישתלב בכביש הארצי הגדול, שנקרא כביש ארץ תמרופים, או כביש אלון וישראלים את חלק שלו מדרום. היום, כל מי שבא לישובים מתרשם, שהבעיה הקשה ביותר מכחינת הנגישות אל הישובים, היא, באמת, בעיית הכביש הזה. לכן היתה הצעה לתקצב אותו לבצע אותו מיידית. חלקו כבר מבוצע.

עכשיו, אני רוצה להעיר עוד שתי הערות - האחת - בקשר לנושא של אותניאל. נמסר כאן ע"י יו"ר הועדה, שהישוב הזה הוסר בינתיים, בגלל תגובתה, שלא נמצאו קרקעות מדינה מתאימות. לי נדמה, אם מסתכלים במפה, שעל הדרך הזו, שבין באר-שבע לבין חברון, מתבקשת הקמת ישוב צפונה לרדיה, כלומר, בין רדיה לבין אדוריים, כישוב מרכזי שם, על הצומת שהולכת מצד אחד לראטה. לפי מיטב ידיעתי, על יסוד דברים שמסר המתכנן האזורי של אזור באר-שבע, ישנה אפשרות לכך. על-כל-פנים, לא הייתי מציע בתכנית לפסול ישוב מעין זה על הסף, אלא לקבוע אותו באופן עקרוני ולמצוא את הקרקע המתאימה לזה.

מר א. כראון:

אנו לא פוסלים שום דבר, ומה לעשות מזה

אידיאו לוגיה.

מר ד. שקל:

מה שחסר כאן אלו התחומים המקציביים הדרושים הן

ותכנית המצומצמת והן ותכנית הרחבה וכן מהם המקורות הכספיים?

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מבין, שלשם כך אתה יושב כאן. אבל אני מבקש

להעיר לנציגי האוצר, שיפסיקו להיות כאן כלכי שמירה. הם מיותרים. הועדה

הוא לא תחליט דבר שיהיה לו אישור תקציבי, ואם היא תחליט כלי אישור תקציבי, זה לא יתבצע. כל השאלות הטריאוטיפיות הקבועות שלכם, הן מיותרות.

מר ע. לווינסקי:

אני רוצה לשאול שאלה. לא הבינותי משהו. אולי זה חוסר הכנה שלי. אני מבין, שיש פה רשימה של ישובים אשר נמצאים לאישור כולל. האם הבינותי נכון, שיש פה הצעה, שלא תהיה כל הרשימה? אני רוצה להבין את ההבדל בהצעות שהוצגו. אני בעד זה, שאם מאשרים, יאשרו באישור כולל. אם אחרי זה, בצד הזקלאי יהיה פתרון כזה או אחר, אז יש פה גם מספיק בעיות אחרות לברור, אם בצד התקציבי או דבר אחר. אני רוצה להבין, האם מוצעת הרשימה כפי שהיא כתובה פה, או שיש הצעה אחרת.

סגן דהימ ש. ארליך:

יש פה שתי בעיות. יש פה בעיה, שמנהל התכנון במשרד הזקלאות חייב לדווק ענין הקשר בין זכויות חקלאיות, וישנה בעיה של השגות של התנועה הקיבוצית.

לכן, אשר לישובים הקהילתיים אין ויכוח, נאשר אותם. כיוון שיש השגה של התנועה הקיבוצית, לא תחליט היום בצורה שרירותית, אלא עוד נשמע את התנועה הקיבוצית ונביא את זה לאישור.

אם נלך בדרך שאתה מציע, הרי תחליט פה תחלטה בניגוד לעמדת התנועה הקיבוצית. אני רוצה לתנועה התנגדויות, אלא אם לא תהיה ברירה.

מר מ. דרובוט:

אני רוצה לכתב במקום דקל. אני אחיל מהסוף. מר לווינסקי, אנחנו לא מחלקים את זה לשניים. ההצעה של דרום חד חכרון, של הישובים

הקהילתיים, היא הצעה של ישובים קהילתיים עם אמצעי ייצור, עם תעשייה, עם תיירות ולא עם חקלאות. אבל במסגרת התכנית של דרום הד חברון, לדעתנו, אפשר להקים בין 3 ל-4 ישובים חקלאיים על דרובאר של קרקע זמינים, שעוד לא ברור לנו היקפו. היות ועוד לא סגרנו ולא סיכמנו את נושא תושבים ואיננו יודעים כמה יש, אנו רוצים לבדוק פעם נוספת את נושא תושבים. לדוגמא, אי אפשר להחליט על הקמת קיבוץ במקום מסויים, (כאשר לפי המקובל, הקיבוץ, באחוז מסויים מעיסוקיו, צריך לעסוק גם בחקלאות), מבלי לדעת את האפשרויות וכו'. במידה ויתברר שאין שם אמצעים חקלאות, יתכן ולא יוחלט, או לא יוצע להקים את הקיבוץ. אך אם אנו מחליטים להקים את הקיבוץ, זה צריך להיות בתאום עם התנועות. היות ונושא זה עוד לא סגור, אנו מציעים היום, לאשר את הקמת הישובים הקהילתיים ואת נושא הישובים החקלאיים, לעת עתה, לדחות, עד לאחר שהוא יתואם עם מנהל התכנון ועם התנועות הקיבוציות השונות שנוגעות בדבר. הדבר עוד לא סוכם ויש שיחות עם התנועה הקיבוצית בנושא אמצעי הייצור.

מר ע. לווינסקי:

אני מבין, שיש עניין של משאבים חקלאיים, אבל אני מבין, שיש גם משאבים כספיים. הייתי רוצה לדעת, האם הדבר האחד סוגר את השני?

מר מ. דרובלס:

מדובר עכשיו רק על תושבים חקלאיים. תושבים הכספיים עוד לא תתייחסו.

שנית, כאשר לשאלנו של מר כ"ץ על כח אדם - היום עומד לדשותנו כח האדם הדרוש לתכנית הזו שהוצעה. אין כל בעיות, במידה וימצאו תושבים, אפשר יהיה לאייש את כל הישובים האלה. עדיין אין בעיות של כח אדם, לפי התכנית שהוצעה עד כה.

שנית, בקשר לפיתוח אמצעי ייצור וחקלאות.
 חקלאות אין כאן. כל הישובים האלה יתקיימו מתעשיה, תיירות וחקלאות מזדמנת.
 קרי, במידה ויהיו בסביבה שטחי מרעה, או כל חקלאות אחרת שניתן לצל אותה, שהיא
 נמצאת בבעלות המדינה, כחולט ניתן אפשרות קיום ממנה לאותם הישובים. חקלאות אשר
 נמצאת בידי אחרים, תשאר בידי אחרים. כלומר, הישובים האלה יתבססו אך ורק על
 תעשיה, תיירות וחקלאות מזדמנת בסביבה, כי זה מה שיש ועל זה, לפי דעתנו, אפשר
 להתקיים.

זה איננו סותר את תפוגדמה של מעון, כרמל
 ולוציפר, שאושרה ע"י מינהל התכנון, שאלו ישובים של אזור יתיר, שמתוכננים על
 חקלאות ומשולבים בין שני הדברים.

מבחינת לוח-הזמנים של הקמת הישובים האלה -
 אנחנו בתחילה מקימים כישובים מוקדים זמניים. מוקד זמני כזה, אפשר להקימו,
 בדרך כלל, תוך 100 יום מעת קבלת האור הירוק. כלומר מיום החזטה עם תזשאבים עד
 לאיכלוס, צריך לקחת כמאה יום.

בקשר לשאלתו של אורי על העדיפות, אני בהחלט
 מסכים עם ההערה של אורי, אבל אנו מציעים את הקמת הישובים האלה, כפי שהצענו, את
 כל החמישה ביחד, כך שסדר העדיפות לא חשוב.

סגן דהימ ש. ארליך:

אבל בין החמישה האלה יהיו שניים ראשונים.

מר מ. דרובלס:

אני רוצה לקוות, שיעמדו לדשותנו תזשאבים
 הדרושים לכל אותם הישובים שישנם ואז לא תהיה בעיה. אינני רוצה לפתוח פה לשטן,

אבל אם זה לא יהיה, נקבע סדר עדיפויות. לדעתנו, ישוב שהוקם וצריך לאזרח אותו נמצא בעדיפות ראשונה. חבל לתחזיק חיילים במקום שיכולים לשבת אזרחים. חיילים צריכים ללכת ולקומות, שאזרחים, מכל מיני סיבות, היום, לא יכולים לשבת שם.

סגן דהיימ ש. ארליך:

טוב רבותי, אנו מאשרים, אם כן, סעיף ו של תכנית פיתוח דרום דה חברון. אנו עובדים לסעיף ב' - סוסיה.

סגן דהיימ ד. לוי:

אני מבקש לדעת, כאשר לסעיף של תכנית פיתוח דרום דה חברון, האם הוועדה היא, שמאשרים את כל הישובים שמופיעים ברשימה הזו?

סגן דהיימ ש. ארליך:

את הישובים והקהילות. על חקלאיים נשוב לדון.

סגן דהיימ ד. לוי:

לפני שנמשיך, אני רוצה לומר, אדוני היו"ר - שאנחנו לא יכולים לעשות לעצמנו עבודה קלה. התחזרות הציונית על מחלוקתיה יכולה לדבר איתנו על בעיותיה ולהיות זהירה מאוד מבחינה האמצעים לגבי ישובים קהילתיים. לאמור, להביא לקבלת החלטות שהן דקלציה. כי אני לא רואה כאן כיסוי. הם זהירים מאוד. כאשר לישובים והקהילות הם אומרים: "זה בסדר, לגבי הישובים והקהילות, גם על הנמשלה לומר את שלה, האם יש לה כיסוי לזה, האם היא הולכת להקים, האם יש לה תכנון לזה." מבחינת ארץ ישראל ואותה זהירות, אין לי הבדל בין ישוב חקלאי לישוב קהילתי. אני רוצה את שניהם. לא יכול להיות, שמצד אחד נאמר: כאן ישנה בעיה, שאין כידינו תקציבים, ולכן לא בטוח שהדבר הזה יקום. לגבי הגוף והקהילתי - אמנם נוכל לעבור על סדרה של ישובים רשומים כאן - אבל אני רוצה להיות בטוח שם יוקמו. ולכן, אם הבדיקה היא לצד אחד, היא צריכה לעשות גם לצד השני, כי אני רוצה את כולם. השאלה היא - איך אנחנו מערכים לכן והופכים

את הענין למציאות?

מר מ. דרובלס:

אנו ביקשנו היום לתפיד בין הישובים החקלאיים לבין הישובים הקהילתיים מסיבה טכנית גרידא ולא מסיבה תקציבית.

סגן רה"מ ד. לוי:

מתי, אנחנו רוצים אותו הדבר, אבל כאשר מועלית כאן ע"י גזכר הסוכנות שאלה מהותית, בענין זה, אז לפחות שנהיה שקטים ולא נדלג עליה. אני שמעתי ואיני יכול להתעלם ממנה. כדי לעזור ולוועד, בואו באמת נראה האם היא טכנית ולא מהותית?

מר מ. דרובלס:

אני אסביר. יכול להיות, שלא הסכמתי במידה מספקת קודם. ולדות שהופיעה פה שורת ישובים, ביקשנו לתפיד היום את הישובים החקלאיים, לא מסיבות תקציביות, אלא מסיבות מקצועיות גרידא. הדבואר של קרקע ומים הולך ונגמר לנו. יש לנו קצת בערכה, קצת בבקעת הירדן וזה הולך ונגמר. באזור דרום הד חברון, היום, כמעט ואין למדינה קרקע. הקרקע מחולקת בין כל מיני ישובים שישנם שם. אנחנו נרצה לבוא לקיבוצים, לישובים שמחזיקים היום קרקע ולקש מרם לתפיש קרקע עבור תחיישבות חדשה. כפייל לגבי מים. היות ואני מכין שיש שיחות בין התנועה הקיבוצית ושר החקלאות, בנושא של אמצעי הייצור, והיות ומנהל התכנון של משרד החקלאות הוא אשר קובע את אמצעי הייצור לישובים החקלאיים - והיות וזה עוד לא נקבע, אנו מבקשים לא להחליט היום על כך.

אם מאשרים היום הקמת 5 ישובים קהילתיים, אותם הישובים והקהילתיים, שום מפוזרים ברדיוס גדול מאוד, צריכים ממשוה להתפרנס. אנו רוצים, שאחוז מסויים - 40% - 50% מהיהודים יתפרנסו מאמצעי הייצור במקום ולא יהיו ישובים ללינת לילה, בלבד. אז נניח, באופן היפותטי, שהועדה תרצה

להחליט, שאחרי מסויים מהאוכלוסיה בשובים הקהילתיים, צריך להתפרנס מחקלאות - אני חושב שזה לא יהיה כך, אבל לא אוכל לקבל היום את החלטה, כי אטעה את הועדה. או אם נניח, נחליט על הקמת ישוב קיבוצי פה, בלי לדעת מה מכסת הקרקע ותמים שעומדים לדשותנו, אולי אותו הקיבוץ, לבסוף, לא יוכל לקום. וכן ביקשנו לתפיד בין החלטה על הקמת הישובים הקהילתיים לבין החלטה על הקמת הישובים חקלאיים, מספרם ואמצעי הייצור שלהם, שתוכרע לאחר שהנשא יוברר ביחד עם משרד חקלאות. כפי שהבנתי, התנועה הקיבוצית מנהלת שיחות עם שר חקלאות בנושא. עד היום זה לא בשל. אני רוצה לקוות, שבישיבה הבאה נוכל להביא זאת, לאחר שנבהיר את הנשא חקלאי. היום הנשא עוד לא בשל לחלטה. לדחות את החלטה על הישובים הקהילתיים יחד עם דחיית החלטה על הישובים האלה, זה יהיה חבל, מכיוון...

סגן רה"מ ד. לוי:

רגע אחד, מתי. איש לא הציע לדחות. אני הצעתי אחרת, תפור מלדחות. הצעתי, שאם אנחנו מקבלים חלטות, שהחלטות האלה יהיו בגדר חלטות לכיצוע ולא חלטות דקדטיביות.

מר מ. דרובל:

אם זה כך, ענין הפרדה מתחזק עוד יותר. אני מצטרף להצעתו של סגן ראש תממלה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אדוני, סגן ראש תממלה - יכולנו היום להחליט על הכל, אלא יש השגות גם לתנהל תכנון וגם לתנועה הקיבוצית. וכן חלטנו, כדי לא לעכב את תכנון הישובים הקהילתיים, כי אנחנו מפרידים בין שני הדברים האלה. אבל הסיבות הן בדיוק כפי שהציג אותן מתי דרובל - סיבות טכניות, מעשיות ולא סיבות תקציביות. להחליט חלטות דקדטיביות, זו לא מטרת החלטות. וכן, הענין יובא לישיבה הקרובה של הועדה לאישור, חלטה ולכיצוע.

סגן רה"מ ד. לוי:

אני מבין אדוני היו"ר מדברייך, שלגבי הישובים

אין בעיה תקציבית.

סגן רה"מ ש. ארליך:

נכון.

סגן רה"מ ד. לוי:

רשמתי לפני שיש תקציב לזה. לא שאין תקציב

ומשום כך לא דנים בזה, אלא יש תקציב לזה. כי אני רוצה לבצע, הן את הישובים

הקהילתיים והן את הישובים החקלאיים.

מר מ. דרובלס:

אדוני תשר, מתקציב נוסף שהחטיבה תקבל.

תשר ד. לוי:

אתה יודע מה? אני הרי לא יושב איתך במו"מ - מה

החטיבה תקבל ומאיפה תקבל. בשבילי זה תקציב אחד. אם אני שומע, שאין בעיה

תקציבית, אני שקט ואני רושם את זה לפני.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מבקש לומר, שמבחינה תקציבית לא תהיה שום

הכחנה בין הישובים החקלאיים לבין הישובים הקהילתיים, זה ברור.

ח/37. סוסיה - ישוב קהילתי בדרום דה חברון

ח/38. כוכבא - ישוב קהילתי בדרום חברון

הח/39. גינת - ישוב קהילתי בצפון השומרון

סגן רה"מ ש. ארליך:

רבותי, בסעיפים הבאים: ב', ג', ד', אני מבקש לעשות דיון משולב, כדי לקצר את הזמן. אבקש מסגן שר החקלאות, שיציג את שלושת הסעיפים, נעשה דיון משולב על שלושתם ונחליט.

מר מ. דקל:

על סדר היום מופיעים שלושה ישובים. כאן אני חייב להקדים הערה בקשר לנושא התקציבי, שאולי גם קשורה בדיון הקודם. כמובן שנצטרך לבצע את החוזרים, אשר ההתחדדות הציונית העבירה לגבי דרום הד חברון, אבל מבחינת התיקצוב, יש שם מספר ישובים, שעדיין לא דנו על התקציב שלהם, כגון, יקין ועומרים, עד כמה שאני זוכר. אני מקווה, שבזמן הקרוב ביותר ידנו וגם ימצאו תמשאים. אני מעיר זאת על-מנת שנדע, שהחלטה היתה החלטה עובדתית לחכנון. ההתחדדות הציונית מבקשת דשות לחכנון, אך בשלב זה עדיין אין תקציב עבורם.

עכשיו, שלושת הישובים, שאנו מבקשים להם אישור, נוסף לארכנת הישובים שאושרו בישיבה הקודמת: בדרום - סוסיה. סוסיה כבר הוזכרה. כוכבא - שיש לנו כבר גרעין בשכילו. הוא יהיה דרומית מהצומת של גוש עציון, בדרך לחברון, על הצדדי הצמירי של חווה החקלאית. הישוב השלישי שאנו מבקשים לו אישור - גינת, נמצא ליד גינין. נמצא בתוך היער, בשטח קטן ולא שם הוונה להקים את הישוב. אלא כאן (מצביע על תמפה) יש שטח קרקע בבעלות תמדינה, שטח גדול מאוד, שהוא דרום מזרחית מגינין. הוונה להקים שם את גינת. יש שם מקום לעוד מספר רב של ישובים, ואני מקווה שגם יהיה שם. לישוב גינת יש גרעין.

הבקשה היא לאשר את שלושת הישובים האלה.

כנושא התקציבי - תמדינה הקצתה עוד 500 מליון שקל לתיישבות ביהודה ושומרון, לפני זמן לא רב. ראש תממשה מינה ועדה שחבריה הם: חייכ חנן פורת, חייכ יהודה בן-מאיר, מתי דרובלס ואני כיו"ר. אנו הגשנו את יעדי התיישבות, את היעדים להוצאת הכסף. כרגע, אני אתייחס לעניין של הקמת הכפרים הקהילתיים - שם ברצעה אושרו 7 ישובים, שיש להם כיסוי תקציבי, הן להתחלת והן לתמשך הפעולות.

התקציב מחולק למספר חלקים (אם אטעה, חברי יתקנו אותי) - 100 מליון שקל מיועדים לארבע כבישים: כביש עוקף כפר קאסם. כביש עוקף קוליליה - עזון, כביש מחבר בית-אריה - מודיעין, והכביש מכרמל דרך מעון עד ללוציפר. תביצוע יהיה ע"י מע"צ.

140 מליון שקל בשביל 7 הישובים שהזכרתי. 7 הישובים הללו הם באחריות ובביצוע של התחברות הציונית, תחטיבה לתיישבות.

20 מליון שקל לאמצעי ייצור, דרך תחטיבה לתיישבות, לישובים קיימים.

30 מליון שקל לעיבוי ישובים קיימים, שצריך להקים שם מספר דירות, בכל ישוב וישוב. ישנה רשימה מפורטת, אינני זוכר אותה בע"פ.

27 מליון שקל לקרן-הקיימת, לתפיסת שטחים ליעור ותפיסת שטחים למרעה.

80 מליון שקל לתכנון, תפריצת דרכים באותם המקומות, היכן שעדיין הושא לא ממוסד ולא מבוצע ע"י תמוסדות תממשותיים ולמים.

100 מליון שקל לנשאים טכנולוגיים ביהודה

ושומרון וכרזכה שהועדה תצטרך לשבת ולחלק.

אם כן, אנו מבקשים אישור לשלושת הישובים, וכן

אני מבקש לדשם בפרוטוקול את פרוט הסכומים. דומני, שלא טעיתי בנושא זה.

סגן דה"מ ד. לוי:

אדוני היו"ר, חברי הועדה - מאחר וענין התוספת

הועלה כאן, הייתי מבקש, שהועדה הנכבדה הזו לא תכנס לפרוט בענין הזה. נקבעה

בלישכתי ישיבה, שלצערי, בגלל אי אלה בעיות של כמה חברים מהועדה שהוזכרה כאן,

לא התקיימה במועד שבו היתה צריכה להתקיים. אנו מתאמים עכשיו מועד אחד, שבו

נוכל לשבת וללכך את הענין הזה.

כאשר מדברים על כבישים, אשר זה לא דבר שלוחצים

על כפתור והוא קם ונסלל. זה ענין של תכנון. מע"צ צריכה להכנס פה לתכנון

מזורז, כדי שלא יהיה איזה שכייל שמתמוטט עם הגשם, אלא כביש לכל דבר. צריך לשבת

ולחת את הדעת מזה הכבישים בעדיפות ראשונה ביהודה ושומרון. הדבר הזה חייב להקבע

על-ידי דיון מקצועי.

דבר שלישי - יש פה, בחלק הזה, עוד כ-30 מליון

שנועדו לייעוד ע"י קה"ל. (אפשר לקרוא לזה תפיסה, גידור וגם יעור - צריכה להיות

שם גם איכות חיים ולא רק אבק. אבל על זה צריך להחליט ביננו.).

דבר רביעי - באותו סכום, שהוא 500 מליון, עד

כמה שידוע לי, לאוצר יש סכום נכבד למשרדו של השר נאמן.

השר י. נאמן:

זה מה שקראנו: "רזרבה".

השר ד. לוי:

תקרא לזה "רזרבה", אבל זה בוודאי הולך לדבר שהוא של טכנולוגיה, או של תעשיה, או כל דבר אחר, לכן אסור לנו לדאוג, שכאילו כל תכנון הזה מיועד לשובים. לכן, מפאת חשיבות הנושאים האלה, לא הייתי נכנס כעת לפרוט. אם אנחנו רוצים לתפיק את מלוא תועלת, אז תפרוט צריך להיות בין כל הגורמים, גם תחכנונים וגם תמקצועיים, בתכנה. לא הייתי נכנס עכשיו לפרוט זה או אחר, כי פשוט אנו נחטא לעצמנו ונעשה דבר והיפוכו. אין צל של ספק, שנצטרך לדאוג מהי העדיפות ומה בוער בשובים האלה, הן מבחינת הישובים, הן מבחינת תכשישים והן בענין הייעור, שעליו דיברנו. יש לעצם גם הערכות תכנוניות. יש ישובים שדיברנו עליהם, הם על העייר, והם בלב ליבו של השומרון, או ביהודה. אז צריך להחליט, האם אנו משאירים אותם כאיים בודדים, ללא שום דבר, או שאנחנו נותנים להם את אותה תנופה, שהם מחכים לה. יש ישובים אחרים, שצריך להתחיל כבר בתכנון שלהם, כדי שיהיו ישובים שעומדים על רגליהם.

לכן, כשהתנונים אינם לפנינו, לא הייתי נכנס

לפרוט, כי זה לא ישיג דבר. אנו נעשה דבר והיפוכו.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר - אני מקבל את הצעתו של סגן ראש

הממשלה ושר הבינוי, בקשר לפגישה הזו, שבאמת צריכה להתקיים. היא היתה צריכה להתקיים בשבוע שעבר, היא נדחתה, ואני רוצה לקוות שבהקדם, אולי השבוע, אולי בשבוע הבא, היא תתקיים. יחד עם זאת, אנו חייבים לתכנן מייד עכשיו ולתכנן, כי אנחנו נכנסים לאזור, שהוא קשה מאוד מבחינת חזרופ, ובחורף לא נוכל לעבוד בו, אם לא נתחיל באופן מיידי.

לאינפורמציה לחברי הועדה, כדי שידעו על מה

מדובר - נושא תשתית הכבישים נמצא בולו בידי משרד השיכון. התקציב להם תלוי באורכם, בטיבם ואיני מתכוון להכנס עכשיו להערכת מחיר, כי לא אוכל לדייק בכל מספר שאגיד.

כדי שיהיה לחברי הועדה מושג - ישוב זמני,

בתפקוד של 25 יחידות, צריך לעלות כ-20 מליון שקל.

בתמשך לשאלה הקודמת של סגן ראש תחשלה, במסגרת

התקציב השוטף של תחזוקה, אין לנו כסף להקמת ישובים, כי לפי הסיכום בינינו לבין אוצר, התקציב שנחשב, נחשב לעולות שוטפות. התחלטה אומרת, שוהיה ניהול ישובים, שיוחלט עליהם בוועדה הנכבדה הזו, האוצר יקציב את הכסף. כל ישוב צריך לתפיל, בערך, כ-20 מליון שקל.

בכל זאת, אני מצטרף להצעתו של סגן ראש תחשלה

ושר הבינוי, מר דוד לוי, ואני מקווה שתפגישה שצריכה להיות, תתקיים בהקדם ונוכל להכנס לתכנון ותחלת הביצוע של הישובים, כי אנו חייבים להשיג יעדים מסויימים לפני שתחורף יגיע.

סגן רה"מ ש. ארליך:

טוב, רבותי, אני מבקש ולכם. קודם כל, אנו

מחליטים בסעיפים ב', ג' ו-ד'. אנחנו מקבלים את הצעתו של סגן ראש תחשלה ושר הבינוי, שתקויים ישיבה מקצועית, כדי לקבוע את סדרי העדיפות.

דבר שני, אני מבקש להוסיף הערה לדברך, דוד -

תחשלה החליטה על חצי מיליארד שקל תוספת להתנחלות בלבד. אנחנו נתבע משר האוצר תקציב נוסף של 100 מליון שקל למחקר ופיתוח, להעברת מפעלים עתירי ידע. אתה

בוודאי לא מתנגד לזה?

סגן דהימ ד. לוי:

לי נאמר, שזה סוכס באוצר עם תשר נאמן. אם אתה תדרוש תוספת בשבילי, תבורך, אני מאחל לך הצלחה.

סגן דהימ ש. ארליך:

אני יכול לבשר לך דבר שיפתיע אותך מאוד - פרופסור נאמן לא מתנגד לחביעה שלי.

סגן דהימ ד. לוי:

גם אני לא. אני רק מאחל לך הצלחה.

סגן דהימ ש. ארליך:

אז אנחנו מאשרים. אם יש עוד שאלות, טוב, ולא, הישיבה תסתיים.

הת/40. אלי סיני - ישוב קהילתי בצפון חבל עזה

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר, אני רוצה להעלות עוד סעיף אחד במסגרת שונות - קיים גרעין שרובו מורכב ממפוני ימית. בראש הגרעין הזה עומד איש שתפרסם בזמנו - אבי פרזן. הוא אדם חיובי מאוד.

תשר מ. ניסים:

הוא עשה כמה דברים, שלא נראו לי יפים מאוד.

השר י. נאמן:

זה חל גם על לפחות עוד אחד מהנוכחים כאן.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מבקש להודיע, שזאתי יש עסק עם פרחן אחד. לי

יש עסק עם הדבה פרחנים, וגם אלה עשו שכיתות והפגנות.

מר מ. דרובלס:

בכל זאת, אדוני היו"ר - התארגן גרעין, אשר מונה

היום, בערך, כ-100 משפחות. רובן מפוני אזור ימית. הם רוצים להקים ישוב בצפון

הדצועה. בזמנו הועדה קיבלה החלטה על הקמת שני ישובים בצפון הדצועה. על-מנת

שהחלטה תהיה יותר ברורה, אני מבקש, שועדה נכבדה זו תקבל החלטה בדבר הקמת ישוב

אחד משני הישובים החלטנו עליהם, שיהיה אלי סיני.

מר י. דקל:

לא צריך לקבל החלטה, יש החלטה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אתה מדבר על החלטה שנחקבלה ב-30 אפריל 1979?

מר מ. דרובלס:

כן, עכשיו אנו רוצים ולמש אותה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני אשאל אותך במקום דן שקל - מה עם תקציב?

מר מ. דרובלס:

עכשיו אני חוזר אל מה שאמרתי קודם. אדוני

היו"ר - מדובר על הקמת מוקד זמני בשביל אותם אנשים, שחלקם עוד יושבים במרכזי קליטה, לאחר שפנו מחבל ימית. תכנונה היא, שכל האנשים שקיבלו פיצויים על פיצויים מחבל ימית, יבנו את בתיהם וישקיעו מכספי הפיצויים להקמת הישוב. אבל אנו מבקשים תקציב להקמת מוקד לכ-20 - 25 משפחות, על מנת לקבוע נוכחות במקום ושהוא יתחיל לתפקד. האנשים האלה ינסו לחיות מתיירות, מקייט ודיג ומאזור התעשייה ארז. כלומר, מבחינת אמצעי ייצור יש שם תשתית. גם מבחינת כבישים תשתית שם טובה מאוד. הישוב קרוב מאוד לכל התשתית תמכזית, גם של חשמל ומים.

אני מבקש, שהועדה תדווש לפניה, שהחלטה משנת

1979 על אחד מהישובים האלה, אלי סיני, תחודש. כמובן, שאת הבקשה למשאבים נפנה לאוצר.

תשר מ. ניסים:

אדוני היו"ר - אני מתנגד לפוסח "לחדש את

החלטה". החלטה קיימת.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני נכנע לשר המשפטים על הפוסח.

מר מ. דרובל:

לייעד אחד משני הישובים עבור אלי סיני. במקום

יוקם מוקד זמני.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אשרנו. תודה רבה, הישיבה נעולה.

הת/34

הקמת יישובים בארץ-ישראל על-פי מדיניות הממשלה
ותכניותיה

יושב-ראש הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מבהיר כי הידיעה האנונימית ששודרה הבוקר כרדיו ופורסמה כחלק מן העתונים - לפיה תחליט הועדה להתיישבות בישיבתה היום לאשר הקמתן של שלש נקודות התיישבות חדשות כצעד נגד מסמך נשיא ארצות-הברית - אינה נכונה.

הקמתם של יישובים ברחבי ארץ-ישראל היא על-פי מדיניות הממשלה ותכניותיה בלבד; והתכנית להקמת שלש הנקודות האמורות הוכנה לפני זמן רב וללא כל קשר עם מסמך הנשיא ריגן. לממשלה מדיניות בסיסית ועקרונית קבועה, על יישוב ארץ-ישראל שאינה מושפעת ממסמכים חיצוניים כלשהם. אין יישוב ארץ-ישראל משמש אצלנו כהתגרות ואין אנו שואבים עידוד להגברת ההתיישבות מעמדות שמצהיר עליהן נשיא ארצות-הברית.

"אני מוקש איפוא לקבוע", סיים השד ארליך והבהיר, "כי אין כל קשר בין הקמת היישובים למסמך הנשיא ריגן".

הת/35

הקמת "ועדת מעקב" למעקב אחר ביצוע החלטות הועדה
להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
העולמית

יושב-ראש הועדה להתיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ס :

א. להקים "ועדת מעקב", משותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, אשר תעקוב מטעם הועדה להתיישבות אחר ביצוע החלטות הועדה.

ב. "ועדת המעקב" תקיים ישיבות קבועות, תבדוק עם כל הגורמים הנוגעים בדבר את דבר הביצוע, אי-הביצוע, ביצוע חלקי או ביצוע שסטה מהחלטה של החלטות בתחום ההתיישבות כאמור, ותדווח אחת ל- 3 חודשים לוועדה להתיישבות.

./הרכב

ג. הרכב הועדה:-

- (1) סגן יושב-ראש הועדה להתיישבות - יו"ר
- (2) שר הבינוי והשיכון
- (3) סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
- (4) ראשי החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
- (5) יושב-ראש הדירקטוריון של הקרן הקיימת לישראל

תכנית פיתוח דרום הר חברון

הת/36

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ש. ארליך, מ. נסים, י. נאמן, ד. לוי; הייה מ. דרובלס, א. כץ, א. בראון, ח. פורת, ד. שקל וע. לוינסקי.

מ ח ל י ט י ס בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי ההתיישבות וכפוף לחוות הדעת של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, בענין הבעלות על הקרקע - לאשר כדלקמן הקמתם של יישובים קהילתיים, במסגרת ועל-פי תכנית אב לפיתוח דרום הר-חברון:-

(1) נגוהות (מצפה לכיש): ישוב קהילתי ל- 250 משפחות. (מאחז נחיל קיים) יוקם בנ.צ.מ. 148/101;

(2) אדורה (מצפה אמציה): ישוב קהילתי ל- 250 משפחות. (מאחז נחיל קיים) יוקם בנ.צ.מ. 150/103;

(3) עומרים: ישוב קהילתי ל- 250 משפחות. יוקם בנ.צ.מ. 1455/0865, בשלב ראשון במאחז נחיל;

(4) סוסיה (מעון בי): ישוב קהילתי ומרכז אזורי לשירותים, ל- 250 משפחות. יוקם בנ.צ.מ. 161/090 על הדרך החדשה בין לוציפר לבין מעון וכרמל;

./יקין

5) יקין (מעלה חבר): ישוב קהילתי ל- 250 משפחות.
(מאחז נח"ל קיים) יוקם בנ.צ.מ. 165/100.

האחריות להקמתם של הישובים הנ"ל מוטלת על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית עולמית. ענין הקמתם של הישובים החקלאיים שבמסגרת תכנית הפיתוח האמורה - יידון בוועדה להתיישבות במועד מאוחר יותר.

(תכנית האב לפיתוח דרום הר חברון שמורה במזכירות הממשלה).

המשך הדיון נדחה.

סוסייה: - ישוב קהילתי בדרום הר חברון

הת/37

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ד. לוי, ש. ארליך; מ. דרובלס, מ. דקל וא. בראון.

מחליטים בהסתמך על החלטה מס. הת/36(4) מהיום וכפוף לחוות הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, בענין הבעלות על הקרקע - לאשר כדלקמן הקמתו של ישוב קהילתי ומרכז אזורי לשירותים בשם זמני סוסייה (מעון כי): -

א. היישוב יוקם בדרום הר חברון בנ.צ.מ. 161/090 על הדרך החדשה בין לוציפר לבין מעון וכרמל.

ב. בשלבי התכנון הראשוני יכלול היישוב 250 משפחות.

ג. תעסוקת המתיישבים במקום תתבסס על מתן שירותים שונים ליישובי הסביבה, תעשייה וקייט.

ד. היישוב ישתייך למועצה האזורית הר חברון ויקבל במסגרתה את השירותים הציבוריים והמוניציפליים, ובתוכו יתרכזו משרדיה.

האחריות להקמת הישוב מוטלת על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

/. כוכבא

כוכבא: - יישוב קהילתי בהר חברון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ס כפוף לחוות הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, בעניין הבעלות על הקרקע - לאשר כדלקמן הקמתו של יישוב קהילתי בהר חברון, בשם זמני כוכבא (תקוע ג'): -

- א. הישוב יוקם בנ.צ.מ. 161/114, בין קרית ארבע לכין אזור תקוע מעלה עמוס.
 - ב. בשלב ההקמה יכיל הישוב 50 משפחות; תכנון הישוב יתייחס ל- 250 משפחות.
 - ג. הישוב יתבסס על תעשיה כשילוב עם אפרתה וכן שירותים שונים.
 - ד. הישוב ישתייך למועצה האזורית עציון ויקבל במסגרתה שירותים ציבוריים ומוציפייליים.
- האחריות להקמת הישוב מוטלת על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

ג'נת: - יישוב קהילתי בצפון השומרון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ס כפוף לחוות הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, בעניין הבעלות על הקרקע - לאשר כדלקמן, הקמתו של יישוב קהילתי בשם ג'נת, בצפון השומרון: -

- א. הישוב יוקם בנ.צ.מ. 175/198 באזור העיר ג'נין, בשלב ראשון כהאחזות נחיל.
- ב. הישוב יתוכנן ל- 250 משפחות, כאשר בשלב הראשון יתיישבו בו 60 משפחות.

./תעסוקה

ג. תעסוקת התושבים תתבסס על תעשיה, תיירות, קייט
וחקלאות מזדמנות.

ד. הישוב ישתייך למועצה האזורית שומרון ויקבל
במסגרת זו את כל השירותים הציבוריים
והמוניציפליים.

האחריות להקמת הישוב מוטלת על החטיבה להתיישבות של
ההסתדרות הציונית העולמית.

אליסיני: - ישוב קהילתי בצפון חבל עזה

הת/40

ראש החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
פותח.

מ ח ל י ט י ס לייעד לגרעין אליסיני אשר כולל
מתיישבים שגרו בעבר בחבל ימית - את הישוב בצפון חבל
עזה, אשר אושר להקמה על-פי סעיף ב' (2) של החלטה
מס. הת/22 של הועדה להתיישבות מיום ג' באייר תשל"ט -
(30.4.79).

האחריות להקמת הישוב - מוטלת על החטיבה להתיישבות של
ההסתדרות הציונית העולמית והיא גם תבטיח מגורים זמניים
לקבוצת החלוץ של הגרעין.

ה י ש י ב ה נ ו ע ל ת

1 חלק 2

סגנון

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
יום א', י"ט באב התשמ"ב - 8.8.1982
(בשעה 14:00)

נכחו :

חברי הוועדה - השרים :
ש. ארליך - יו"ר (עד אמצע
סעיף הח/29), י. נאמן (יו"ר
מאמצע סעיף הח/29), ז. המר,
מ. נסים, מ. צפורי.

נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, ר. ויץ, י. שפירא,
א. חביו.

נעדרו :

חברי הוועדה - השרים : י. ארידור, ד. לוי, א. שרון.

נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, א. כץ, ע. לוינסקי.

מ. דקל	-	סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
חייכ ח. פורת	-	משרד המשפטים
גבי פ. אלבק	-	ועד יישובי רמת-הגולן
ש. בר-לב	-	משרד הכטחון
א. כראון	-	משרד האוצר
י. גדיש	-	משרד העבודה-והרווחה
ז. גינדל	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
י. דקל	-	הציונית העולמית
י. הראל	-	ועד יישובי רמת-הגולן
א. זייף	-	לשכת סגן ראש-הממשלה ושר-
	-	החקלאות
נ. יניב	-	משרד החקלאות
מ. לור	-	משרד התעשייה-והמסחר
א. ליס	-	ועד יישובי רמת-הגולן
ק. מלכה	-	לשכת סגן שר החקלאות לענייני
	-	התיישבות

./.

בפרוטוקול זה 78 דפים.

1-18
18-34
34-55
55-71

י. מרגלית	-	משרד הבינוי-והשיכון
אלימ ד. סח	-	צה"ל
א. צור	-	לשכת סגן שר החקלאות לעניני
		התיישבות
ח. צבן	-	הקו-הקיימת-לישראל
י. צמח	-	נציב המים
י. שבס	-	ועד יישובי רמת-הגולן
מ. שמיר	-	מנהל מינהל מקרקעי ישראל
ע. שפירא	-	משרד החקלאות

א. ליסנסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום :	הח/28.	מינויו של שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן- יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסדרות הציונית העולמית
	הח/29.	רבכותיים נוספים בגולן:- תכנית אופרטיבית לפיתוח רמת-הגולן בשנים 1982 - 1987
	הח/30.	ביחר: יישוב עירוני באזור גוש-עציון
	הח/31.	דניאל: יישוב קהילתי כפרי בגוש-עציון
	הח/32.	נחליון (עציון הי): יישוב שיתופי במסגרת המועצה האזורית עציון
	הח/33.	תקוע גי: יישוב קהילתי ליד ההרודיון

תת/26. מינויו של שר המדע-והתעשיית והפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה לתיישבות,

המשותפת והמשלה ולהתחדות הציונית העולמית.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הועדה ומבקש להודיע לחברי הועדה, כי והמשלה החליטה להגדיל את נציגותה בוועדה בעוד חבר, שהוא שר תעשיית ומדע - פרופסור יובל נאמן. אני מכרז אותך, בשמחה, על הצטרפותך לוועדה זו, שהיא אחת הוועדות החשובות למדינת-ישראל, לעם ישראל ולארץ ישראל.

כמובן, אני מודיע פה לנציגי הסוכנות היהודית וההנהלה הציונית, שזכותכם להוסיף עוד חבר לוועדה. אם תרצו להשתמש בזכות הזאת, אין חובה כמובן, היא עומדת לשותכם.

אני מבקש גם להציע, שהוועדה תבחר בפרופסור יובל נאמן כסגן יו"ר הועדה.

מר ר. וייץ:

קודם כל, כזקן התיישבים - אני חושב, שאני הקשיש מבייכם בוועדה הזו. אני מקבל את יובל נאמן בברכה ומאחל לו עבודה פורייה. אני לא מבטיח וך תמימות דעים, אלא שעבודת הועדה תהיה פורייה ותוסיפו ישובים למולדתנו. אז על זה אין חילוקי דעות.

אשר להצעה השניה, אני לא מקבל על עצמי להביע דעה, כי אני לא בקי בקונסטיטוציה - האם אפשר למנות סגן מזכ"ל שימונה סגן גם מצד השותפים לוועדה. וכן, אנו נביא זאת לדיון. לגופו של ענין, אין לנו התנגדות, אבל נביא זאת לדיון, יכול להיות, שיצטרפו לעשות פה שיווי משקל. אני כשלעצמי, לא מחשיב כל כך את הדברים האלה. תודה.

מר מ. דרובלס:

בשמי, ואני רוצה לקוות, כשם ההסתדרות הציונית -
הברכה לפרופסור יובל נאמן היא גם על דעת ההסתדרות הציונית. אינני חושב,
שמינוי סגן יראה כדבר עקרוני ולא תהיה לזה תכמה. אנו נביא זאת לדיון, אבל
אינני רואה זאת כדבר עקרוני. אין ספק, שהועדה תפעל לטובת העניינים.

סגן דהיימ ש. ארליך:

אני רוצה לקבוע, שפרופסור יובל נאמן נבחר
פה-אחד לסגן יו"ר הועדה הזו.

אני מבקש להודות לחברי הועדה, נציגי ההנהלה
הציונית על החלטה הזו. אנו איננו פורמליסטים. הודעתי לכם מראש, שיש לכם
זכות מלאה לצרף עוד חבר לועדה. אני גם רוצה להביע מייד משאלה, שלא תציעו סגן
נוסף. זו משאלה, שאני מקווה שתתקבל על ידכם. אנו לא מתחשבים בינינו וזה קצת
יהווה דיס-פרופורציה. אני מקווה, שתקחו זאת לתשומת לבכם.

מר מ. דרובלס:

ההנהלה הציונית קבלה החלטה עקרונית, שהיא מבצעת
כל החלטות ממשלות ישראל.

סגן דהיימ ש. ארליך:

אז למה רענו וייץ צריך להתווכח איתי?

מר ר. וייץ:

אני אתקן את זה קצת. החלטה הזו נתקבלה לגבי
מיקום ישובים, אבל לא לגבי הכב הועדה וגם לא לגבי תוכן הישובים. אני כשלעצמי
מביע את דעתי, ואני מקבל זאת. אני לא יכול לעשות זאת בזי להתייעץ בעמיתי,

שכן, זה יהיה לא קולגיאלי. אני חושב, שלא תהיה פה בעיה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

תודה רבה. אנו מדברים פה מתוך הכנה הדדית,

מתוך רוח טובה, וגם מתוך אי הסכמה בנושאים מסויימים.

השר י. נאמן:

אני רק רוצה להודות על הברכות ולהבטיח, שאני

אעשה כמיטב יכולתי, כדי שהדברים יעשו תוך שיתוף פעולה. עם מתי דרובולס החלפנו

נושא חקלאי משותף, כשנפגשנו בשעתו בנושא גן הירק, אבל עם רעפן אנו מתכננים

ישובים ביחד מ-1949 - 1950.

הת/29. רבבותיים נוספים בגולן: תכנית אופרטיבית לפיתוח רמת-הגולן בשנים

1982 - 1987.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אנו עוברים לסעיף של פיתוח הגולן.

אני מבקש, מראש, להתנצל בפני חברי הועדה. עלי

לדעת ולתל-אביב, לישיבה שאינה סובלת דיחוי. סגן יו"ר הועדה יוכל לתמשיך ולהל

את הישיבה. תראו עד כמה טוב, שיש סגן יו"ר.

אני מבקש מיהודה דקל להציג את התכנית, ואני

מברך את נציגי ישובי הגולן, שבאו להשתתף איתנו היום בהצגת התכנית.

מר ר. וייץ:

אדוני היו"ר, לסדר היום, לפני שאנו עוברים לדיון. אדוני היו"ר, לפני 4 חדשים הגשתי לך תזכיר, וכו' היתה הצעה לדון על בעיות העדיפות של התיישבות באזורים שונים בארץ. מאחר ותקופה ארוכה הועדה לא נפגשה, מצאתי לנחוץ ולחדש את התזכיר הזה ולשלוח תזכיר מחודש, ולרות שתוכן הוא אותו תוכן של לפני 4 חדשים. כיוון שבתזכיר הזה דנו בנוסחאות מפתיות, כמפלגה שאני משתייך לה, אז גם דווח עליו משהו בעתון "דבר". בדרך כלל, אני לא עושה דברים כאלו, אבל גם אני נבהל כל כך מפרסומים כאלה, ביחוד כשאת נחמך הראשון הגשתי כבר לפני 4 חדשים, זו רק חזרה על מה שביקשתי. אדוני היו"ר, אני רק מבקש, שההצעה לסדר היום שלי ותמכת, יובאו בהקדם לדיון בוועדה, חודה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

נדמה לי, שאמרתי לך, שמכתבים שאני קורא בעתון, אינני קורא אותם לאחר מכן. אבל הבינותי מתמכת מלפני 4 חדשים, שבעניינים האלה אנו קצת לא תמימי דעים. ישנן גישות שונות. כיוון שמעולם לא ברחתי, ואין כוונתי לברוח מויכוחים ומדיונים, בום כל אחד יציג את עמדתו, אני מבטיח שנקיים על כך דיון בקרוב. אני יודע, שבעוד שבועיים, הועדה תתכנס לדון בנושאים נוספים. אינני יכול להתחייב, שהדיון על כך יהיה כבר בישיבה הקרוב, אבל אם לא בישיבה הקרובה, בגלל הנושאים שיצטרפו לסדר היום, הרי בישיבה שלאחר מכן נקיים דיון, כל אחד יציג את עמדתו והועדה תקבע את עמדת הועדה.

מר י. דקל:

בגולן, אנחנו מתקרבים ל-10,000 תושבים. אנחנו רוצים להציע דרכים מתוכננות ומגובשות מראש, להגיע לעוד 20 אלף תושבים ברמת-הגולן.

השר מ. ניסים:

כלומר, ל-30 אלף?

מר י. דקל:

ל-25 - 30 אלף.

תושבי רמת-הגולן, יחד עם חטיבת ההתיישבות, הבינו רעיון מסגרותי, אשר הופץ בין כל החברים, די מזמן. זו הוזכרה שנמצאת לפניכם: "רעיונות בגולן", שבתוכה פרטים, די מסובכים, שמציגים את דרכי הטיפול השונות. אשתדל, במספר משפטים מצומצם, להציג את עיקרי הרעיון והתכנית. אנו זקוקים לדיון שיתקיים כאן, משום שמשדרי התמשלה השונים צריכים לקחת חלק במבצע: אנחנו, חטיבת ההתיישבות, משרד התעשייה, משרד החקלאות, משרד העבודה והרווחה ומשרדים נוספים. העובדה שנציג כאן את התכנית - ואני מקווה שהיא תתקבל בברכה - תתן אפשרות להתחיל פעילות מסועפת של המשרדים השונים לשימוש התכנית. אנחנו מדברים על סדר גודל של 5 שנים, שבהן אנו מציעים, שהתכנית תתבצע.

אנחנו מציעים, שעיקר התכנית תתרכז במאמץ עירוני, בקציר ובשני המרכזים הכפריים - עירוניים, האחד בדרום רמת-הגולן והאחר בצפון, כשאנו מדברים, פחות או יותר, על תפוצת האוכלוסיה בישובים כפריים. זו עיקר התכנית.

כשאחס רואים את התחזיות שהצבנו פה בטבלה, אנו מדברים על גידול משמעותי מאוד של קציר, על תפוצת האוכלוסיה בישובים החקלאיים ועל תפוצת והשלשה של האוכלוסיה במרכזים החצי כפריים - עירוניים. יש פה טעויות בדפוס, סהייכ, אנו מדברים על סדר גודל של תוספת 20 אלף אוכלוסין. ביחד נגיע ל-27 - 30 אלף אוכלוסין.

אם נסתכל על תמפה, תכנונה, שיקור האוכלוסיה תכנון וגידולה ויצירת תשתית תעשייתית בקצרים. בעיקר, עיי פיתוח תעשיות בעלות היקף מגוון, עיי הקמה והעברה של מפעלים מאזורים שבתם הצפיפות הולכת וגדלה, במרכז הארץ, ביניהם מפעלים ממלכתיים, שקשורים, בצורה זו או אחרת עם תמינה, כבעלות ותמשלה, מפעלים בטחוניים ואחרים.

אנו מדברים על פיתוח אמצעי יצור לא חקלאיים, נוספים, בשני תחומים שבצפון הגולן ובדרומה - באזור בני-יהודה ובאזור צומת ווסט. אנו מדברים על הקמת תשתית תיירות מסועפת, שמתחילה במפעלים בדרום רמת-הגולן, תמת-גדר, חופי הכנרת והחרמון ומפעלים נוספים שקושרים ביניהם. כל זה יאפשר הגדלת פוטנציאל היצרני ומערכת תומכת. כלומר, כל יצרן יחזיק מספר מפרנסים בענפים תומכים - שיווק, בנקאות וכו'. וכמובן, בשרותים וחברתיים הקשורים בזה - חיפוך, תרבות וכו'.

לאור האפשרות שתפתח פה, בעיקר בתחום תערוני בקצרים, שתאפשר גם את מערכות תשרותים האחרות, תבוא הנה גם אוכלוסיה מכין כוחות הבטחון אשר משרתים באזור.

בסהייכ, אנו אומדים את היקף התשקעות שידרש לענין הזה, בסדר גודל של כ-11 מיליארד שקל, כל תוכנית כוללה.

סגן רהימ ש. ארליך:

במחירי 1982?

מר י. דקל:

במחירי פברואר 1982.

מר מ. דרובלס:

לפי 25 שקל הדולר.

מר י. דקל:

עכשיו, ברור לגמרי, שאחד הנושאים המרכזיים והטיפול הראשוני שצריך לעשות הוא בענין של התשתית, בשיפור מערכת הצירים והכבישים, שיפור מערכת התקשורת, החשמל והתפעולים להספקת מים. על נושא הספקת המים, אדבר בעוד כמה רגעים בצורה מפורטת, כי היא גם מעניינת ומרתקת כשלעצמה וגם קשורה קשר הדוק לכל הפרשה.

היום, לאחר שהגולן הפך לחלק ממערכת החזק והמשפט הישראליים, הוא הפך לחלק ממערכת מחוז הצפון של משרד הפנים וחלים עליו חוקי התכנון והבניה. לכן, תכנית המתאר שהוכנה כשהאזור היה עדיין אזור צבאי, מקבלת התאמה לצרכים האזרחיים. בזמן הקרוב, בוודאי, תהיה מערכת החלטות שקשורה בתכנית מתאר זו. כשהיא תאושר, כולנו נוכל לצאת לדרך, גם מבחינת הדשאות, רישויים וכל הדברים שקשורים בכך.

אתם רואים כאן צבעים שונים של יעודי קרקע שונים. למעשה, התכנית הזו מרמזת על תכנית המתאר שתהיה. היא מציעה אזורים שונים. בתמלים האדומים אלו אזורי פתוח עירוניים וכפריים. בתמלים הירוקים למיניהם אלה אזורים חקלאיים ואזורי שמורות, ובתמלים הצהובים אלה אזורים, שתפיתוח שלהם עדיין מועט מאוד ויש חלקים מהם, במרכז הגולן, שהם כשטחי אימונים של צה"ל. עושה רושם, שלא כל כך מהר, נצליח לשנות את גודלם. לצבא יש צרכים, שבאים לידי ביטוי, בהערכות הפיזית של התכנית הזו.

באופן יסודי, גם, תפריסה של הישובים, כפי שמתוארת על המפה הזו, לא עומדת להשתנות. במידה ותהיה תוספת ישובים, כל אחד, כשיגיע יומו, יבוא לוועדה לאישור. סה"כ, נמשיך להתרכז בקבוצת הישובים הכפריים

בדרום רמת-הגולן, בקבוצת הישובים הכפריים בצפון רמת הגולן, עם קצירן במרכז עם מספר ישובים פריפריאליים, שמספרם תמוחולט לא ישתנה בצורה יוצאת מן הכלל. עיקר התכנית מדברת על עיבויים וגידול מרשים של אוכלוסייתם.

אלה, פחות או יותר, הקווים השונים של התכנית. התכנית מדברת על סוגים שונים של פעילויות והעלויות שלהם. אתם תמצאו זאת בחוברת. יש שם התייחסות לדיוור, התייחסות ולעשייה, התייחסות לאמצעי ייצור אחרים ולשרותים. אנו מציעים איזה מבנה של תפלגות תעסוקתית. אנו רוצים, יותר ויותר, להתקרב למודל התעסוקה הקיים באזורי פיתוח מפותחים יותר, שבהם התעשייה תוך ותכבוש חלקים רבים יותר משמעותיים מאשר ישנם היום בגולן. אנו דיברנו על פיתוח עירוני, כעיקר התכנית, מתקודת ראות כמותית, ומכאן, גם התעשייה, ולעשייה, נושאת בנטל העיקרי של הפיתוח.

בחוברת מצויין מספר יחידות הדיוור שנודקה לו לענין הזה והקצב. אינני רוצה להכנס לפרטים.

גם הפיתוח החקלאי, מבוסס בעיקרו על חינוך הישובים הקיימים והשלחת אמצעי הייצור ולקנים שנקבעו ע"י משרד החקלאות, כשהישובים האלה הוקמו.

הייתי רוצה לייחס משפטים אחדים לתכנית הספקת המים. לפניכם פריסה של מאגרי המים ברמת הגולן. ברמת הגולן פיתחנו באופן רצוף, מזה ולעלה מ-10 שנים, את המאגרים המקומיים שתפסו מי שטפונות. הם התבססו על אגני ניקוז מקומיים, שאיפשרו ריכוז של מים במאגר, שמתוכו אפשר להשקות במשך הקיץ. היום אנו במצב, שיש לנו 9 מאגרים קיימים, חלקם במצב פיתוח מלא, חלקם במצב שמשנה מדי שנה. לעיתים הסכר מוגבה. לאחר הנסיון שהצטבר בחורפים אחדים, רבמויות נמדדות ויש אפשרות לקבוע באזור מסויים גידול של אפשרות המאגר.

תכנית מצביעה על שרשרת של מאגרים, שהשינוי החשוב ביותר שחל בהם בשנים האחרונות, זה יצירת קשר הדדי ביניהם. כלומר, עודפים של מים, שמתקזים ולכד אחד, אינם באים לפתור בעיה מקומית בלבד, אלא המערכת תאפשר העברתם למאגרים דרומיים יותר, כשהשיטה היא - תעברה מצפון לדרום, מאזור גבוה יותר לעמק יותר. כך אחסו רואים פה מערכת שוליה, שהופכת למערכת אזורית בשוליה, לא עיי מקום הסכר, אלא, למעשה, עיי חלוקה בין הצרכנים השונים, כדי שכל ישובי רמת-הגולן יוכלו להנות מכמות המים הזו.

כמות מים הזו, כולה, היא למעשה רווח נטו למאזן המים הארצי. כי בעבר, כשתמים האלה זרמו לכנרת בשטפונות ורצינו להשתמש בהם לחקלאות וכל אזור שהוא, היינו צריכים לשאוב אותם מתכנית ממינוס 208 עד לגובה תפעול הארצי ולאחר מכן להוביל אותם לדרום. או שהיה גם מפעל כנרת - דרום רמת-הגולן, ששאב מים מתכנית ותעלה אותם מחדש לגובה 250. כאן אנו מדברים על כמויות מים, שאנו תופסים אותם בגובה של 500 - 600 מטר מעל פני הים עד גובה של 200 - 250 מטר מעל פני הים ואנו חוסכים את כל האנרגיה, שהיה צריך להשקיע, כדי לשאוב את המים ולהובילם מתכנית לאזורים הדרומיים בלבד, לא רק כדי להעבירם לאזורים הצפוניים, שפרושו סדרי גודל של תשקעות לא מוצדקות. כך שיש לדאוג בכל כמות המים שנאגרת כאן תוספת נטו למאזן המים הארצי. מדברים פה, סה"כ, על 24 מאגרים, החל ממאגרים של 5 מליון קוב עד מאגרים קצת יותר קטנים, של 3.5 מליון קוב, ויש גם מאגרים קטנים של חצי מליון ממייק.

באשר לסדרי הקדימות כאן - הצבנו את כל המערכת הזו בסדרי קדימות, כדי להתמודד עם תשאלה במסגרת תשאלות התקציביות שנעמוד בהן. אני רק רוצה שתקחו בחשבון, שהתערכות ובספיות כאן מבוססות על 10 שקלים ולמייק - זה מחיר נמוך שבנמוכים משהייכל העלויות שאפשר לתעלות על הדעת בפיתוח מקורות מים, שהיום אפילו מפתחים בישראל. חשבנו שזה יהיה נכון, במסגרת דיון על תכנית עבודה בגולן ופיתוח מפעל רכבותיים בגולן, שהחלק הזה יעמוד נגד עינינו.

זהו, אני חושב, שהקווים הכלליים של התכנית
הוצגו. אולי חברינו בגולן, שהיו שותפים לדעתה, ירצו להוסיף. זה כמובן תלוי
בהסכמתך.

מר י. הראל:

קודם כל, תוספת קטנה או תיקון קטן למה שנאמר.
בנוסף לכל הדברים שנאמרו, אם תעיינו בחוברת, מדובר על מרכז אזורי שלישי באזור
ווסט.

מר י. דקל:

זה נאמר. יש החלטה על זה.

מר י. הראל:

אני רוצה להגיד מילה על המצב כרגע. הגולן
נמצא, מזה כמה שנים, בתקופה שקטה. ניתן לשער, שאחת מתוצאות המלחמה תהיה,
שהתקופה השקטה תמשך לפחות עוד כמה שנים. אנו רואים את ערכה של התקופה השקטה,
בכך שתהיה תקופה של התבססות וקראת תקופות קשות, שיכולות לבוא בעתיד, בגבול
שאנחנו נמצאים בו.

לאחר המגיפה היפה ששמענו כאן, המציאות כרגע זה
היא, שהגולן לא נמצא כרגע בפיתוח, אלא בעצירה פחות או יותר, ובנקודות
מסויימות, אפילו בסכנת ירידה.

אם אני אתחיל מהנקודה העיקרית, מקצרים - קצב
הבניה בקצרים הוא חלק קטן מאוד מהקצב שמתואר בתכנית הזו, ב-5 שנים. מדובר
ב-100 יחידות בשנה. תעווש של קצרים לא תתחיל לזוז.

אם אני עובר להתיישבות - הישובים שהתפיקו להתבסס עד 1973 מבוססים. עם בעיות, אבל מבוססים. הישובים החדשים לא קיבלו את אמצעי הייצור ומינימאליים, שמקובל, שהם צריכים לקבל. הם מהווים עול על ארגוני הקניות שלהם, על התנועות שלהם, על כל מיני גורמים ופרנסה ולנקים.

כאשר נלכדו תלמידי בוסט, לא נעשו בשטח שום צעדים לתחילת הטיפול בהקמתו. ההרגשה היא, שהאזור נעצר.

כאשר רכשו את התכנית הזו, לא רכשו פמפלט ולא חזון, אלא ניסיון לעשות תכנית, במסגרת היכולת התקציבית של המדינה, כפי שאנו מכירים אותה. לכן לא הוצעו לתכנית של 100 או 200 אדף, אלא ל-20 אדף תושבים נוספים בכמה שנים, כשהתכנית מדברת על מספרים קטנים, יחסית, כל שנה, במסגרות קטנות. גם לא הבאנו תכנית, מתוך מחשבה, שהיא תקוצץ וחצי, אלא ניסיון, יחד עם הנחלקה להתיישבות, לזכות על תכנית ראלית - מינימאלית. התכנית עוד לא אושרה, לכן קשה לטעון נגד זה שהיא לא מבוצעת, אבל מה שמתבצע היום בשטח הוא רחוק מהתכנית. לכן, התכנית שמובאת בפניכם כאן היום היא הצעה לתחילת שוב בפיתוח הגולן, בצעדים ראיסטיים. אין כאן הצעה לעשרות נקודות חדשות. יש כאן תשלמה עם ישוב אחד או שניים נוספים. אין ערים חדשים, אלא מדובר על הרחבת קצרון עצמה בקצב מינימאלי, שהוא פחות מכל קצב שהכרנו בערי פיתוח בזמנו.

דבר אחרון, בינינו, אנחנו מדברים רבה על הקשר בין מה שיוחלט לבין מה שיבוצע. או במילים אחרות, על הקשר בין תגמול ותקציב. לנו לא כל כך ברור, שאם מה שיוחלט כאן, זה אומר, שכלוח הזמנים הזה יש כוונה לבצע, או תקציב לבצע. לגבי האנשים שישנם בגולן, או אולי בארץ, הנושא הזה הוא נושא של אמינות. לכן חשוב שיהיה ברור, שמה שבכוונתכם להחליט צריך להיות כביצוע, עפ"י לוח זמנים ראלי. התכנית הזו, לפי נסיון שיש לנו מ-15 השנים האחרונות, ניתנת לביצוע בלי בעיות מיוחדות. ישנם האנשים, ישנם העולים, ישנו

כל תמכרות. אבל כל הגורמים צריכים לקבל את האפשרות לבצע זאת כלוח הזמנים הזה ולהוציא את הגולן, במרה, מאווירת הקפאון, או אפילו מאווירת היאוש.

מר י. שבס:

סה"כ, יהודה מיצה את מה שאנו רוצים להשיג משיבת הועדה. הגולן, לשמחתנו, הפך להיות בשנתיים - שלוש האחרונות אזור אטרקטיבי. באות אלפי פניות מאנשים שרוצים לבוא לגולן, גם לקצרון, גם למרכזים האזוריים וגם להתיישבות הכפרית. אני מציע, שבמשך הישיבה, זורד גינדרל, שעסק בזה בשנה האחרונה, ימסור אינפורמציה. רק בשבועות האחרונים קיימנו מבצע ולויטה במושבים בגולן והיו 600 פניות. 600 משפחות מוכנות להתיישב במושבים. זה לא אומר, שכל ה-600 מתאימות ויבואו להתיישב, אבל זה אומר שיש רצון לבוא להתיישב בגולן יותר מאשר היה בשנים שקדמו לחלחל החוק, שהיתה אז די הקפאה.

אינני רוצה לומר, שיש לי ביקורת על תוסדות או על תמכרות שמוסקים בכך. גם תחזקה להתיישבות, גם משרד השיכון, גם משרד התקשורת ואחרים, עושים הרבה מאמצים לקדם את העניינים, לקדם את הנושאים, אבל, לפי הערכה שלנו, לא בקצב הניכר. וזאת, לא רק בגלל שאין מקורות כספיים, אלא גם בדברים שלא קשורים בכסף, אלא קשורים בעדיפות ובדיון להשקיע - לא כולל נתונים לעניין.

אם אחזור לנושא הכספי, בנושאים מסויימים יש נסיגה בשנתיים האחרונות. בדקתי זאת לקראת הישיבה. בשנתיים האחרונות, בסל התקציבים של תחזקה להתיישבות יש נסיגה ב-5% לפחות, בתקציב הגולן, בתוך סל התקציבים. בשנה האחרונה, לפי הערכה שלי, זה יהיה עוד יותר. אינני יודע מי משפיע בעניין הזה ומי קובע. העובדה היא, שבתקציב הגולן, מתוך תקציב תחזקה להתיישבות, חלה נסיגה משמעותית בשנים האחרונות, ולרות, שלפי הערכתנו, אין שום סיבה, שכך יהיה. יש מספיק אמצעי ייצור, שחסרים לשובים הקיימים, לא חדשים, שמונעים מאותם ישובים להתפתח. עשינו בדיקה יחד עם תחזקה, והתברר, שבתקציב

תחלוקה השנה חסרים 150 מליון שקל כדי להתקדם בקצב הנורמאלי ולא מעל ומעבר. הדברים האלה חייבים לתעשות, כי אם לא נעשה זאת, זו נסיגה. הוא הדין לגבי בנייה. יש לנו ויכוח עם תמנהל לבנייה כפרית - אני חושב, שהקצב צריך להיות שונה לגמרי. כמובן, שהקצב צריך להיות תלוי בהספקת אמצעי ייצור ולקצרים. אנחנו במימ מתמשך עם מערכת הבטחון על מפעלים שיעברו ולקצרים. תמיימ הזה מתמשך. אין לנו תשובה לשום דבר בענין הזה. אזור התעשייה פתוח ולקליטה. רוב החברים שיושבים כאן ביקרו באזור התעשייה, ראו אותו. הוא מפותח, יפה, מרשים, קורא לאנשים להגיע. הגענו לחשבים בקשירת קצוות, בקשירת קשר עם האנשים, רק צריך זאת דחיפה לפיתוח הענין הזה.

סהיכ, יהודה מיצה את הנושא באופן עקרוני. אני חושב, שבאמצעות הועדה, צריך זאת תנופה לכל נושא פיתוח הגולן. התכנית היא תכנית ראלית, לא תכנית גרפדיוזית. שוחחתי פה כמעט עם כל אחד מיושבי השולחן. אף אחד לא אמר לי, בשיחות, שהתכנית היא גרפדיוזית ועוברת את גבולות ההגיון. לפי דעתנו, הדבר הזה אפשרי.

סגן רהימ ש. ארליך:

אנחנו עוברים עכשיו לדיון.

מר מ. דרובלס:

אני רוצה לפתוח ב"שהחיינו" ולרות שאנחנו שומעים מאנשי הגולן, שלא נעשה מספיק. אני רוצה להזכיר קצת נשכחות. בשנת 1975 היה לי הכבוד לבקר בגולן יחד עם ועדת הכללה של הכנסת. התכנסנו אז בגולן ומשאלת תושבי הגולן היתה - להגיע ל-10,000 יהודים בגולן. תודה לאל, כבר הגענו והשגנו את היעד וכבר יש 10,000 יהודים בגולן.

חשר מ. ציפורי:

יש 7,900.

מר מ. דרובלס:

אי אפשר לזכות לפי הטכניקה הזו, כי בכל רגע יש

שינוי, בכל רגע, כן ירבו.

השר מ. ציפורי:

כאשר מציגים לי מסמך, אני מתווכח אליו ברצינות.

מר מ. דרובלס:

ואילו היום, מדברים בגולן על רכבת יהודים. ואם

חסרים 200 - 300 הם יבואו מחר - מחרתיים. בכל זאת, יש כמה להתגאות באוכלוסיה

ובחשבים שהושגו בגולן.

יחד עם זאת, אני מאמין שיש עוד מה לעשות. מה

תמצב בגולן - מבחינת האוכלוסיה החקלאית בגולן, יש לנו אמצעי ייצור בצפון

ובדרום. באופן ממשי, ניצלנו כמעט את רוב אמצעי הייצור החקלאים שישנם בגולן.

יש לתמשיך ולהוסיף עוד אוכלוסיה בגולן, לא על אמצעי הייצור החקלאיים, כי

פוטנציאל חקלאי כמעט ואין, אלא להוסיף אוכלוסיה ולהרחיבה על אמצעי ייצור

אחרים, לא חקלאיים, קרי, תעשייתיים.

באשר להערה, כי כביכול חל פיחות בתקציבים

לגולן. אני מסכים עם אנשי הגולן, שהכספים העומדים לזכותנו לא מספיקים וצריכים

להגדיל אותם. אבל אם בודקים את הנתונים ורואים שזה 5% פחות ממה שהיה קודם, הרי

בתשתית ראשונית אנו צריכים להשקיע הרבה יותר. לעיבוי אחיכ, אפשר להתחיל על זה

בצורה אחרת, ולכן זה לא חייב להיות באותה פרופורציה, אלא צריך להתחיל באופן

קונקרטי על מה שאנו צריכים להשקיע.

אני רוצה לברך את תזמולה, כי ביוזמת ממשלת ישראל יצאנו ועיבדנו את התכנית הזו, יחד עם הישובים. אני מאמין, באופן אישי, שהתכנית הזו, אמנם גם תבוצע, בעיקר עכשיו, לאחר שכנסת ישראל החליטה, שהגולן הוא חלק בלתי נפרד מארץ ישראל וחוק מדינת-ישראל חלק גם על רמת הגולן. אני מאמין, שבפרק הזמן הזה שעד 1987, נוכל להשיג את היעד ולהגיע לדכבותיים. סהייכ נעשה הדבה ועם חומר כזה, אוכלוסיה כזו ומאמצים שלנו, בהחלט נשיג את היעד שם.

השר מ. ציפורי:

כמה דברים כלליים, שמתייחסים גם לנושא. היות וסיירתי בכמה וכמה ישובים, גם עירוניים וגם חקלאים, אני רואה כאן כמה בעיות.

ראשית, בקשר למגזר החקלאי - כל זמן, שאצלנו לא יהיה ברור, שחקלאות, בכל העולם, זה נושא מסובד ומסובד מאוד, הנושא הזה לא יכול להתפתח. בכל הישובים יש לנו פוטנציה גדולה לגידול, אבל מה שעוצר אותם זה לא עוד ישוב ולא עוד קצת מים, אלא מכסות הייצור. מכסות הייצור סוגרות את מרבית הישובים. מכסות הייצור, אם זה לייצוא או לשוק בארץ. פרושו, אם אנחנו רוצים ולבר על ישוב חקלאי, אנחנו צריכים להחליט איפה הוא ולדאות איך אנחנו נותנים לו את העדיפות כדי שהישוב הזה יגדל. נדמה לי, שבכל אחד מהישובים החקלאיים שלנו, באזורי הפיתוח, שיש לנו בהם ענין מיוחד, צריך לעשות צעדים מיוחדים ולתת להם מכסות יצוא יותר גדולות, ומכסות ייצור יותר גדולות בארץ. אם להזכיר את דיין זייל - ביום אחד הוא החליט שאין רפתות בנחלת יצחק - זה עלה כמה שזה עלה והעבירו את הרפתות למקומות אחרים, לאחר שהוציאו אותן משם. אז אם מישור חושב שהגולן, יהודה ושומרון, הגליל או פתחת-שלוש חשבים הוא צריך לעשות תכנית יותר עמוקה, עם כל תזמנויות של זה, אחרת הנושא הוא לא רציני. כי אם ביישוב חקלאי יש מקום ל-80 או 100 משפחות ויש שם רק 30 או 40 - מכובדים את כספי המדינה על תשתית והתשתית הזו לא מנוצלת עד תומה. זה לנושא הישובים החקלאיים. אם מדובר כאן על 5,000, משגיע ל-10,000 עיי ריבוי טיבעי, תהיה הגירה משם, אם

מקורות הפרנסה והגידול שלהם לא ילכו. לא יעזור דבר. אינני יודע עד כמה העמיקו במחשבה לגבי מקודה זו. לא הייתי בישוב חקלאי אחד, שלא שמעתי שם את הבעיות האלה, או על מכסות יצוא או על מכסות ייצור בתוך הארץ והגבלות שמטי לים עליהם.

הנושא השני, במרבית הישובים האלה, אם אנחנו רוצים להגיע לאוכלוסיה יותר גדולה, זה נושא תעוש והתיירות. אני רוצה להזכיר רק, שבתיירות, בלי לעשות הפרדה בין מיעוטים ויהודים, אנחנו נותנים פרנסה גדולה ומיעוטים, בכל הארץ, גם בתל-אביב וגם בירושלים.

מר א. כראון:

לא בכפר גלעדי ובמקומות כאלה.

מר י. דקל:

צר לי, אבל גם בתעשייה תמצב דומה.

השר מ. ציפורי:

אני יודע. אנחנו בנינו את מעלה אדומים ו-85%

מהעובדים שם הם ערבים.

מר מ. דרובלס:

אבל בקדומים, כאלון-מורה ובשילה לא עובד אפילו

ערבי אחד.

השר מ. ציפורי:

אבל אין שם תעשיות מספיקות. על זה אני כעת

מדבר. ולכן אני אומר שצריך להתחיל במפעל יותר גדול של תעוש האזורים האלה, עם

תנאים תמאימים, ההגבלות והפוטצניה. ולמשל, במעלה אפרים, או בקצרין, אני

חושב, שאפשר להגיע למספרים יותר גדולים. אם יעשו תעשייה חכמה עם הדבה עבודת ידיים, הדברים האלה יוכלו להתפתח. אם לא נעשה את זה, הדברים לא יזוזו. בזה צריך לפצל את כל אמצעי הלחץ הנמלתיים ואמצעי הדבון הנמלתיים.

אני יודע, שתעשייה שלנו לא רצה לגידול כל כך גדול מבחינת השוקים. יכול להיות, עם כל תכניות שישנן, שצריך ליצור לחצים על הטבת תעשיות. אם לא ייצור לחצים, הכל יהיו דיבורים יפים, אך לא יהיה גידול של ישוב ולא שום דבר.

ישנו נושא נוסף, שמיועד לתתיישובים עם כל תפטריות וכו'. בתשתית יסוד יש להשקיע, אבל היתר, בכל הישובים הגרונזיים, אני חושב, שצריך לזכר על פרינציפ של "בנה ביתך". שיתנו שם מגרש יותר גדול, לא של 500 מ"ר, אלא של 1,500 מ"ר ויגידו, שמי שרוצה לבנות את הארץ, שיזך ויבנה בכספו. לזכר לא פוכל לבנות את זה. לישובים הקלאיים יש קריטריונים אחרים, ביחוד אם אלה קיבוצים. אשר לאחרים, אנחנו צריכים לחזק יותר על "בנה ביתך". אני חושב, שהאטרקציה של 500 מ"ר לא מושכת אנשים. יש מספיק שטחים וצריך לבנות את זה יותר ברוחב לב, לכו דונם, דונם וחצי או שני דונם, יביאו יותר משתכנים לשם. זה חלק אחד של גידול.

חלק שני של גידול, במיוחד סביב "בנה ביתך" חייב להיות עורף של אנשים שמוצאים את פרנסתם בטבריה או במקום אחר בסביבה. צריך לבנות שיכונים מגורים בתנאים כאלו של קרקע, שלאנשים יהיה כדאי לבוא לגור במקום כזה. זה נכון בקשר לכל רחבי הארץ.

אם לא נזכר על שלושת המישורים שציינתי יחד, אני חושש, שרוב הדברים ישארו יותר בגדר של תכונות וכו', אך לא יהיה גידול מסיבי.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

השר מ. ציפורי:

זה נכון בקשר לכל רחבי הארץ. אם אנחנו לא נלך בשלושת המישורים האלה יחד, אני חושב, שרוב הדברים ישארו יותר בגדר של הכרזות ולא יהיה גידול מאסיבי.

ישנה נקודה, שאתה יצאנו גם לקראת הבחירות ולפסת - על תכנית ה-100,000, שזו איננו בשמיים. לצערי הגדול, ה-100,000 הם בתל-אביב ולא בניו-יורק וצריך להוציא אותם מתל-אביב וחטיפה. אך כדי להגיע לזה, אנו חייבים, בשלושת המישורים שהזכרתי, לפעול בצורה יותר אינטנסיבית ובחלטות קבועות.

כאשר הציגו את התקציב, בתחילת השנה, אני אמרתי: אני מוכן, לגבי משרד התקשורת, שיסתכלו בתקציב ויגידו מה אני משקיע השנה באיזורי הפיתוח. כל משרד, החל בסוכנות וכלה במשרדים אחרים, צריך להציג מה תפריטים, שהוא עושה השנה בשטח. אם לא יוצגו תפריטים, לא יהיה כלום.

אני רוצה לברך על כך, שהסוכנות הציגה כאן את ה-11 מיליארד שקל. חשוב מאד, שאנו נדבר במספרים ולא נדמה את עצמנו. כי אני זוכר, לפני 3 שנים, כשאני הצגתי תכנית התיישבות ואמרתי א מיליונים או מיליארדים, קפצו כולם ודיברו על נזק להתיישבות. אם לא אומרים דברים מדויקים, לא יצא שום דבר.

דבר אחרון, יש לנו היום כמות גדולה מאד של מאחזי נח"ל. צריך לעשות מאמץ מיוחד להפוך אותם להתיישבות. עשינו דוגמא אחת

במשרד הבטחון על שני ישובים, שגמרנו להקים אותם ואזרחנו אותם תוך זמן קצר. חייבים לעשות תכנית אזור מהירה של מרבית הישובים, שניתן לאורח.

מר א. בראון:

לא שניים, אלא ארבעה.

השר מ. ציפורי:

בסך הכל, אם לא נתקוף כך את הבעיה, אני חושב, שול נגיע ל-100,000 וגם לא לפחות ואולי, אם לא נטפל במיגזר החקלאי נכון, לא רק שול נגדל, אלא אפילו נצטמק.

מר צ. ישי:

אני רוצה להעיר מספר הערות, בנושא הספציפי של פיתוח תשתית ומקורות המים ברמת הגולן.

לצערי, אני לא קיבלתי את התכנית המפורטת, אשר מוגשת כאן, ולא התפקתי לעיין בה. אך נדמה לי, שההערות שאני רוצה להעיר הן, פחות או יותר, מתאימות לקונצפציה הכללית של התכנית המוצעת.

רבותי, אנו פועלים לפי התכנית המאושרת האחרונה והתכנית הזאת דורשת כ-59 מיליון קוב מים נדמת הגולן, לצריכה חקלאית וגם למי שתיה.

הצלחנו, עד לשנה שוטפת זו, לפתח כ-37 מלחיק גם בצפון הרמה וגם בדרומה, ואנחנו ערוכים כעת, למשך שלוש השנים הבאות, לפתח את ה-22 מלחיק הנוספים, שאנו חייבים להמציא אותם. בהערכה זרימה, ה-22 מלחיק האלה יעלו למשק המדינה כ-2.5 מיליארד שקל. זה מאמץ לא קטן, כדי שנוכל לפתח את אותם מקורות המים, שהחייבנו כבר.

לכן, אם מדובר היום על אותו כמויות מים - ואני לא מדבר כאן כלל על מי שתיה - אם תכנית זו בעיקרה היא גידול והרחבות של ישובים עירוניים ומרכזים איזוריים, בצורה זו או אחרת, אנו מכרכים עליה, אפילו אם היא תכביד על משק תמים. לדעתי, נוכל להתמודד עם הבעיה. אך אם תכנית זו דורשת כמות מים נוספת לחקלאות, חוששני שבטווח זמן זה, שמדובר עליו, 1982-1987, כפי שזה מצטייר כאן - ואת האינפורמציה שלי אני שואב, כרגע, מהתכנאות הנמצאות כאן - חוששני, שזו תהיה מעמסה כבדה מאד.

נקודה שניה - כמויות תמים ברמת הגולן, שנוכל להקציב, הן מצומצמות - ואחייב אגיד כמה מלים בנושא תמאגרים. פוטנציאל תמים הארצי מנוצל ואפילו מעבר לזה. לא רק שאנו לא מחזירים חובות, אלא אנו גם חוטאים בשאיבת יתר. לא יתכן, שכל תכניות תמים של רמת הגולן תתבססה על מאגרים. תמאגרים הם רק חלק של הבעיה, אך לא הבעיה כולה. ראינו השנה, כאשר בהתחלת החורף, עמדנו בפני חשש, שנעמוד בפני מצב של שנה שחונה ותמאגרים ברמת הגולן לא יתמלאו, אז לא רק שלא היה לנו פתרון לחקלאות בצפון רמת הגולן, אלא גם עמדנו בפני בעיה של אספקת מי שתיה לישובים. אספקת מי שתיה לישובים, לא נוכל לפתור דרך הכנסת בצפון רמת הגולן. אם זה קושי שניתן להתגבר עליו בדרום הרמה, או במרכז, הנושא בצפון רמת הגולן כמעט ואינו ניתן לפתרון דרך הכנסת.

לכן, שתמאגרים מוסיפים מים לפוטנציאל תמים הארצי. אך, שוב פעם, אנו לא יכולים לבסס התיישבות ברמת הגולן רק על מאגרים. תמאגרים יכולים להיות אכן יסוד, אך לא הכל. אנחנו חייבים, בנוסף לתמאגרים, לפתח מערכת, כדי שנוכל לעמוד באספקת מי שתיה וגם בשנות בצורת. אם מדובר על ממוצע של שנה אחת לחמש - בצורת ברמת הגולן, הדברים האלה צריכים להשקל בכובד ראש.

ניסיון, ולמשל, לבחון תכנית שהובאה לפנינו והיא

- ניצול מי הבקאס והעברתם לצפון הרמה, לאספקת מי שתיה ולחקלאות. נכון, שיהודה אמר, שאני קצת מסתכל בתמיהה על תמספרים שנאמרו שם, אך נדמה לי, שההנחה, שאתה יוצא ממנה, שקוב מים בצפון רמת הגולן יגיע בסביבות 10 שקלים, היא תערכה זהירה מאד. אני חושב, שאתה לוקה פה באופטימיות. קוב מים בצפון רמת הגולן יעלה הרבה יותר מהשכום הזה. אפילו בדרום הרמה, כל זמן שלא מצאנו פתרון ואין לנו טכנולוגיה מתאימה, לא נוכל לומר, שכאן יש לנו פתרון, אפילו לדרום הרמה, לצד מזרח.

לכן, אם התכנית מדברת על תוספת אוכלוסיה

עירונית, נברך עליה. לדעתי, באמצעים מתאימים, נוכל להתגבר. זאת, כמובן, אם אנו נשארים, פחות או יותר, במסגרת הפיתוח החקלאי, באותן התכניות שנעות בסביבות ה-60 מולטיק מים, כי זה נראה לי, לנשר 3-4 השנים הבאות, כמעט כגבול עליון, שמשק תמים יכול להתמודד איתו.

סגן רה"מ ש. ארליך:

פירוש הדבר, שחקלאות לא נפתח?

מר צ. ישי:

חקלאות נוכל לפתח במסגרת ה-60 מיליון הקיימים.

היום פיתחנו רק 38 מיליון ואנחנו עובדים על עוד 22 מיליון, אם נקבל את ה-2.5 מיליארד שקלים.

חשר מ. נסים:

מה יהיה מספר התושבים, שאפשר לאכילס ברמת הגולן,

בשביל ה-60 מיליון?

סגן רהי"מ ש. ארליך:

אני רוצה להכין - אתה דיברת על 59 מיליון קוב

מים. אלה דרושים היום, או בעוד 5 שנים?

מר צ. ישי:

היום יש לנו רק 37 מיליון. 59 מיליון יהיו

נחוצים במשך חמש השנים הבאות.

סגן רהי"מ ש. ארליך:

איך אתה מספק את ה-37 מיליון?

מר צ. ישי:

37 מיליון מפותחים היום ואני מספק אותם במפעלים

שונים. חלק מהכנרת, חלק מתמאגרים וחלק מקידוחים.

סגן רהי"מ ש. ארליך:

כלומר, בעוד 5 שנים, יהיה צורך בעוד 22 מיליון?

מר צ. ישי:

כן - וזה עולה 2.5 מיליארד שקל.

סגן רהי"מ ש. ארליך:

מים יותר יקרים מכסף. אתה מדבר על 59 מיליון,

כולל פיתוח החקלאות?

מר צ. ישי:

כו.

סגן דהיימ ש. ארליך:

אני מתנצל בפניכם, שעלי לעזוב. אני מבקש את

סגן יו"ר הועדה, פרופי נאמן, לתמשיך בניהול הישיבה.

מר י. מרגלית:

משרד הביטוי מנה את רמת הגולן כאיזור בעל

עדיפות, במסגרת חלוקת המשאבים שלו. אנו שמנו לעצמנו כעבר מטרות - ועד כה,

עמדנו בה - שנושא השיכון לא יהווה מגבלה לאכלוס רמת הגולן. אני מרשה לעצמי

לקבוע, שעד היום, הצלחנו לעמוד בכך והצלחנו ליצור מצב, שכרוב הישובים החקלאיים

וגם בעיר קצרין, ישנו דיור זמין לצרכי קליטה. אז אם לא דייקתי לגבי ישוב זה

או אחר, ולקודת זמן מסוימת, באופן כללי, זה תמצב. הצלחנו לשמור על התצב,

שלינו אנחנו מסוגלים, לכל עולה ולמת הגולן, ולתת דיור.

היקף הביצועים שלנו, מדי שנה, ברמת הגולן, נע

בסדר גודל של 200-250 יחידות.

השר מ. ציפורי:

גם במגזר חקלאי?

מר י. מרגלית:

בסך הכל - זה תמוצט. הצעת התכנית, כפי

שמופיעה כאן, מצביעה על הגדלת תמנה עד כדי פי 3. אנחנו, בעקרון, קבענו

לעצמנו, שאם אכן תהיה נהירה גדולה יותר לגולן, אם היא תהיה כגבולות סבירים,

ז"א אם נצטרך להגדיל את תמנה מ-250 ל-300 או 350, עוד נוכל לעמוד בזה. אך אם

ידובר על היקפים, כפי שמופיעים בתכנית, קרוב לזדאי, שיצטרכו לתמצא משאבים

מיוחדים.

אני רוצה להעיר, מתוך היכרות של נושא רמת הגולן ומתוך קשר הדוק, שיש לנו במינהל ולבניה כפרית עם רמת הגולן, שאנחנו סבורים, שהבעיה הקריטית היא, בראש וראשונה, תעסוקה; ואינני אומר זאת מתוך רצון להשליך את האחריות לגורם אחר. אני חושב, שאותו מינימום של דיור, לצרכי קליטה לתעסוקה, אנו מספקים; ואם אנו רוצים להגדיל את האכילוס של רמת הגולן בהיקפים, זה מחייב מציאת תעסוקות מתאימות. אני מקוה, שאנחנו נוכל לעמוד בזה.

מר ר. ניצ:

ברמת הגולן יש מסורת טובה ומעורדת, עד כה, של תכנון וביצוע צמודים זה לזה. כשאני אומר, עד כה, אני לא מונה את השנה האחרונה. זה גם איזור שתוכנן בראיה כוללת, או לי היחידי בארץ, שמחחי ולנו הובא תמגזר הכפרי והעירוני בחשבון, בעת ובעונה אחת. הובאו בחשבון יחסי ההדדיות ההכרחיים בין העיר והכפר; הובאו בחשבון שלושת הסקטורים יחד: החקלאות, התעשייה והשרותים וכל המשאבים הטבעיים: קרקע, מים, דרכים, אמצעי תקשורת וכו' - כולל הובאו בחשבון בתכנית אחת.

תכנית העשור הראשון מ-1968 עד 1978, אמנם בוצעה ובמסורת זו, החטיבה לתיישבות הכינה תכנית לעשור השני, שגם היא - אני חייב לציין - בהשתתפות מלאה לא רק של המתישבים, שהם השותף העיקרי, אלא גם של כל תשרדים הנוגעים בדבר.

תחובדת הזאת שלפניכם, נגזרת מתוך תכנית איזורית מלאה, על כל פרטיה, מפותיה ודקדוקיה. היא עברה כחינה מלאה של כל תשרדים הנוגעים בדבר והיא תוכננה ואושרה בתחום האפשרי והמצוי ולא בתחום הנכסף והרצוי. אני רוצה להדגיש זאת בתכלית הדגשה.

ולאכונני הגדול, באחי לפני חצי שנה לערוך סקירה והשוואה בין התכנון לבין הביצוע ומצאתי, שתמצב חמור ביותר ועלול להיות חמור עוד יותר. אני כתבתי לוועדה זו, ב-7 לינואר, תזכיר מלא עם כל המספרים, על המצב המתהווה והולך ברמת הגולן. מצאתי, שפיתוח החקלאי לא מדביק, אפילו, את המינימום הדרוש, כדי לקיים אותו. יש יחידות, שאינן מגיעות ליחידות המשיקות המינימליות הדרושות והן לא יכולות להשאר כך, בין שמיים וארץ, כי הן לא תחזקנה מעמד. מצאתי גם, שפיתוח התשתית האיזורית כמעט ונעצר כליל; שהגדלת קצרון אם היא צריכה וללא את התפקיד שיועד לה בתוך ההתיישבות האיזורית של רמת הגולן, היא בקצב של פחות מפי ארבע מהקצב המינימלי הדרוש. אני הגעתי למסקנה מדאיגה וחמורה ביותר והיא: אם לא נעשה את כל הצעדים הדרושים לתוספת אוכלוסיה, אני מסופק אם חלק מסוים של האוכלוסיה הקיימת יחזיק מעמד.

התמונה הזאת, שאותה הכעתי במספרים ובניתוחים, הובאה לוועדה לדיון. אני הדלקתי "נורה אדומה". אני רוצה שנדע כולנו, שלרמת הגולן יש מועמדים ואם נמשיך בביצוע התכנית הזו, שכפי שאמרתי לכם, היא תכנית בדוקה מכל עבריה, אין לי ספק, שלא תהיה כל בעיה של מתישבים, שירצו להתישב ברמת הגולן, הן במגזר ובפרי והן במגזר העירוני. הבעיה העיקרית היא הקצאת המשאבים. המספרים ששמעתם כאן הם לא ממצים את כל התמונה. אני עשיתי ניתוח של כל המשאבים, תזוקצים ע"י כמעט כל המשרדים הנוגעים לפיתוח רמת הגולן והגעתי למסקנה, שבארבע השנים האחרונות, חלה ירידה מ-40% מכלל המשאבים שהוקצו להתיישבות מעבר לקו הירוק, ל-19%. אלה מספרים נכונים. אני חושש, שהשנה המספר עוד יקטן וזאת, על אף העובדה, שסך וכל המשאבים, במונחים ריאליים, גדלו.

מכאן, כמובן, הגעתי למסקנה, שיש לבדוק את כל הטיגול. אתה לא יכול להגיע למסקנות כלליות של אסטרטגיה של פיתוח, אם אתה בודק חלק אחד מהארץ.

מר י. שפירא:

איך זה במונחים ריאליים?

מר מ. דרובלס:

התשקעה ברמת הגולן היא פי ארבע ולפני מאשר

בגליל.

מר ר. ויצ:

לגבי רמת הגולן, גם במונחים ריאליים זה קטן.

היתה פה לא רק הקטנה רלוטית, אלא גם ריאלית. זה לא נכון לגבי כל האיזורים. לגבי רמת הגולן, כך קרה.

על כן, אני ערכתי מחדש את החשבון התיישבותי הכללי וניסיתי לעשות זאת, מבחינה מקצועית, ללא התחשבות בתשקפה פוליטית, אלא רק בתשקפה התיישבותית. הגעתי למסקנה, שאם הועדה הזאת לא תיתן את דעתה על המצב השורר כיום בכמה איזורי התיישבות, שחשיבותם היא ולעלה מכל ספק: רמת הגולן, בקעת הירדן, הערבה, הגליל, יהודה ושומרון ופיתחת שלום - אין כל אפשרות לומר אני רוצה את זה ואת זה וגם מזה לא תפח ידך. כי אם לא נקבע סדרי עדיפויות ולא נתחשב מה עשינו עד כה, מה צריך כדי להשלים את התענו השלמה, אנחנו עלולים לעשות שגיאה חמורה מאין כמוה. לדעתי, הדוגמא של רמת הגולן היא דוגמא קשה, אך היא רק דוגמא אחת מני רבות. זה היה תוכן התזכיר, שהגשתי ליו"ר ואני חוזר ואומר - הועדה הזאת חייבת לתת לעצמה דין וחשבון של אמת, מבוסס על עובדות ומסוכס במספרים, על מנת שתקבע את דרכה. אחר כך נתווכח מה עדיף על מה, איזה קצב של עדיפות וכו', אך לכל הפחות, נדע את אשר לפנינו. כי מה שאמרו פה המתישבים מרמת הגולן, אמת ויציב.

אם נצא מהשיבה הזו בחוברת היפה ונסתפק בזה, שכולנו נאמר: אמו, אני מודיע לכם, שתמצאות ברמת הגולן תהיה יותר חמורה משהיא היום, מכיוון שניפוץ אשלות כאלה מביא בעקבותיו תגובות חמורות בשטח.

על כן, ביקשתי מהיו"ר - ועכשו אני מבקש מסגנו - להביא לדיון את תמונה כולה, להסתכל באומץ ובתבונה על אשר לפנינו; יביע אחר כך, כל אחד, את העדיפויות לפי הבנתו, אך יביע אותם במונחים ריאליים. אל נטפח בקרבנו אשלות, כי אחר כך הן מתפרסמות בעתונות והן גורמות לתגובות חמורות ביותר, שעכשו אנו מתקלים בהן גם בבקעת הירדן וגם ברמת הגולן. כאן הן התבטאו בצורה מאופקת וממומסת ביותר.

זוהי תמונה כללית, שאני מתריע עליה ואני מבקש, שיהיה על זה דיון.

עכשו, יש לי הערה קונקרטית אחת. אני מקבל את התכנית כולה, אני מכיר בה ובקי בה. יש לי רק הערה אחת, לא התישבותית, אלא התישבותית-פוליטית, אך היא חשובה.

מר א. בראון:

החלטנו על מרכז איזורי בוואסט, לפני שלשה חודשים, שאת זה עושה החטיבה לתישבות. מה נעשה בזה?

מר ר. ויצ:

בהכל פה לא עושים מרכזים. צריך כסף לזה.

מר מ. שמואלביץ:

מתכננים אותו.

מר ר. ויצ:

אל תזרוק חתיכות של כפפות. כוא נשב וסראה את

התמונה כולה.

אני רוצה לדבר על פרט מסוים ואינני בטוח, שכזה
אהיה בקו אחד עם המתשבים. עד כה, לא רק חיזקתי את דבריכם; אני חושב, שהנחתו
שאני עשיתי, הוא עוד יותר חמור משלכם. אני בהחלט מחזק את מה שאמרתם פה.
עכשו, אני בא לפרט מסוים.

בתכנית רמת הגולן אנחנו תכננו את החתישבות כך,
שחיזקנו את כל הגבולות, שאי אפשר יהיה לעשות שום תזוזות ולא לפתוח שום פתח
לשום אשליה, להוציא קטע אחד חשוב - זה הקטע המבדיל בין הישובים הדרוזיים לבין
הגבול הסורי של היום. למה? כי אמרנו: אל נחסום את האפשרות, כבוא היום, ולת
לדם את האפשרות להשתייך לאן שדם ירצו.

מר א. בראון:

מי אמר את זה?

מר ר. ויצ:

אני אומר את דעתי. כשאני אומר "אנו" - הכוונה

היא לאלה שתכננו זאת קודם.

מר א. בראון:

זה נושא של הנמשלה, לא של הועדה.

מר ר. ויצ:

אני לא בטוח, שתעובדה הזו ידועה לכולם. יפסוק אח"כ היו"ר למי הוא מביא את הבעיה הזאת, אך שהבעיה תהיה ידועה.

אני מציע לוועדה הזאת ולנת הפחייה לא להקים ישובים יהודיים על הגבול בין הכפרים הדרוזיים לבין הגבול הסורי. ולזה אי הקמת הישובים האלה לא תפגע במאומה, לא בכטחוננו ולא בקיומנו של דמת הגולן. אני מציע, לא לסגור את האופציה הפסיכו לוגית....

השר מ. ציפורי:

אל תעירו ואל תעוררו.

מר ר. ויצ:

מדובר על קטע קטן ביותר.

השר מ. נסים:

מהי האופציה?

מר ר. ויצ:

(מראה על תמפה) - האופציה היא זו: כאן הגוש של הכפרים הדרוזיים. בקטע הזה אני מציע לא להקים היאחזויות ולא מאחזים. הקימו עכשו מאחז אחד, אני מציע לא להושיך.

מר מ. דרובלס:

כל זה ישנו בחוברת.

מר ר. ויצ:

אמרתי, שאני מקבל זאת, להוציא דבר אחד. ולזה

כי בבוא היום - אינני יודע מתי - צריך לזוז ולדרוזים את האפשרות לבחור איפה הם רוצים להיות. הם ירצו להשתייך לסוריה, אפשר לעשות פה תיקון גבול, שאינו פוגע בשום דבר. ואפשר להם להיות איפה שהם רוצים ולא נכריח אותם להיות דוקא בתוכנו. אני, עצמי, גורס שהם קשים יותר מספחת. אני לא זקוק להם. יחיו בשלום כשכנים מכובדים.

מר א. בראון:

כל תמים של צפון רמת הגולן הם שם.

מר ר. ויץ:

ההצעה שלי לא פוגעת במאומה, לא בכחווה, לא בעתיד ולא בקיומו של רמת הגולן, כחלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, דבר שאני תמכתי בו מההתחלה; ואם היה מי שנתן יד לעשות זאת במחלוקה לחתישבות, כל השנים, זה הייתי אני. זה לא אומר, שאני צריך להיות קנאי בלי תבונה.

אני מציע לוועדה זו לזוז הנחייה, שאת האופציה

הזאת לא לשגור.

מר י. שפירא:

מה עומד על סדר היום, לגבי תכנית זו? הרי היא

אושרה.

פרופי י. נאמן:

היום צריך לאשר אותה.

לגבי תכנית, כפי שהוצגה בפנינו, אני מצטרף לכל

מה שנאמר על הצורך ביצירת מקורות פרנסה, שיחזקו את הגו'לן. פעם, לגבי החקלאות, אם היינו קובעים כך וכך דונמים וכך וכך מים, זה היה מספיק, אך היום, גם לגבי החקלאות יש בעיה; על אחת כמה וכמה לגבי דברים אחרים, כמו הצד התעשייתי וכו'. יש דבר אחד, שהוא קל יותר - השרותים.

אני מציע, שכמסגרת חיפוש אחר דברים, אשר יכלו לסייע לנו, את התיישבות בגו'לן, שנולד גם בכיוון של העברת שרותים ולשם. במבט ראשון, מה שהגליתי - ואני רוצה להציג זאת לפני שר החינוך - שיש דברים, בשרון ובשפלה, שאנו יכולים להעביר אותם ולקומות אחרים. נדמה לי, שולשל, מוסד כמו מכון וינגייט, אשר יושב ליד נתניה, אם היו מתכננים את התפתחותו כך, שהוא יעבור, בעוד שנה-שנתיים, לדמת הגו'לן, אז מבחינת ספורט, יש כל הסיבות שבגו'לן אפשר יהיה לעשות זאת טוב. אני זורק כמחשבה לבדיקה את הרעיון הזה.

ישנו עוד דבר מסוג זה, שאני חושב שהוא נוגע לשר התיירות, אך יש לו גם אספקט של שר החינוך - בתי הספר ולולנטאות, אשר נמצאים היום במרכז, להעבירם לגו'לן, ששם יש פיתוח תיירותי.

אני נותן שני רעיונות, שולעתי יש טעם לבדוק

אותם.

מר ז. גינדל:

ברשותכם, אני רוצה לסבר את האוזן על פעולת אכלוס, אשר נעשית בימים אלה. כדאי שהועדה תדע עליה, ראשית, כי זו פעולה יפה ושנית, כי לפי דעתי, יש לזה גם השלכות מידיות על החלטות, שחשוב שתתקבלנה.

כידוע לכם, אנו התחלנו במבצע משותף של הסוכנות היהודית, ועד ישובי דמת הגו'לן, משרד הבינוי - המינהל' ולניה כפרית ואני מוכרח לציין במיוחד את שיתוף הפעולה היפה, שאתה מוצא בדמת הגו'לן. "העסקונה" שם עדיין

לא חזק ולקלה. כתוצאה מכך, יצאנו במבצעי אכלוס, כשבאנו עם מטען של כל הלקחים ממבצע אכלוס קודם בהתיישבות בבקעת הירדן וניסינו לחקן את הדברים במבצע זה. תפדנו את המבצע ופרסום נפרד לקיבוצים ופרסום נפרד למושבים. קצת פיספסנו בכך שנכנסנו לחקופה של מבצע "שלוש הגליל", אך בסופו של דבר, גם בתנאים של היום, אנו כולנו רואים בנושא הזה הצלחה גדולה.

הנתונים שלנו הם כאלה: לקיבוצים פנו כ-250 משפחות; למושבים החילוניים - כ-386 משפחות; למושבים הדתיים - כ-66 משפחות. מעבר לזה, היו לנו כ-100 פניות בכתב של מעוניינים מגוייסים ובסייה, הגענו לקרוב ל-800 פניות ראשוניות, שמוינו ומתם מחרתיים יוצאים כ-8 אוטובוסים עם משפחות ולמת הגולן, למושבים, להיכרות השטח, וליוון נוסף של המושבים וכמובן, שיהיה גם נפל של אכזבה, מבחינת אלה, שהיו להם ציפיות אחרות, ממה שנראו בשטח.

מה שהוכח הוא, שרמת הגולן היא בדימוי חיובי ביותר בקרב האוכלוסיה - אני אומר זאת בפה מלא ובאחריות מלאה. אנחנו דוחים עשרות רבות של פניות, של מעוניינים לבוא ולהתיישב ברמת הגולן. אנו עומדים בויכוחים קשים עם אוכלוסיה עקשנית, שרואה בזה שרירות פקידותית, אך אין לנו אפשרות להתחייב לעוספים, כי אנו מדברים רק על מקומות, שבהם ישנם הבתים ואמצעי היצור.

לפי דעתי, אנו חייבים למצוא איזו שהיא דרך, מעבר להחלטות הגדולות הנמצאות פה, לאפשרות להמשכיות בהתיישבות ברמת הגולן. תכנונה שלי היא, לדאוג היום את כל הבתים ואמצעי היצור הקיימים, במושבים ובקיבוצים, כמלאים בתוך חצי שנה עד שנה. לפי דעתי, צריך מיד לחשוב מה קורה הלאה. כי אם לא תהיה המשכיות ואם נצטרך לדחות את המתעניינים הבאים לחקופה מאוחרת יותר, אז נגיע אולי למצב של סכנה מסוימת בתמשך אכלוס רמת הגולן.

בקצירין יש היום שטח כנוי של 18,500 מ"ר.

יש לנו כאן בעיה של הביצה והתרנגולת. יש לנו קשרים עם מספר תעשיינים, שהיו מעוניינים לבוא ולמת הגולן. השאלה הראשונה שלהם היא: האם יהיו לנו שם אנשים? אותם תעשיינים התוככו ברמת הגולן ונתקלו, במקרה, בתעשיין, שאמר להם: לי אין אנשים, אני צריך לדת ולצור הגלי לית להביא משם עובדים. כאן יש לנו בעיה. יש בעיה של כוח עבודה מתאים. יש שם מפעל, אשר רוצה להעסיק אדם ליד מכונה והוא קורא לו מנהל יצור. הוא מוכן להלביש אותו בסינר לבן, רק שיבוא לעבוד, כי אנשים רוצים את השם כשכיל לעבוד.

נוצרה בעיה אחרת, שאנו נתקלנו בה והבאנו אותה לחשומת זכס של פרנסי רמת הגולן והיא - עובדי "הצווארון הכחול".

(תמשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

ישנה בעיה אחרת, שאנו נתקלנו בה, לחשומת זכס פרנסי רמת-הגולן, וזו בעית עובדי הצווארון הכחול. אני חושב, שצריך לדאוג ברמת-הגולן גם לבעלי הצווארון הכחול, לא רק לבעלי הצווארון הלבן.

כל מפעל שמגיע אלינו, אנו בודקים אותו לגופו של ענין. המסקנה שהגענו אליה - וזה בתאום מלא עם עובדי משרד הכטחון, שלא תהיה לנו ברירה, אלא להביא מפעל גדול. אני תמיד נותן את הדוגמא של עפו לה. עפו לה קמה לתחייה לאחר שהביאו את "יתדיראן" לעפו לה. השיטה היא בדוקה, יש לנו דגם של הענין. יש להביא מפעל שקשור גם עם משרד הכטחון. יש לנו מפעלים שעובדים במפדץ חיפה, שקשורים עם משרד הכטחון. ככל שידוע לי, משרד הכטחון עובד על הנושא הזה בצורה רצינית מאוד. יחד עם אותו מפעל יש להביא את האנשים. לא

יתכן, שנביא מפעל שיעסיק 10 או 15 איש ולא יצא מזה דבר. הדעיון הוא להביא מפעל, שיעסיק, בשלב אי 150 - 200 איש, ובשלב בי כ-500 איש. זה מפעל שיוכל להחזיק את כל האזור.

בימים אלה החלטנו להאריך את ההנחה בשכר דירה לקצרון. היות ויש לנו שם מבני תעשיה, אנחנו נותנים הנחה כ-20% נמוכה משאר אזורי הפיתוח בארץ. כמו ביהודה ושומרון וקרית-שמונה. זאת, כדי לעודד אנשים לבוא לשם. תודה.

רק הערת ביניים לנציב תמים. הוא דיבר על כך שיש בעיות מים. אני רוצה להודיע לו, נציב תמים, כי מרמת-הגולן מייצאים מים לארהיב. בבקבוקים.

השר י. פאמן:

במסגרת המשרד החדש, שאני ממונה עליו, משרד הפיתוח והמדע, ביקשתי מחייב חפן פורת, שישימש יו"ר של ועדה מייעצת למשרד, שתוכל או תכוון בנושאי הפיתוח הללו. אני אומר זאת לאינפורמציה, כי וודאי לדכים יהיה מגע איתו בקשר לזה.

חייב ח. פורת:

אני אקצר מאוד בדברים, כי יש עוד נושאים רבים על סדר היום.

ראשית, אני תומך תמיכה מלאה בתכנית. עברתי על פרטיה. בניגוד לדברי רענן, אני חושב, שחשובות מאוד הנקודות בצפון, והוגרות את המעגל של האוכלוסיה הדרוזית, ומבהירות את הדבר היטב. אינני מכיר מספיק את תנאי השטח, אבל אם אפשר היה להקים נקודה נוספת, צפונית למגידל שאמס, שתתבסס בעיקר על תיירות ותהווה אחות תאומה לנוה-אטייב, היה טוב יותר.

מר ר. וייץ:

אתה יכול להסביר למה.

חריב ת. פורת:

אני חושב, שצריך להבהיר, שאין פה אופציה שעומדת

לויכוח.

שנית, אני סבור, שיש צורך להרחיב גם את מעגל

החקלאות, אבל אין לנו ספק, שגם מבחינת העלות של הבאת תמתיישיבים, וגם מבחינת
המהירות, תמוקד הוא על נושא ההתיישבות העירונית ועל נושא התעסוקה במישור
התעשייתי. אני מקווה, שבמסגרת משרדו של יובל נאמן, תהיה, גם כן, אפשרות לתת
דחיפה לנושא הזה בהבאת מפעלים עתירי מדע לאזור הגולן. אני חושב, שזה מפתח
גדול לעניין וצריך לשים דגש מיוחד על כך.

ביקשתי את רשות הדיבור, משום שאני רוצה להציע

לידידי ברמת הגולן כיוון לסיכום הדיון. אני חושב, שמה שחסר בחוברת הזו, זה
יישום תכנית רכבותיים, שהיא לסדר גודל של 5 שנים, בתכנית חד-שנתית. כלומר, מה
מתחייב מהתכנית הזו למסגרת השנה הקרובה? איזה ישוב רוצים להקים? כמה יחידות
נוספות? זאת מתוך רבות מגבלות התקציב שמדינת-ישראל נתונה בהן, מתוך רבות מה
שנעשה, תוך שימת הדגש, בעיקר, על מה הדבר מחייב, מבחינת תוספת תקציב, בכל אחד
מבמשרדים. כלומר, יש תקציב של משרד השיכון. יש תקציב של משרד המסחר והתעשייה,
- עד כמה התכנית המצומצמת לשנה הקרובה מחייבת מבחינת תוספת או הסבה תקציבית בכל
אחד מבמשרדים האלה.

הייתי מציע, על יסוד החוברת הזו, שיקום צוות

מצומצם, שיכלול את הנציגים של המשרדים המצציפים, וסג בלבד, כדי שזה לא יהיה
במסגרת כל כך דחקה, והוא יעבד תכנית קונקרטיית לשנה הבאה, אשר תענה על הציפיות

הראליות האפשריות במסגרת התקציב. היא תבחן עד כמה יש צורך בתוספת תקציב. אח"כ יהיה צורך לשכור את הראש באוצר ובמערכות השונות, כדי שהתכנית הזו אכן תבוצע הוצה ולעשה.

השר מ. ציפורי:

לשכור את הראש יוכלו, תקציב לא יקבלו.

חייב ח. פורת:

דבר זה מקביל למה שיצטרכו לעשות גם ביהודה ושומרון. בלי זה, יש כלל האומר: "הרוצה לשקר, ירחיק עדותו", כך כשאתה נותן תכנית ל-5 שנים, לא תמיד ברור לך מה מתחייב מזה לשנה אחת. אני חושב, שעם זה צריך לצאת מהישיבה הזו.

מר מ. דרובלס:

אני רוצה לומר כמה משפטים לאור דבריהם של כמה חברי ועדה ובעיקר ידידי ועמיתי רענן. אין לי כל ספק, שכל הנוכחים ליד שולחן זה, רוצים את טובת רמת-הגולן, או את טובת התיישבות וכלית בארץ-ישראל. אבל לעמים, מתוך השקפות פוליטיות מסויימות, אשר מישוהו רוצה להבליט אותו, במקום לעשות שרות טוב, הוא עושה שרות דב. מה שפה קורה, שאנו עושים שרות דב ודמת הגולן. אני רוצה להסב את תשומת ליבה של הועדה ולטבלה מסי 6 בדף מסי 9 באשר לאמצעי הייצור החקלאיים שישנם ברמת-הגולן. ברמת הגולן יש כ-1100 משפחות חקלאיות. אין אזור בארץ - ויהיה זה במקום שם ישנו השפע החקלאי הגדול ביותר - שיש יותר אמצעי ייצור חקלאיים על אוכלוסיה כה קטנה כמו שברמת-הגולן. לכן, אנו לא יכולים לבוא ולהגיד, שאנו לא הולכים לפיתוח בתחום החקלאי ברמת-הגולן, ולאחר שנצא מהחדר הזה, לפנות לעיתונות ולקורא לאוכלוסיה לבוא ודמת הגולן. אם יצא קומוניקט כזה, הדברים יהיו לא נכונים. יש לנו היום ברמת הגולן כ-10 דונם פר-משפחה מטע. יש לנו כ-30 דונם שולחין. אין לנו, רבותי, בשום אזור אחר, דברים כאלה. לכן אני קובע, שיש זקוקט עוד אוכלוסיה באזור החקלאי. צריך

להוסיף אמצעי ייצור. יש תשתית של תעגל ראשון, של 10,000 פחות או יותר נסגרה. נכון, שצריך לשים את הדגש, בעיקר, על חזקת העירוני והתעשייתי. אני מקבל בכרכה את הצעת היו"ר לפנות ולשרדים להעביר מפעלים לאזור הזה כדי להגדיל את האוכלוסיה, זה יהיה מבורך. יש ללכת הלאה, לקראת תעגל השני של הרבכה השניה. שר התקשורת, אם יש היום 9,000, או 8,900 או 10,000 לא זה מה שחשוב.

השר מ. ציפורי:

מה שחשוב זה לזייק בפרטים.

מר מ. דרובל:

בפרטים זה יהיה. לכן, כואו נגיד את האמת, יש אמצעי ייצור חקלאיים כתשתית - יש מה לבוא ולחזק.

דבר נוסף - יחסית, רענון, רמת-הגולן, לעומת אזורים אחרים בארץ, לא קופחה במאומה. אני מסכים, שאין לנו ולש מספיק משאבים, אבל אם ניקח ונשווה את רמת-הגולן ליהודה ושומרון, שהיא יקרה לליבי לא פחות מאשר רמת הגולן, (כמו שאם, שמתייחסת באופן שווה לעשרת בניה, כך אני מתייחס לכל האזורים אלה, זה היינו אך), הלוואי והיינו מגיעים, ביהודה ושומרון, לחצי השקעה בנפש ממה שתקענו ברמת-הגולן. אני הייתי מאושר. הלוואי ובגליל, שהוא יקר ול כל כך, היינו מגיעים לשליש השקעה כפי שתקענו ברמת-הגולן. הייתי מאושר. כך בנגב.

יחד עם זאת, אדוני היו"ר, ומשאבים לא מספיקים ומחובתנו לעשות את הכל כדי להגביר את האוכלוסיה ברמת הגולן. כי אין לנו אוצרות טבע ברמת-הגולן, אבל האוצר היקר ביותר שיש לנו, אלו האנשים שישנם שם ועם אנשים כאלו, כדאי ללכת ולפתח. תודה.

מר מ. דקל:

לסיכום, הייתי רוצה להעיר כמה הערות, שהן הערות מאוד, מאוד כלליות. כאשר אנו מסתכלים היום על אזורי הפיתוח של מדינת-ישראל (ויאשר או יתקן אותי יוסי מרגלית) אין לנו שם בעיה של מחסור בדיוור, אלא בעיה של מחסור במקומות תעסוקה. הבעיה העיקרית, ככל שתמוקם יותר רחוק ממרכז הארץ ואין בו בעיות השענות על מרכז הארץ, זו בעית התעסוקה. בבעית התעסוקה הייתי מבחין, דבר ראשון, בין חקלאות ולעשייה. צריך להשתמש במשקים החקלאיים, כדי לתת תעסוקה שאינה דווקא חקלאית. כי אם אני לוקח את התכנית כפי שהיא פורטה, כמה תוספת חקלאות עוד יכולה להיות? מה נותנות 1,500 חורפות - 50 ימי עבודה שנתיים? או מטע נשיר, שאיש לא מאשר אותו, כרם יין שלא מאשרים אותו, סוב-טרופים, שאיננו יודעים כמה יהיו - לא משם תבוא הישועה כדי להעסיק הרבה אנשים. אז יוסיפו עוד 5% ועוד 10% וזה מצויין, אבל זו לא נקודת תמוצא. נקודת תמוצא היא תעשייתית. זאת עוד לפני שבונים שיכון. כאשר יהיו שם מקורות פרנסה, יבואו גם אנשים ויהיו שיכונים. אני מאמין באמונה שולזה, שמשדד תשיכון לא יעכב את השיכונים, אם יהיה למי לתת אותם. אז צריך לתת תעסוק ותעסוקה מקומית. תעשייה ותיירות. הם לא יעבדו בחיפה.

יתכן, שאת התכנית הזו, שהיא תכנית כללית, צריך להפוך לתכנית אופרטיבית, על בסיס של חלוקה שנתית. יש לבדוק אי לו משאבים יופנו לשם כדי להשיג אותה או את חלקה ולדאוג איך אפשר להתחיל להתמודד עם זה.

אני לא שומר הסף או העטיפה בשער, אבל בנושא החקלאי, אנחנו, אלה שם חקלאים, שלא נטפת לעצמנו איזה שהן אשליות מרקיעות שחקים.

בהזדמנות זאת, שאני רוצה להעיר הערה לפנייתך,

אני רוצה להעיר שתי הערות מוקדמות ולחזור, במובן מסויים, על דברי חברים.

ההצעה היא הצעה טובה וחשובה וטוב שישנה תכנית

שלמה, שהיא תואמת את התפיסה שלנו לגבי הגולן. כמובן, שהחברים צדקו, שהציעו תמלאה שלנו ביכולת של הישום שלה, תלוייה באחוז האמצעים מכלל האמצעים שיש לנו לפיתוח ישובים, שיושקעו באותם 5 שנים, במקביל לתכנית. אין לנו מפרט, כפי שמספר חברים הציגו את הדבר, מכך שנבוא לאיזו שהיא הכנה על האמצעים שקיימים לנו בשנה הקרובה ובחמש השנים הקרובות איך אנו קובעים את סולם העדיפויות באשר לישובים השונים, ולא כל פעם, להכנס מכיוון אחר על דבר אחר. במסגרת זו, כמו כולם, אני תומך בתכנית הזו.

נקודה שניה, תפתח בעיני, לגבי התכנית, היא

לאו-דווקא בישובים חקלאיים, אלא בעיר ובמרכזים האזוריים, שהי זה 75% מהתושבים שמצפים שיבואו וזה גם פוטנציאל יותר בטוח וגדול מאשר בחקלאות. ולמשל, התכנית של הכוונה לעיירות פיתוח או לגולן, היתה מכוונת לחקלאים, לאותם 800 שצויימו. צריך לחשוב על דרכים שקשורות בתעסוקה, קשורות בבינוי וכוי - איך עושים את תמאץ המרכזי על הפוטנציאל המרכזי. הפוטנציאל הוא עיר אשר נותנת וז יותר מ-60% מהתושבים. אותה עיר עצמה, על כך צריך לעשות את תמאץ.

נקודה אחרונה נוגעת להעברת שירותים שונים ממרכז

הארץ לגולן - האם אלה שמתכננים אותם, שזה יותר קל, או אלה שקיימים ורוצים להטב אותם - זה דבר מאוד מורכב, תמציר תמון הדברות והטכמה. כך ולמשל את הדוגמא של וינגייט, שאתה הבאת.

זה לא שייך ולמשרד החינוך?

השר ז. רמז:

זה שייך, אבל אתה לא יכול לעשות זאת בפקודה, זה לא הצבא. צריך שיכנסו, צריך הדברות. זה לא צבא, שאתה אומר, שאתה מעביר האחזות או מחנה מכאן ולכאן, שזה יותר פשוט.

מר י. שפירא:

יש שם סקציה של הצבא.

השר ז. רמז:

הסקציה של הצבא לא שייכת אלי. ליד זה יש מחנה לכושר גופני, שתשבו ביקרתי שם, אבל זה לא שייך אלי, אלא לקצין כושר גופני.

השר י. נאמן:

הוא יסכים לכך.

השר ז. רמז:

בבקשה, הוא יכול לעשות זאת בקלות. מכל מקום, תכנית מהסוג הזה ראוייה, באופן עקרוני, לאיזה עיון.

השר י. נאמן:

בעיקר שמבחינה כספית זה יותר קל, כי הקרקעות שעוזבים מחיריהן מרקיעי שחקים. זה תמיד עובד, מבחינה זו.

השר ז. רמז:

מכל מקום, אני אבדוק כמה אפשרויות בנושא, אינני יודע אם דווקא את וינגייט, וכאלו שיש סיכוי, שהציבור יבוא לשם איתם, ולא כאלו שאני שם דבר והוא יהיה פיל ולן.

השר מ. פייס:

התכנית, כמוכר, רצויה וטובה. הרעיון שתולה יוניר הישיבה הוא רעיון טוב - גם הרעיון של כיהים ותיירות וגם של וינגייט. מכל הרעיונות האלה, אפשר יהיה לבצע מעשה אחד או שניים. צריך לחתור לזה, זה קשה, זה קשור בהעברת עובדים וכו', וכו'. זה רעיון טוב.

באשר לאספקט החקלאי של התכנית - אני רחוק מלהיות מומחה לחקלאות. שמעתי פעם את סגן שר החקלאות מיכאל דקל, שאמר, שיש רווייה בפיתוח החקלאי במדינת-ישראל, ואם נרחיב אותו, נעמוד בקשיים יותר גדולים מאשר היום. אני שואל את עצמי, אם זה כך, איך נאשר הפולה של הישובים החקלאיים כרמת-הגולן. אני שואל שאלת תם, שאלה של אדם שאיננו מכין בנושא. אם זה אמנם כך, אולי צריך שנחשוב עוד על הנושא הזה טרם נאשר אותו. כי התכנית ככלולה היא טובה. אני מציג זאת כשאלה. אילו היתה לי יכולת שיפוט, הייתי מביע דעה.

שנית, פרופסור רענן וייץ העלה כאן הצעה, שאינה יכולה להיות נדונה בוועדה זו. מקומה של החלטה ברעיון כזה הוא בוועדת שרים לענייני בטחון. כך היה במשך 5 השנים האחרונות. כל דבר שיש בו ענין של התיישבות מעבר לזה שקרוי הקו-הירוק, החלטנו שיוחלט בוועדת השרים לענייני בטחון. אני מבקש, שלא תשלל מפרופסור וייץ האפשרות, שהצעתו תדון שם. היא לא יכולה להיות נדונה כאן. ולכן, טרם תתקבל החלטה על ישוב פלונזי, במקום פלונזי, באזור שהוא מדבר בו, צריך שיהיה דיון על כך בוועדת השרים לענייני בטחון. הוא יכול להפנות את ההצעה, את ההנמקה שלו, ואסור לפסול אותה מלכתחילה. יכולים לשלול אותה בדיון לגופו של ענין, אם ירצו.

מר א. בראון:

אני רוצה לומר בקיצור כמה דברים.

דבר ראשון, וחבל שהשר ציפורי איננו כאן. משרד הבטחון ולמעשה סיכס עכשיו על העברת מפעל יחסית מתוחכם ולקצרון, מפעל של תעשייה האווירית, או "אלתאי" ואני מקווה שזה יקבל עכשיו את התנופה. זה אומר, שמשפחות שעוסקות בגרעינו של המפעל הזה, יעברו גם כן ולקצרון.

דבר שני, רציתי להזכיר את מה שאמר כאן השר ציפורי - ואני רוצה להיות תכליתי, להצטרף ולמה שנאמר. המקור העיקרי זו תעשייה. אחד הדברים הנוספים שישנם שם, זה הצבא. ברמת הגולן יש היום אלפי חיילים ואנשי קבע. אני מבטיח, ואני חותם על זה היום, שאם יקבלו את ההצעה של השר ציפורי, זה יתבטא במאות משפחות שיבנו את בתיהם בקצרון - אבל לא על שטח של 500 מטר. אנחנו בונים ביהודה ושומרון על 500 מטר או 470 מטר וזה יותר גרוע מהצפיפות שבעיר. אני אומר זאת באחריות. כתוצאה מכך, צפיפות האוכלוסיה היא יותר גדולה מאשר בעיר, כאשר בונים לגובה. זה ממש חלון מול חלון.

אני אדבר על זה גם כשנדבר בהזדמנות על נושא השטח. אם לא על שני דונם, אז על דונם ואולי עוד משהו. אי אפשר כך לבנות, ומי שרוצה לשפר את איכות החיים שלו ולעבוד מהעיר או לעבוד מהשכונות הצפופות, צריכים לחת לו את ההזדמנות הזו. אז הוא יהיה מוכן לעבוד, כדי לזכות קדימה. לפי דעתי, גם לגבי רמת-הגולן וגם לגבי יהודה ושומרון, שם השטחים סלעיים, שלא חופסים חלקות חקלאיות, לא משבשים את השטחים הידוקים, צריכים להחליט בוועדה הזו, שאין לחזור על השגיאות שאנו עושים היום. אנו בונים היום בצפיפות, שהיא ממש מעל ומעבר. אני אמר ליוסי מרגלית, שאם יעשו תכנית כזו, מאות קצינים יבנו את בתיהם ברמת-הגולן.

מר י. מרגלית:

יש 14 מגרשים פנויים ליכנה ב"ח"ר" ולא לקחו

אותם.

השר י. פאמן:

אני רוצה לסגור את הנושא הזה. יש לנו עוד

נושאים. אני רוצה להציע את הסיכומים: אנחנו מאשרים, באופן עקרוני, את התכנית בכללותה. אנו רושמים בפנינו את התמלזה, שבאה גם מהשר ציפורי ואשר אורי חיוק אותה עכשיו, של בנייה עצמית על שטחים מוגדלים, או יחידות שיהיו על דונם פלוס. זו תמלזה לתכנונים. אם תתכננים ימצאו שזה לא ניתן, זה יחזור הנה.

אלימ ד. סתיו:

אי אפשר לעשות זאת באותו מחיר.

השר י. פאמן:

זו נקודה לבדיקה. אני מסכים, שאי אפשר להעביר

תמלצות כאלה בלי בדיקה. אנו מבקשים לבדוק את הנתון הזה, מה זה משנה, וכמה זה יעלה.

מר ר. וייץ:

הייתי מציע לא לקבוע את גודל המגרש.

השר י. פאמן:

לכן אמרתי "מוגדלי", אבל אמרו לי שזה לא מספיק

ברור.

עכשיו, ולגבי התמשך - ראשית, אנו כאמת נקרא
למשרדי ממשלה ולבדוק אפשרויות להעביר מתקנים קיימים, או נושאי תעסוקה קיימים
לשם.

עכשיו, אני מציע שנקים כאן איזה שהוא צוות
משנה, שיכול להיות מורכב מאנשים שמתכננים ועוסקים בזה באופן שוטף, שיעסוק
בפרוט של השנה הראשונה, שהוצע. אנחנו גם נכנס לשאלה של התקציב - האם יש לזה
כסף או לא, ואם אין לזה כסף, נחפש ונעזור כמיטב יכולתנו לאסוף את הכסף הדרוש
לחכמית. החכמית של השנה הראשונה צריכה להיות קונקרטית ומכוסה ע"י תקציב
מבחינת הדשאה ולקניות וכל הכרוך בזה. מבחינת ההדכב, אני מבין שיהיו אלה האנשים
שעוסקים בעניין הזה במשרדו של מיכאל דקל ושל מתי דרובלס.

מר מ. דקל:

נצטרך להביא זאת לדיון, ואני אציע, שהסוכנות

היהודית תהיה זו שתבצע זאת.

מר י. דאל:

תמפתח הוא במשרד הבינוי.

השר י. נאמן:

הבינוי יהיה בעניין.

מר י. מרגלית:

כל מי שתהיה לו תעסוקה, תהיה לו דירה.

השר י. נאמן:

בישיבה הבאה נביא הצעה קונקרטית לענין זה.

השר מ. ניסים:

לא צריך להביא זאת לאישור הועדה, אדוני היו"ר,

אפשר להטיל על סגן השר דקל, שירכיב ועדה.

מר מ. דקל:

אני אודיע על כך לסגן מזכיר הממשלה, ולפרוטוקול.

מר י. דאלי:

המפתח הוא רק בביטוי. לא נכון שיש דיור לכל מי

שרוצה לבוא. להפך, לכל מה שיבנו בקצרים יש מועמדים. אם נאמר לפי כאן,

שתמינימום הזה שמוצע לבצע בקצרים לא יבוצע, לא יבוצע כלום מתכנית. הנקודה

המכרעת היא, שתמישית מתכנית הביטוי תבצע בקצרים כל שנה.

לגבי הדברים שרענן הציע - פרט ולך, שאין איש

ברמת-הגולן שתומר בכך, ועד כמה שאני יודע, אין לך גם תמיכה בתנועה שלי ושל

רענן, הייתי מבקש מכו"מ, שההצעה הזאת לא תצא מכאן וחוצה. יש בה פוטנציאל

להחסיס בכפרים של הדרוזים ולסייע לחומכי הסורים שם, שכבר היום השתכסעו, שנועדו

להיות בישראל ובגלל זה הם נשארים במדינה. היא יכולה לחזיר את כל הגלגל

אחורנית. לכן אני מבקש שהיא לא תצא מכאן וחוצה.

השר י. פאמן:

אני מוכן להצטרף לבקשתו של יהודה דאלי בענין

זה. אינני יודע האם דיוני ועדה כזו מחייבים או לא מחייבים סודיות.

מר ר. וייץ:

אדוני היו"ר - אני מוכן לקבל זאת על עצמי בתנאי אחד - שאתה תקיים מה שהוצע כאן ע"י השר נייסים - שהעניין יובא לדיון בוועדת השרים לענייני בטחון ושאינו אוזמן להציג את העניין.

השר י. פאמן:

אני לא שולט בוועדת השרים לענייני בטחון. אני חבר בה. אני מבקש, שיהיה דיון על זה וזה יכול.

השר מ. נייסים:

אתה תכתוב מכתב לדאש ונמסרה.

מר ר. וייץ:

אני לא רוצה להתסיס ולא שום דבר.

השר י. פאמן:

רבותי, ברור שכשאנו מדברים על כך שתפרוט של השנה הראשונה מתוך 5 השנים יעובד, אז רכונת היא לחמישית מהתכנית הזו ואולי יותר. פחות זה לא סביר. את הפרוט הזה גם נביא מחדש לוועדה עם הנחייה לדוץ עם הנושאים האלה.

אני מבקש, שתאפשרו לי לעבור לנושאים הבאים.

השר ז. הנר:

אדוני היו"ר - בדרך כלל אנחנו רגילים שהישיבות הן שנתיים, אני קבעתי לי ב-1600 ישיבה אחת ומחכים לי אנשים. יש לי עניין בסעיפים הבאים, האם אי אפשר לדחות את הדיון ברגע לישיבה הבאה.

השר י. פאמן:

שאחזי את היו"ר ואמרו לי שזה יכול להיות גם שעתיים ורבע, אז ננסה להעביר את הדברים הדחופים ביותר.

ת/30. ביתר: יישוב עירוני באזור גוש-עציון

ת/31. דניאל: יישוב קהילתי כפרי בגוש-עציון

ת/32. נחליון (עציון הי): יישוב שיתופי במסגרת תנועת האזורית עציון

ת/33. תקוע גי: יישוב קהילתי ליד הדרודיון

השר י. פאמן:

אני מציע שארבעת הנושאים יוצגו יחד וננסה לגמור

אותם.

מר מ. דקל:

אני אציג 3 מקומות ויהודה דקל יציג את נחלים.

ביתר - תכנון בביתר להקים ישוב עירוני פתוח.

כרגע, תשטח הוא 340 דונם. תכנית היא ל-700 יחידות דיור. זו תכנית ראונית.

הוגשה תכנית הרבה יותר גדולה, שהיא איננה ראונית. המקום הוא בתושר עד גילה, על

הגבעה הגבוהה. זה בהיר לאותם אנשים שמכירים את הסביבה. מכחינת שיפועים, תשטח

הוא קשה מאוד. אני מציע, בשלב זה, לאשר את תשטח הזה. כינתיים הועלתה הצעה

למקום אחר, יותר פוח. הגברת פליאה אילק בודקת, האם יש לנו שם מספיק שטחי

מדינה, כדי לבצע זאת במקום הנזכר יותר. כאשר זה יאושר, אני מציע לא להביא זאת

פעם נוספת לדיון, אלא ברשותכם, להודיע ליו"ר או למזכיר הועדה.

דניאל (או משק כהן). זה נקרא "משק כהן", כי היה שם פעם משק יהודי). זה בדרך בין בית-זחס ולאנזור. כגוש עציון. אחרי הטיבוב וחזר למעלה. כרגע יש לנו שם 105 דונם אדמה בשטח אחד ו-64 דונם בשטח נפרד. אין חיבור ביניהם. ביקשתי מכל הגורמים ומטפלים ברכישת אדמות, לבדוק האם אפשרי לקנות שם אדמה על-מנת ליצור רצף. זה ישוב פתוח. אנזור גי'. (אני צריך להוסיף זאת גם בקשר לביתר, לא הוספתי, כדי שיהיה רשום בפרוטוקול). הישוב יוקם ע"י הגרעינים או ע"י היזמים.

חש. מ. ניסים:

מה בקשר למשחית.

מר מ. דקל:

עד ראש השטח, מקובל שתמדינה נותנת את המשחית. מי יהיה המשרד שיבצע את זה - יש לכך זמן בשלבים יותר מאוחרים. בדרך כלל, משרד הטיבוב. יתכן שיצטרכו למצוא מקורות אחרים. אינני רוצה כרגע להכנס לשוגייה, היא גם כרגע לא כל כך רלבנטית.

מר י. גדיש:

למה זה לא רלבנטי?

מר מ. דגל:

כי בשלב זה יש צורך בהוצאה לפריצה לדאש השטח ולא יותר מזה. כאשר עד לשלב היותר מאוחר, עד שיצטרכו לתת את יתר המרכיבים, יעבור זמן.

תקוע ב' - אחס מכירים את המקרה שהיה שם של רצח דוד רוזנפלד הייד. היתה שם עליה פרטיוזנית, שלא הייתי מרוצה ממנה ולא היתה צריכה לעלות לשם, אבל אפשר להבין אותה. לאחר בדיקה של כל הגורמים בשטח, הוצע שהישוב יוקם ליד הדודיון, דרום מזרחית מהדודיון, היכן שישנם שטחי אדמה ממשלתיים. זה יהיה ישוב קטן.

מר י. גדיש:

כמה דונם יש שם.

הגב' פ. אולק:

יש כאן דונם.

מר מ. דקל:

אנו כרגע מדברים על ישוב, שאם הוא יגיע ל-50 או 60 משפחות, בשלבים ראשונים, זה יהיה טוב. כרגע, בגרעין שלוש, יש רק 16 משפחות. זה ישוב מאותו סוג של הישובים הקטנים, שהם חלוצים לפני תחנה. במשך הזמן הם יתפתחו. אני מציע, ולרות שהוא לא עבר את התהליכים המקובלים, בגלל נסיבות המקרה, לאשר את זה בלי שזה עבר את כל התהליכים הפורמאליים. בקשר לאדמה, זו אדמה ממשלתית מאושרת. כאשר לישוב, יש לאשר אותו במקום החדש. אשר לאדמה תממשלתית במקום הנוכחי, יתכן שיצטרפו, בגלל הסימליות שבדבר, לייער את האזור, על-מנת שהערבים מתכפר שממנו הגו את רוזנפלד, לא ישתלטו על השטח ולא יהנו מזה שפיניס את תחנה הומני.

חייכ ח. פורת:

אני מבקש על הקמת הקודות סביב גוש עציון, ואני רוצה להדגיש, שלמרות, שלאורה, גוש עציון נמצא במקום שהוסכם על דעת רב, והחבת מעגל התיישבות בגוש עציון, החל מניאל בצפון ועד למערב, מזרח ודרום, יוצרת

חייץ התיישבותי רחב ממדים ורב אוכלוסין, שנותן משמעות, גם מבחינת ההיקף וגם מבחינת העוצמה לכל התיישבות במקום וגם מקרב את שעת החיבור של הגוש הזה, באופן ממשי, מכל הבחינות, ולדינת-ישראל.

אני רוצה להתייחס, ספציפית, לעקודות שהועלו כאן - אני הבאתי לפני מיכאל את ההסתייגות של העמדה האזורית של גוש עציון מהקמת הישוב בצמוד לחד גילה. היום יש שם בית ספר שדה, שהוא הורחב וכולל עשרות משפחות. יש שם תכנית לישוב קהילתי בן 300 משפחות, שכבר נמצא בשלבי תכנון. נדמה לי, שאין טעם, לחזק עוד ישוב כל כך צמוד אליו. מה גם, שכפי שהזכיר פה מיכאל, מדובר גם על שטחים בשיפועים מאוד קשים, וסחיכ, כל מה שיעשה, יעשה במסגרת ההדחקה של חד גילה.

לעומת זאת, ישנן שתי אלטרנטיבות נוספות שמוצעות - האחת - השטח הוורוד, שמצויין כאן, שהוא יחסית, שטח טרשי גדול מאוד. בשעתו עסקתי באיתור העדויות של אדמות המדינה שם. יש בו קצת חסרון, שהוא לא יוצר חייץ התיישבותי וקרוב מאוד אל הקו של מבוא בייתר, אל הקו הירוק, אם מסתכלים מבחינת תנאי התיישבות במקום הזה.

לעומת זאת, ישנה הצעה שאינה מצויינת כאן, אבל היא כוללת מוצב ירדני גדול, שהיה בין אל-חדר לבין בתיר, במקום הזה. אינני רוצה להכנס כאן לערטים, אבל בבדיקה של השטח יחד עם האיש שהופקד על הישוב הזה, גיו רוזנפלד, שהוא הרוח החיה בעניין והיה במקום עוד הבוקר, יחד איתי, הוא מאוד, מאוד שמח על האפשרות הזו. לכן אני מציע, ברשות מיכאל, שלא יוחלט כאן על מקום מסויים, אלא נאמר שיש שלוש אלטרנטיבות.

תשר י. נאמן:

מיכאל פתח ואמר בדבריו, שהוא מציע, שתמקום

העדות יקבע לאחר מכן.

חייב ח. פורת:

כדי לא לעורר מתח, לא הייתי מציע לקבוע מקום מסויים, אלא לומר שיש שלוש אלטרנטיבות ומתוך שלושתן יקבע המקום המתאים ביותר.

השר י. פאמן:

זו הצעה.

מר מ. דקל:

אנו נשתדל לתת את המקום הטוב ביותר, במידה

ויהיה ברשותנו.

חייב ח. פורת:

המקום שנמצא כאן, הוא המקום, שלפי דעתי יש בו את כל העדיפויות. זה שטח מאוד מתאים מבחינה טופוגרפית. זה שטח גדול, שטח שקרוב לביתר ועושה על חייץ התיישבותי בין חוסן נחלים ובתיר.

עכשיו, אני אמשיך בקשר לנקודה הזו של דניאל - אני חושב, שזו נקודת התיישבות חשובה מאוד, ולרות, שכפי שאמרתי, היא מוקמת באזור של גוש עציון, שלכאורה הוא כבר ותיק. זו נקודה שיוצרת קשר על הדרך חדשה המתוכננת בין הר גילה, דניאל וגוש עציון. זו דרך חדשה, שכבר אושרה כשעתו בועדת השרים לפני מספר שנים.

אני הייתי מציע, לגבי דניאל, שבו, בתאום עם משרד הבטחון תחילה איזו שהיא ראשית של מוקד זמני, כדי לזרז את העניין, ראשית: שדניאל כישוב שאמור להיות ישוב קהילתי, ושאמנם אנשים יבנו בו את ביתם, כמו ירימ, במסגרת "בנה ביתך", אבל במסגרת קהילתית בעלת אופי מוגדר יותר - שהטיפול בישוב הזה יהיה במסגרת החטיבה לתיישבות של ההסתדרות הציונית, שהתמחתה בנושא

הזה, בלי לתת לזה את התקציבים והחבכים, שנתינים ליושבים במקומות מרוחקים יותר, אבל בכל זאת, שהענין של תשתית לדאש השטח פלוס מוקד זמני מינימאלי, יוטל על החטיבה להתיישבות. אני חושב, שהדבר הזה יאפשר לתת זהות ליושב. נאמר, שבניית אפרת, שנמצאת כאן, לוקחת כבר 7 שנים. כאן, לדעתי, תוך שנה - שנתיים, ניתן יהיה לדאות ישוב ולתפארת עם טיפול מתאים.

בקשר לחקוה, אני רוצה לחזק את ידיו של מיכאל, שכיוון שהמיקום המדויק לא נסגר סופית, שכל האטרנטיבות יוגדרו כאדמות מדינה ויחפסו.

מר י. שפירא:

אני מוכרח לצאת. העברתי פתק ליו"ר, שאני תומך

בהצעה.

מר א. בראון:

על נושא ביתר רק מילה אחת - אני לא הייתי תומך

בהצעה של חנן. אני אומר זאת כאן. הבעיה היא, שכרגע, עד כמה שאנן יודעים, אין פה אדמות מדינה. לעומת זאת, השטח הזה, שגם הוא נכדק ע"י גיו וכמובן ע"י הגברת פליאה אולק, הוא ממש שטח, אשר מתאים, בדיוק, לכוונת מקום גדול ומאפשר ללכת ולהתפתח במקום. אני אומר את זה, כי אני מקבל את מה שאמר מיכאל. ככל מקרה, אני נגד הדכס הזה של גילה, כי זה ממש מקום לא מתאים.

בנושא דניאל, אני תומך במה שאמר חנן. הגרעין

שעלה לשם הוא גרעין...

חשר מ. נייסים:

הוא עוד לא עלה. שרוצה לעלות.

הגבי פ. אולק:

שם התחילו לעבוד. הייתי שם לפני כמה ימים,

הטרקטורים עובדים שם.

מר א. בראון:

הגרעין שעלה לשם הוא גרעין דניאל. הוא גרעין

שמטופל כבר תקופה ארוכה. גם הוא עולה לשם כתוצאה ממה שקרה בבית לחם. לפי דעתנו, זה מקום חשוב ממדרגה ראשונה, מבחינת מיקומו, על שני רבבשים, על רבבש שקיים היום, שמחבר בין בית-לחם לגוש עציון. הוא ממש יושב יפה על רבבש עצמו, על הקשר לגוש עציון ויש לו תשיבות גדולה. אלו אדמות יהודים מקדמת דנא. השטח הוא די קטן. אנו יכולים על השטח הזה להתחיל דבר, שהוא ילד ויתפתח. אין כוונה לעשות שם ישוב חקלאי. האנשים בחזל מתכוונים לבנות שם את בתיהם. אבל כדי שם יבנו שם את בתיהם, צריך להתחיל במוקד קטן במקום. מערכת הבטחון עזרה להם. היא נתנה להם אוהלים, נתנה להם קרוונים, כדי שהנשים עם הילדים לא יהיו בחוץ. אני מציג, שהסוכנות היהודית תיקח את הישוב הזה תחת טיפולה, תשקיע בו קצת כסף, לא רבה, כפי שחנן אמר. יחד עם זה, תתכנן את המקום הזה, על-מנת שאפשר יהיה לבנות אותו.

אם נחכה לדברים נוספים יותר רחוקים, לא בא

בשבון, שהישוב הזה ירד ממקום. והבוצה הזו שיושבת שם לא תרד ממקום. לכן, כואו ניקח את זה ונלך עם זה קדימה.

במקום השלישי זה הנושא של תקוע בי או הדודיון.

דעו לכם, שהמקום שם יושבים שם היום, גם הוא שטח מדינה. נכון שהוא נמצא במקום קצת נחות. יכול להיות, שבמשך הזמן נפתח את המקום הזה בכניסה להודיון עצמה.

אבל הישוב בתחילת מיועד ולקום אחר, גם כן, נכדק, וצריך לדווק בדיוק את המקום.

תשר ז. זמר:

זה ולעשה תקוע גי, כי היה כבר תקוע בי.

מר א. בראון:

אבל תקוע בי ופר ולעולה עמוס. גם כן, ותארגן

גרעין, בתחילתו, מתקוע עצמה.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

מר א. בראון:

גם תקוע, במקום שם יושבים היום, צריכה לבנס

לטיפול הטובות היהודית, כדי להתחיל ולחון את האנשים ולעזור להם. חיברנו להם

מים עיי הצבא, ישרנו להם שטח. משהו צריך לקחת זאת בידיים ולהתחיל ולפול בזה.

לא מדובר בהדבה כסף וצריך להתחיל להזיז דברים אלה קדימה.

אינני רוצה להחייב את הדיבור על חשיבות המקום.

זהו איזור, שיש לגביו קונצנזוס לאומי ואם יש מקום, שיש בו תישיבות ערבית צפופה

ביהודה ושומרון, זה המקום הזה. מוכרחים לבנס ולקום זה עם ישובים. יכולים

לענון, שיש אפרת, יבנו אותה וירחיבו אותה. זה לא מספיק. צריך לבנס ולספר

מקומות נוספים. כל האיזורים מסביב לירושלים, דוקא הדרומיים והמזרחיים,

מתמלאים בתישיבות ערבית, כולל על שטחי מדינה. ברגע שם יושבים, אלה כבר לא

שטחי מדינה.

לכן, ולרות שם נראים מקומות קטנים, לפי דעתי,

יש תשיבות עצומה לשבת בשלוש הנקודות, שדיברנו עליהם היום.

אך אם נצא משיבה זו עם החלטה, שעושים זאת -
וזה הכל, לא יקרה כלום. אנו צריכים לצאת משיבה זו בחלטה, מי עושה זאת.

סגן תשר מ. דקל:

בסיכום עם ההסתדרות הציונית, היא ולקחת על עצמה
את הקמת תקוע, כלומר, כל הישובים שאנו קוראים איזור אי. לגבי איזור גי, היה
סיכום בין ההסתדרות הציונית לבין הגרעין, שההסתדרות הציונית תתכנן את הישוב
ותלווה אותו חברתית. מעבר לזה, זה לפי רצונם של "כנה ביתר". יש הרבה מאד
ידינאליים, שצריך היה לקחת ולתעביר לטיפול הסוכנות יהודית. תשאלה היא אם עם
ישראל יכול להתלית לפי מקרה ספציפי או כקריטריון כללי. כקריטריון כללי, זה
מקום, היכן שאני סיכמתי עם הגרעין, באילו תנאים הם עושים לשם.

מר א. בדאון:

לא התכוונתי להיות מליץ יושר - אלא להיות מעשי.
אם אנו רוצים שיקום שם ישוב, צריך לתפל בו ממש. אנו הולכים לקראת חורף. איפה
יהיו האנשים האלה?

מר י. גדיש:

אני חושב, שכל תכנית לעיבוי גוש עציון, היא
תכנית שצריך לברר עליה. תשאלה היא, מה הדרך, שאפשר להביא לאיזור יותר יהודים,
כאמצעים ומוגבלים העומדים לדשותנו. אני לא בטוח, שתשיטה של פיזור תמאץ
ומשיכת תשתיות לכל 100 דונם, היא הדרך הנכונה לדבר זה.

מר ח. פורת:

התשתית שם צמודה.

מר י. גדיש:

האמן לי, שאני מכיר את האיזור לא רע.

לפושא חוות כהן - כרמים נוגעים בו, משני צדי

הגבעה, די חזק. רצינו להעלות שם את מגדל עוז ולא ראינו איזו שהיא אפשרות להתרחב.

הדרך של פיזור ישובים קהילתיים, מבחינה

תקציבית, עולה לנו, בדרך כלל, פי 10 מאשר להביא משפחה לאיזור כמו אפרת, שוב כי או גי; או, ניקח לדוגמא, את מעלה אדומים, ששם יש כ-2,500 יחידות.

אם יש תפקידים יצוריים ספציפיים, אני מבין את

התפקיד של הפיזור. אך אלעזר נמצאת לא רחוק מדניאל. אני לא בטוח, שהשיטה של פיזור תמאץ ופיזור המקורות היא שיטה, שתביא לנו יותר ויותר יהודים לגוש עציון. עדיפות ראשונה היא היום, בחולת, לקשור את הגוש עם השפלה. נדמה לי, ששם היה צריך להיות עיקר המאמץ.

מר מ. דרובוט:

סלח לי אדוני, אתה מייצג את האוצר. וזה אתה

מדבר בכיוון כזה יש פה כוונה פוליטית ברורה. אני מוחה על כך בכל תוקף. אתה מייצג את ממשלת ישראל, תדבר בכיוון של ממשלת ישראל ולא דעות פרטיות שלך. על כך אני מוחה.

מר י. גדיש:

אני מודיע לפרוטוקול, שלא היתה לי שום כוונה

פוליטית בדברים שאמרתי, אלא רק כוונה התיישבותית.

אם מתי רוצה שאני אקשור זאת לצד התקציבי של

הטסקה, הרי שהתשתית לכיוון מערב, פרוסה לאורך.

מר א. בראון:

אם כן, ולמה צריך להקים שם קיבוץ?

מר י. גדיש:

מנקודת דאות האוצר, אני רוצה לומר משהו. בישיבה

הקודמת, סיכס היו"ר - וכך גם נכנס בתמליל של הפרוטוקול - שההחלטות שמתקבלות

כאן, שאינן מובאות יחד עם תכנית תקציבית מפורטת, הן תכניות עקרוניות ולא

לביצוע.

סגן השר מ. דקל:

הן תכניות עקרוניות לביצוע ותהליך הביצוע הוא

במו"מ בין משרדי הממשלה ומתאימים ובין המוסדות המיישבים.

מר י. גדיש:

אני רק מצטט את היו"ר הקבוע של הועדה. כך הוא

אמר וכך נמצא בתמליל, שההחלטות יהיו לביצוע רק כשהן תוגשנה עם תכנית תקציבית.

אי לזאת, לגבי כל ההצעות הנמצאות פה, אני

כירדתי גם עם נציג משרד הביטוי, האם הפושאים מתוקצבים והוא תשיב לי, שעדיין לא

ומדובר פה על "כפה ביתר" שאינן עולה בתקציב. אך במדה שהפושאים האלה דורשים

תקציב, הם חייבים להיות מתואמים, גם בהתאם ולקנון הממשלה וגם בהתאם לסדר הרגיל

של עבודת ממשלה. עד כמה שלי ידוע, הדברים האלה עדיין לא תואמו עם משרד האוצר.

השר ז. זמר:

יש לי הצעה לסדר. אני רואה, שמלבד הערות האוצר, יש ויכוח בין שתי תפיסות, בנושא הקונקרטי של דניאל. אני חושב, שדבר זה צריך להיות בודקה, בזמן שאנו יכולים להכריע. אני רוצה להשתתף בודקה. אני מוכן, שבשבוע הבא תהיה ישיבה מיוחדת לכך. מה שמוסכם, תאשרו היום; לגבי מה שנתון במחלוקת, אני רוצה להיות שותף בודקה ואני חייב לצאת, לפיכך או לי נעביר זאת לשבוע הבא.

השר י. פאמן:

עצם התכנית מחקבלת, אך יש פה בעיה של הביצוע לגבי דניאל, אם אפשר להטיל על מישהו, שיגרום לכך, שתהיה שם קורת גג לפני וחורף.

מר י. גדיש:

הענתי היתה לגבי כל הישובים.

השר י. פאמן:

לגבי הערת גדיש - ברור לי, שלחכנית יש ערך, כשהיא מתוקצבת. אך אני לא מנית, שמביאים הנה דברים, שם אינם מתוקצבים.

מר י. גדיש:

אז אני מודיע לך, שם לא מתוקצבים.

השר י. פאמן:

אני, כממלא מקום היו"ר, לוקח על עצמי לבדוק מהיכן כסף זה יבוא ואם צריך, לזכות לאוצר.

מר י. גדיש:

אני, בכל אופן, רוצה לומר, שהחלטות כאלה, שיחייבו גם את שר האוצר, חייבות להיות מתוקצבות מולתחילה ולא לקבל, קודם כל, החלטות ואחייב לחפש כיסוי תקציבי. זה חלק אינטגרלי של החלטה ואני מסתמך על דעתו של היו"ר הקבוע.

השר י. פאמן:

היות וישיבתי פה היתה בנויה על זה, שלדברים אלה יש אמצעים, אז אני אצטרך לדאוג, יחד עם שר האוצר, שיהיו לכך אמצעים. בכל אופן, האחריות היא עלי.

מר א. בדאון:

כל ועדת השרים, מאז שאריק איננו, לא שווה כלום. עכשו אני יכול להגיד זאת בגלוי. הועדה עוד לא החליטה שום החלטה לביצוע.

גבי פ. אלבק:

אני רוצה להתייחס, לכל אחד ממוקומות האלה, מבחינת זמינות קרקעית-משפטית. דניאל - זמין, ניתן לעשות שם מה שרוצים. אפחיל - בחלק הדרומי, זמין, אלה אדמות יהודים; החלק הצפוני אינו זמין, הוא בערר כועדת העררים. זי"א, שאם רוצים לבנות שם, בשלב זה, אפשר רק בחלק שבמסגרת הכחולה, עד שיגמר הערר.

מר י. מרגלית:

כמה שטח יש שם?

גבי פ. אלבק:

באלפים. החלק הצפוני יותר, זה האיתור הדרומי של ביתר - אנו חושבים שהוא אדמת מדינה, טרם הוכרז לעררים, כך שצריך לחכות אם יהיו עררים, כאשר יוכרז, לפני שמתחילים לעשות פעולות כלשהן בשטח. יש סיכוי טוב, שמתוך השטח, שהוא גדול מאד, גם לאחר עררים, יהיה שטח ניכר בשביל להקים ישוב יפה מאד, שיהיה על אדמת מדינה.

האיתור הצפוני ביותר של ביתר הוא, אמנם, זמין - הוכרז ולא הוגש עליו ערר, פרט לקטע קטן במצוק הדרומי - אך הוא קשה מאד לבניה, כי הוא מאד תלול. השטח בין השניים, שמוצע כאלטרנטיבה שלישית לביתר, שאומרים שהיה מחנה צבאי ירדני, עד כה לא ראיתי אותו ואני מוכנה לדוק. בשלב זה, על כל פנים, הוא אינו זמין.

נשאר עוד ענין תקוע גי. מדובר, בעצם, בשני שטחים, האחד המקום שבו הם יושבים כיום והשני, יש שטח יותר רחוק, דרומית-מזרחית מהרודיון, ששניהם כנראה הם אדמות מדינה, אך גם כן צריך להכריז עליהם ולעבור תהליכים, אם יהיו עררים, לפני שאפשר יהיה לעשות עבודות בשטח. במקום שהם יושבים היום יש אדמות מדינה על שטח קטן וגם נאמר לי, שזה עלול להתנגש עם התואי המיועד לכביש ערד - מעלה אדומים. אחרת, אני אישית הייתי ממליצה על המקום שהם יושבים היום, כי הוא קרוב מאד גם לתקוע וגם לחד הורדוס ובפועל, זה המקום שהם בחרו לשבת; שלא לדבר על כך, שמכחינת תשתית, זה הדבר יותר זול, כי זה על תכניש, והכל כבר קיים שם. על כל פנים, שני המקומות כפופים למה שיהיה אחרי ההכרזה, אם יהיו עררים.

מר מ. דרובלס:

אני מציע, שהועדה תאשר את הקמת תקוע גי ותטיל על ההסתדרות הציונית להקים ישוב קהילתי. הקמת ישוב תקוע גי תהיה מותנית בהקצבת תקציב. במסגרת התקציבים של החטיבה היום, אנו לא נוכל לקחת זאת על

עצמנו. נבקש על כך תקציב מיוחד ויש על כך מו"מ עם האוצר.

בקשר לדניאל - גרעין דניאל פנה להתחדדות

הציונית בזמנו וביקש, שהחטיבה לתיישבות, תמליץ בפני ועדה זו להקים ישוב באיזור חוות כהן. לאחר התלבטויות - היות וזה הוצג בצורה כזאת, שהאנשים ישקיעו מכספם ויקימו את המשק - חטיבת התיישבות תהיה מוכנה, אם הועדה תטיל עליה, לעשות את התכנון הפרוגרמטי של הישוב. חטיבת התיישבות של ההסתדרות הציונית תגיש את הליווי החברתי לגרעין ומעבר לזה, זה צריך לחול על האנשים עצמם. לפי דעתי, אין מקום להקים מוקד בדניאל. אנו מקימים מוקד באיזורים, שיטנה סכנה, שהרקע עומדת להשטת מידיו. במקום שאין סכנה כזאת, אפשר לענות את הישוב בבניה ישירה ואין צורך להשקיע פעמיים משאבים, כשמשאבים אלה כל כך חסרים לנו באיזורים עדיפים אחרים.

לפיכך, אני מציע, לאשר את הקמת דניאל,

כשתפרוגרמה תיעשה ע"י החטיבה לתיישבות. הליווי החברתי יוגש ע"י החטיבה לתיישבות ואילו היתר - כמקובל בתנאים של איזור גי.

לגבי ביתר - אני מציע, שנאשר היום, באופן

עקרוני, את הקמת ביתר. על ביתר מדובר, שתבוא היוזמה הפרטית והיא תבנה שם. כן ירכו יהודים כאלה, שיהיו מוכנים לענות באיזורים כאלה, מעל בית גיא לילה, אפילו שם סוגרים קצת את בייס ייחד גי להי. ייחד גי להי יכול חלק מתוך שכונה עירונית גדולה שתהיה. השיפועים, במקום שמוצע, הם קשים מאד. אם היוזמה הפרטית מוכנה להוציא מכספה ולענות כאן, אנו צריכים לקדם אותה בברכה.

לפיכך, אני אומר, שאנו מקדמים בברכה את הקמת

השכונה העירונית בביתר. אם נוכל להקל עליהם ובתיעוצות עם הגרעין והחברה שכונה, יהיה שטח במקום אחד, אנחנו בחזלט נלך אתם, אך לא יהיה צורך להביא זאת שוב לוועדה. כי רבותי, כל הבניה, שנעשית היום ע"י היוזמה הפרטית, היא מבורכת.

יש לנו החלטות, כמו על נאות אדומים, שאיננו יכולים לגשת לביצועו, מחוסר תקציב. אותו דבר לגבי ענתות. אנו צריכים לחזק את מכמשי ולתקן ישובים אחרים, בדרום הר-חברון. אך בגלל בעיות תקציביות - שאני מקוה, שהן תיפתרנה בימים הקרובים - אנו לא יכולים לגשת לביצוע.

אני מציע לאשר דברים אלה. חבל לדחות, כי כל יום דחיה הוא יקר ביותר.

מר ר. ויץ:

מכל ההצעות והמוצעות כאן, אני תומך, ללא סייג, בהקמת עציון הי, כלומר, קיבוץ דתי נוסף לחיזוק גוש עציון בחפורית.

מר י. דקל:

חפורית היא עציון וי. אם אתה מתייחס לעציון הי, זה מקום אחר.

מר ר. ויץ:

אני מציע, הראשון בתור, על מנת לחזק את גוש עציון ולקשור אותו, קשר חשוב, עם השפלה, לתקן את הקיבוץ קודם כל בחפורית. לכל שאר ההצעות אני מתנגד תכלית נייגוד, הן מטעמים מדיניים, אך בעיקר מטעמים מקצועיים.

באשר לתעמים המדיניים, אני לא אחזור עליהם, כי דעתי ידועה.

השר מ. פסים:

מישהו אמר, שיש קונצנזוס בענין זה. האם זה

נכון?

מר ר. ויצ:

יש קונצנזוס בענין גוש עציון. את היד הראשונה, להקים מחדש את גוש עציון, אני נתתי. היתה מאחורי זה קונצפציה מדינית, כי אפשר להקים את גוש עציון ולחבר אותה לישראל, מכלי להוסיף, ביום מן הימים, עוד מיעוטים, שהופכים את המדינה לא ככזו, שאני רוצה בה.

אני עכשו עובר לצד המקצועי. אם תמורה היא לאכלס, בצורה המהירה, הזולה והמושכת ביותר, את האיזור הזה, עיי יותר יהודים, ההצעות תמוצעות כאן ישיגו בדיוק את תמורה התפוכה. אני רוצה, בענין זה, שדברי ישמעו עד הסוף.

אם אנו קוראים לקבוצת בחים בשם ישוב קהילתי וכו', זה לא משנה את הצד הפונקציונלי, שאלה שישבו שם, יזדקקו לפרנסה, לחינוך ולשרותים ולמיניהם. יש הבדל מהותי בין ישוב קואופרטיבי, שבו בפרט יש משום אילוצ ולקיה לה ומהקיה לה יכולה להכריח אותו לקחת חלק מהבנסותיו ולהקדיש לשרותים. על כן, הם יכולים לקיים ישובים יותר קטנים במספרם ובכל זאת, לחזיק שרותים ברמה המקובלת בארץ; מה שאין כן לגבי שכונות אחרות. אני לא מדבר על צורת האכלוס, האם את הישוב העירוני צריך לעשות פתוח ולמרי, או אפשר להקים אותו שכונות-שכונות, כל שכונה עם הועד שלה. אני, בחולט, תומך בזה. אני גם לא מדבר אם הערים צריכות לצמוח לגובה. אני בעד זה שהן יתפשטו, עם גנים, אפיי שמבחינת התכבדה על כלכלת המדינה, זה קשה.

דבתי, אתם יודעים על מה אתם מדברים פה אתם

מדברים בשכונות עירוניות מפוזרות, ללא כל קשר פונקציונלי. מה שאתם מציעים פה

יהיה יקר ביותר ולקליטת משפחה. אף אחד ממתישבים לא יגיע לסף מינימלי הדרוש לקיומו, הן מבחינת רמת תעסוקה והן מבחינת רמת תשלומים.

הקמנו כמה מרכזים עירוניים, ולשל, אפרת. במקום לעשות את כל המאמצים ולהגיע לסף של הקיום, אנחנו חוזרים מחדש על הפסיון ונמר והנמר של עיירות הפיתוח, שעד היום לא גמרנו אתן ואנו סובלים מהן עד היום הזה. אני לא יכול לשבת ליד שולחן אחד ולתת יד לדבר, שאני יודע, שיבוא יום, שזה יזעק לשמיים ויגידו מי הם הבורים ו"עמי הארצות", שלא ראו מינימום של דברים, שכל מומחה, אשר גומר את הטכניון, יודע אותם.

אנחנו שוב נותנים יד לפיזור בלתי מוצדק של הקמת עיר מודרנית, כמו שאנו רוצים. הסוף יהיה, שמה שנעשה יחליש את ירושלים מחד ואת גוש עציון מאידך. אם אביא לכם את החשבון, מה צריך כדי להשלים את כל מה שנשינו מצפון לירושלים, גבעון וכו', הרי זה דבר נורא. אנו לא יכולים לדוץ ולדרוע ישובים.

לחלוקה להתיישבות - וחזקה, שאני מגן עליה - אין לה הידע לעסוק בזה. אנו עוסקים בישובים כפריים. בזה אנו מומחים גדולים, מהטובים בעולם. אנו לא עוסקים בישובים עירוניים. לזה יש משרד הבינוי ואני מעיד עליו, שאתו היו לי בעבר מזלמות גדולות, שבזמן האחרון, מה שהוא הקים, הוא הקים יפה מאד. העיר ימית היתה עיר לתפארת, גם קצרין. הם יודעים את המלאכה. מפקד גדוד רץ, לוקח מפות, עושה לי כל מיני סימנים על המפות. זה פתרון של התיישבות רצינית?

מר א. בראון:

זה בדיוק מה שהיה בגליל עם המצפים. בדיוק כך

אמר השר פת, כשאריק הציג את תכנית המצפים, שאתה עשית אותה.

מר ר. ויץ:

אילו אני הייתי מציג, במקום אריק, את תכנית כיבוש בירות, כך זה היה נראה. אריק לא בקי בזה. אמרתי לאריק 20 פעם. אם היו מציעים לי להיות מפקד אוגדה, הייתי מקבל זאת עלי? הוא הציג את המצפים לא טוב. אילו אני הייתי מציג את המצפים, אני מבטיח לך, שזה היה מתקבל על הדעת, כי אני בעל מקצוע.

את כל הנושא הזה צריך להטיל על בעל מקצוע, בהדרכה של המשרד הנוגע בדבר - וזו יודעים את מלאכתם - ולציב לו מטרה ולדאוג איך משיגים את המטרה במינימום התקעות. אני כבר לא מדבר על כך, שבלי תקציב, לא נעשה כלום. הרי אתם מדברים על דבר אדיר. אתם יודעים מה זה פריצות דרכים פה? אתם יודעים על מה אתם מדברים פה?

סגן חשד י. דקל:

כבר נעשה משהו דומה לזה בארץ.

מר ר. ויץ:

אתה אומר את זה לי? אני לא בקי בזה ולאחר שהורדתי את ההסתייגות ופוליטית שלי - ועשיתי זאת בצורה ישירה וישרה - אני פונה לשולחן זה ומציע לו, לקחת את כל הקומפלקס הזה, להטיל אותו על בעל מקצוע ולבקש ממנו תשובה מתאימה, מה יהיה הכי זול, הכי יעיל וידי מהיר ולהביא הפה הצעה, שמתחתיה יהיו שלבים, יהיו קשרים פונקציונליים, תהיה איזו מחשבה לגבי תעסוקה ושרותים.

מר מ. דרובלס:

אך יש כל התשתית הזאת. אתה היחיד שמבין בדברים אלה? אל תזלזל באינטליגנציה הכללית של האנשים. למה אתה מוריד זאת

לדמה כל כך נמוכה?

מר ר. ויצ:

כאשר תכנסו את מעלה אדומים, היה היו"ר תזנוח עופר. היינו מאותה מפלגה ואפילו מאותו פלג של המפלגה. אני אז אמרתי: אם לא נתכנס זאת בראיה רחוקה, בסופו של דבר, מעלה אדומים יישב יותר ערבים מי הודים. לצערי, זה הולך ומתגשם עכשו, הולכה ולעשה. תראו מי בא ולמעלה אדומים כבוקר ומי יוצא משם בערב. ריכוזו של עולם, כך לא יישב את הארץ. אני אומר זאת בכאב וברצינות רבי גדולה.

מר א. בראון:

הנתונים ממש מטעים את הציבור. 300 פועלים, שהם הדוב שם, כולם יהודים, שעובדים בתע"ש. כל המפעלים האחרים הם בתי מלאכה קטנים, ששם עובדים ערבים.

השר י. פאמן:

רענן, אני עומד לדשותך בימים הקרובים, נשכ ותשכנע אותי בצד המהצוטי.

מר ר. ויצ:

אבוא לעזרתך ברצון רב. אני מתנגד, תכלית פיגוד, לכל האופרציה, אך אני משול לדופא נשים, שעקרונית הוא מתנגד לפלות, אך כשהוא נקרא לשולחן הפיתוח, הוא עושה זאת במיטב יכולתו.

מר ח. פורת:

אני יושב לדאשונה בוועדה זו ותמיד תתייחסתי אליה כמלוא הכבוד ובמלוא הרצינות, כי היא מכריעה את נושא ההתישבות בארץ-ישראל. אך הדברים, שנאמרו כאן, מחייבים, לפי דעתי, שתי הערות. הערה ראשונה לגבי דברי

רענן - הדברים לא נעשו כאופן פרטיזני. ולמשל, הדברים נעשו בהתיעצות עם חיים צבן, שהוא מארגן את תכנית ה-100,000. יש פה מחשבה על רצף התיישבות מירושלים לגוש עציון, וכולל את ביתר, דניאל ואפרת. התשתית האיזורית היא אותה תשתית, הן של בתי ספר, תשמל ודרכים. כאן לא מדובר ולכן את רכל בצפיפות אחת, אלא להתפרט על שטח, אך עם תשתית מרכזית איזורית. צריך גם לזכור, שיש לנו קשיים בנושא תמיקום, מבחינת האדמות היהודיות.

אין לי ספק, שתכנית זו עונה מבחינה מקצועית, מה גם שיש לה את כל הביטוי המקצועי ולך.

הערה שניה - לגבי נושא התקציב. אני מצטער שגדיש לא נמצא כאן, אך אני חייב למחות על דרך הצגת הדברים. היה סיכום עם ראש תחמולה, היה סיכום עם שר האוצר, על תקציב לשובים האלה. הדבר הזה ירד ע"י מנכ"ל האוצר אל האחראים על התקציבים. מכיוון שיעקב גדיש היה בחופש, ישבנו עם שטנר, שהוצע כדפרנט לענין זה. אז לבוא ולאן ולומר, שלענין הזה אין שום תקציב, לאחר שנעשתה עבודה והוקמה ועדה, מטעם תחמולה, שבדאשה מיכאל דקל, שהציעה תכנית והגישה אותה, פירושו לתפור את תמסגרת כאן ולכר מגוחך. לא יתכן דבר כזה.

השר י. פאמן:

אני לא קיבלתי את מה שהוא אמר. כי לא היינו דנים בדברים, אם לא היה להם כיסוי.

מר י. דקל:

אני רוצה הערה פורמלית. אנחנו דיווחנו בכתב לוועדה, בענין הקמת הישוב בעציון הי. זהו ישוב, אשר הוחלט עליו לפני יותר מחמש שנים. אני מבקש, שזה יצורף לפרוטוקול. תבונה היא לאנחיל.

גבי פ. אלבק:

בכפוף להחתייגות שלי.

השר י. נאמן:

אנו מאשרים את ההצעות, כפי שהן הועלו, עם תנאים ובאים, לגבי כל אחד מהמקומות: לגבי ביתר - יעשה עוד טיפול של קביעת המיקום הטופי וידווח לוועדה על המקום שנקבע.

סגן השר מ. דקל:

ידווח בכתב ליו"ר ולסגן מזכיר ועמשה, כדי לא

לקיים שוב ישיבה.

מר ר. ויצ:

אני מאד מבקש, שבא-כח משרד הבינוי ישותף בעניין.

מר מ. דרובלס:

על מי מטיילים ולאשר את המקום של ביתר?

סגן השר מ. דקל:

על הצוות הבינמשרדי, שכולל את משרד הבינוי ואת

משרד האוצר.

אלימ ד. סתו:

משרד הבינוי, מחוז ירושלים, במסגרת חכפיות שלו, איתר במפורש את האתר הזה, שמסומן כאן כביתר, כאתר חשוב מבחינתם ומרכזי להקמת עיר לווין לירושלים. כך שמחוז ירושלים של משרד הבינוי שותף לאיתור זה.

השר י. נאמן:

לגבי דניאל - הדברים שמוסכמים, מוסכמים, כולל זה, שההסתדרות הציונית מטפלת בכל תשלוב הארגוני. אך יש בעיה וחופה של האנשים הגרים שם וצריך לדאוג להם ולקורח גג.

מר מ. דרובלס:

הם יכולים לחזור חזרה לאן שמשם באו.

השר י. נאמן:

אני מציע, שנדון בעניין שוב עם דקל ומתי.

מר י. דקל:

מדובר כאן על עניינים מקצועיים. לי יש דושם, ולזרות שיש פה נתק בעלות, שצורפה הפורמלי של דניאל לאפרתה, מחויבת תמציאות. זה יצור רצף של מחשבה עירונית על הבניש הקיים של ירושלים-חברון ויש לזה אספקט מכל הבחינות. לתפוך זאת לגרעינות, אין לזה שום משמעות.

השר י. נאמן:

לעמיד, אין לי ספק, שיהיה כך. ובעיה היא, כינתיים, בשלב הזה, לדאוג שתהיה קורת גג. אני מציע, למצוא פתרון אד-הוק.

מר מ. דרובלס:

אדוני היוזר, אנו נתכנן ישוב קהילתי עם אופי כפרי. אנו ניתן ליווי חברתי לגרעין. מבחינת תשתית ודאש תשטח, אם הדברים לא יהיו סבירים.....

גבי פ. אולק:

זה לאורך הכיש הראשי ירושלים-חברון.

מר מ. דרובלס:

אך הדי הם יקבלו הטבות ממשד הכינוי. אז אם יהיו דברים לא סבירים, נדון אתם בקשר לזה. אך היום להחליט כל מיני דברים אחרים, זה להשלול את אנשים, שאחר כך לא נוכל לתת להם זאת.

השר י. פאמן:

אני מציע, שעד לישיבה הבאה, ננסה לחפש פתרון

בפקודה זו.

השר מ. פסיס:

אני מביא לאישור הועדה את הסיכום לגבי דניאל. ועדת דקל תכין הצעה מושלמת ותביא זאת לוועדה כאן.

השר י. פאמן:

אני מבין, שתקוע היא באחריות ההסתדרות הציונית. לגבי נחליון, שמענו את הדברים, שגבי אולק אמרה על מצב האדמות.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

הת/28. מינויו של שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית

יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית (להלן - הוועדה להתיישבות) מודיע כי:-

(א) הממשלה החליטה לצרף את שר המדע-והפיתוח כחבר בוועדה להתיישבות(החלטה מס. 800 ב' של הממשלה מיום י"ב באב התשמ"ב-1.8.1982);

(ב) ההסתדרות הציונית העולמית זכאית לצרף חבר נוסף מטעמה לוועדה להתיישבות.

יושב-ראש הוועדה להתיישבות וחבריה מברכים את שר המדע-והפיתוח ומאחלים לו עבודה פוריה - ליישוב ארץ-ישראל.
שר המדע-והפיתוח משיב למברכיו.

יושב-ראש הוועדה להתיישבות מציע למנות את שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה.

חברי הוועדה להתיישבות מטעם ההסתדרות הציונית העולמית, יחד עם יתר חברי הוועדה, מברכים לגופה של הצעת היושב-ראש - תוך מסירת הודעה כי ענין מינויו של סגן ליושב-ראש הוועדה להתיישבות, מטעמם, יובא לדיון בפני המוסדות המתאימים של ההסתדרות הציונית העולמית.

מ ח ל י ט י ס (פה-אחד), בהמשך להחלטה מס. 800 ב' של הממשלה מיום י"ב באב התשמ"ב (1.8.1982):

למנות את שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית.
/רבבותיים.

הת/29. רכבותיים נוספים בגולן:-
תכנית אופרטיבית לפיתוח רמת-הגולן בשנים
1982 - 1987

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. צפורי, ש. ארליך,
י. נאמן, ז. המר ומ. נסים; הייה י. הראל,
י. שבס, מ. דרובלס, א. בראון, י. דקל,
י. צמח, י. מרגלית, ר. ויץ, ז. גינדל,
מ. לור, ח. פורת ומ. דקל.

מ ח ל י ט י ס , במסגרת מדיניות הממשלה
בנושאי ההתיישבות, כפי שנקבעה בהחלטותיה
מס. 145 מיום כ"א בחשון התשי"ס (11.11.1979)
ומס. 205(נח/2)(ג) מיום ה' בכסלו התשי"ס
(25.11.1979):-

(א) לאשר עקרונית את י"רכבותיים נוספים
בגולן" - תכנית אופרטיבית לפיתוח
רמת-הגולן בשנים 1982 - 1987, אשר
הוגשה על-ידי החטיבה להתיישבות של
ההסתדרות הציונית העולמית.

(ב) 1. להסמיך את סגן שר החקלאות לענייני
התיישבות, כתיאום עם יושב-ראש
הוועדה להתיישבות, המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
להקים צוות-מומחים בינמוסדי לשם
תכנון מפורט של השנה הראשונה של
תכנית החומש הנ"ל;

2. הצוות הבינמוסדי האמור יגיש בהקדם
לוועדה להתיישבות הצעה של תכנית
מפורטת לשנה הראשונה של י"רכבותיים
נוספים בגולן";

3. סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
יודיע לסגן מזכיר הממשלה את דבר
כינונו של הצוות הבינמוסדי;

./להטיל

4. להטיל על הצוות הבינמוסדי הקיים, בראשות סגן שר החקלאות לענייני התיישבות, לבדוק את הצעתו של שר התקשורת בעניין הגדלת שטח-הקרקע למשתכן במסגרת תכנית "בנה ביתך".

(ג) הוועדה להתיישבות קוראת למשרדי הממשלה להעביר ליישום ברמת-הגולן - נושאי תעסוקה.

הח/30. ביתר: יישוב עירוני באזור גוש-עציון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

כדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ז. המר, וי. נאמן; הייה מ. דקל, ח. פורת, א. בראון, י. גדיש, מ. דרובלס, ר. ויץ, ד. סמו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , כפוף לחוות-הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, בעניין הבעלות על הקרקע:-

(א) לאשר הקמתו של יישוב עירוני פתוח בשם ביתר.

(ב) היישוב יוקם באזור גוש-עציון. מיקומו המדויק ייקבע על-ידי הצוות הבינמוסדי בראשותו של סגן שר החקלאות לענייני התיישבות, במועד מאוחר יותר וידווח לוועדה להתיישבות.
/היישוב

(ג) היישוב יוקם על-ידי יזמים פרטיים אשר גם ישאו בהוצאות הקמתו למעט התשתית-
לראש-השנה אשר תמומן על-ידי המדינה.

(ד) בשלב הראשון יכלול היישוב כ-700 משפחות.

(ה) הוועדה להתיישבות רושמת לפנייה את הודעתו של סגן-יושב-ראש הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.

הח/31. דניאל: יישוב קהילתי כפרי בגוש-עציון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ז. המר, וי. נאמן; והיה מ. דקל, ח. פורת, א. בדאון, י. גדיש, מ. דרובלס, ר. ויץ, ד. סתו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , כפוף לחוות-הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה האזורית בפרקליטות המדינה, בענין הבעלות על הקרקע, לאשר עקרונית הקמתו של יישוב קהילתי-כפרי בשם דניאל, לפי הפירוט כדלקמן:-

(א) היישוב יוקם בגוש-עציון (על אדמות חוות-כהן) בנ.צ. מס. 1390/1730; בשלב ראשון על שטח של 105 דונם ועוד 64 דונם שיועמדו בעתיד לפיתוח.

(ב) היישוב יסונף למועצה האזורית גוש-עציון.

./היישוב

- (ג) היישוב ייבנה על-ידי המתיישבים, באחריות - מבחינת התכנון והארגון, של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.
- (ד) הסיוע למתיישבים להקמתו של היישוב - יינתן על-פי הקריטריונים הנוגעים לענין, של משרד הבינוי-והשיכון.
- (ה) הוועדה הבינמשרדית לעניני התיישבות, בראשותו של סגן שר החקלאות - תעבד את כל הפרטים הנוגעים לענין הקמתו של היישוב, ותביא תכנית מלאה לאישורה של הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית.
- (ו) הוועדה להתיישבות תדון בכל הנושאים הכרוכים עם שהותם של המתיישבים אשר כבר נמצאים בארץ - בתקופת החורף.
- (ז) הוועדה להתיישבות רושמת לפניה:-
1. כ-50 משפחות מאורגנות במסגרת גרעין שיבנה את היישוב וכי גרעין זה רשום כאגודה;
 2. את הודעתו של סגן-יושב-ראש הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.

הח/32.

נחליון (עציון הי): יישוב שיתופי
במסגרת המועצה האזורית עציון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ז. המר,
ו. נאמן; והייה מ. דקל, י. דקל,
ח. פורת, א. בראון, י. גדיש, מ. דרוכלס,
ר. ויא, ד. סתו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , מכוח החלטה
מס. 362(הח/6)(א) של הממשלה, מיום
ייב בשבט התשל"ז (30.1.1977) וכפוף
לחוקת-הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה
האזורית בפרקליטות המדינה בענין
הבעלות על הקרקע, לאשר כדלקמן, הקמתו
של יישוב שיתופי בשם עציון הי(נחליון):-

(א) היישוב ימוקם בנ.צ. מס. 150/120
והוא ישתייך למועצה האזורית עציון.

(ב) בשלב הראשון תהיה באתר היאחזות
נחיל.

(ג) התכנון המשקי של היישוב יאושר על-
ידי רשות התכנון של משרד החקלאות.

(ד) הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית רוצמת
לפניה את הודעתו של סגן-יושב-ראש
הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק
עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור
בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.

הח/33. תקוע גי: יישוב קהילתי ליד ההרודיון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים,
ז. המר וי. נאמן; והייה מ. דקל,
ח. פורת, א. בראון, י. גדיש, מ. דרובלס,
ר. ויץ, ד. סתיו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , כפוף לחוות-הדעת
המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות
המדינה, בעניין הבעלות על הקרקע, לאשר
כדלקמן, הקמתו של יישוב קהילתי בשם
תקוע גי:-

(א) היישוב יוקם ליד ההרודיון
בנ.צ. מס. 172/115 וישתייך למועצה
האזורית עציון שבמסגרתה יקבל את כל
השירותים הציבוריים והמונציפליים.

(ב) היישוב יתוכנן ל-250 משפחות כאשר
השלב הראשון יקיף 60 משפחות.

(ג) תעסוקת התושבים תתבסס על תעשייה ועל
קיט.

(ד) החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
הציונית העולמית אחראית לביצוע
החלטה זו.

(ה) הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת
לפניה את הודעתו של סגן-יושב-ראש
הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק
עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור
בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.

מוכירות הממשלה

סגנון/קריאה

2 1 1/2

ש מ ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ב' באייר התשמ"ב - 25.4.82

נכחו: חברי הועדה - השרים: ש. ארליך - יו"ר, ז. המר, מ. נסים, מ. צפורי

נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, מ. דרובלס, ר. ויץ, א. כץ, ע. לוינסקי, י. שפירא, א. תבין

נעדרו: חברי הועדה - השרים: י. ארידור, א. שרון, ד. לוי (בחול)

- סגן שר החקלאות לענייני התיישבות	מ. דקל
- משרד המשפטים	פ. אלבק
- הסוכנות היהודית	ז. בן-יוסף
- משרד הבטחון	א. בראון
- לשכת שר התקשורת	ר. בן חורין
- משרד האוצר	י. גדיש
- אלקנה	י. גלעדי
- הסוכנות היהודית	י. דקל
- משרד האוצר	א. הוכמן
- לשכת סגן ראש-הממשלה ושר החקלאות	א. זייף
- משרד החקלאות	י. יניב
- משרד האוצר	א. לוטן
- רמת הגולן	א. ליס
- משרד הפנים	מ. מושקוביץ
- משרד הבינוי והשיכון	י. מרגלית
- לשכת סגן שר החקלאות לענייני התיישבות	ק. מלכא
- צה"ל	אל"מ ד. סתו
- משרד האוצר	י. סנפירי
- לשכת סגן שר החקלאות לענייני התיישבות	א. צור
- רמת הגולן	י. שבס
- מנהל מינהל מקרקעי ישראל	מ. שמיר
- לשכת סגן ראש-הממשלה ושר החקלאות	ע. שפירא
- מזכיר הועדה	א. לישנסקי

/סדר-היום

בפרוטוקול זה 39 דפים.

1487: 3.1.20-1
20-35.4.82

סדר היום:			
24/הח	"צומת ווסט" - מרכז איכלוס אזורי בצפון רמת הגולן	17	3
25/הח	בניה פרטית ביהודה ובשומרון	18	10
26/הח	אישור להקים 5 יישובים בבניה פרטית ביהודה ובשומרון	17	10
27/הח	נאות אדומים - אישור להקמת יישוב קהילתי-כפרי	18	31

סגן רה"מ ש. ארליך:

רבותי, לגמרי במקרה, בלי מחשבה, אנחנו מקיימים ישיבה של הועדה המשותפת לוועדה ולהסתדרות הציונית, היום, ביום ראשון, ה-25 לאפריל, שהוא יום השלמת הפינוי מסיני. דווקא משום חוסר המחשבה, יש בזה משום הסימליות. אני חושב, שלועדה הזו יש תפקיד חשוב מאוד, שעל כל מה שפינינו למען השלום, נקים שבעתיים בארץ-ישראל ונחזק את השלום במדינת ישראל. אם יש מישהו מהחברים שרוצה להתבטא בענין זה, בבקשה.

השר מ. ציפורי:

אני חוזר על דברים שאמרתי כאן כמה פעמים. לדעתי, גם לאור הארועים האחרונים, עם כל הכבוד לשלום ולשמחה על כך שיש שלום עם מדינה ערבית, יש לנו היום משימה לאומית ממדרגה ראשונה. גם בגליל, גם בגולן, גם בשומרון, גם ביהודה וגם בחבל עזה ובחבל הבשור. למעשה, פעמים רבות, אנו מדברים יפה וגבוהה, אבל בכל מיני נושאים כאלו, בסיכומו של דבר, מה שכתוב בספר התקציב, זה מה שבערך יהיה. לכן, מחובתה של הועדה הזו לוואני מרשה לעצמי לדבר על זה באופן חופשי, כי בתקציב משרדי פעלתי בהתאם למה שאני אומר כעת, הועדה הזו חייבת לוודא, שבכל משרדי הממשלה הנוגעים, הנתח התקציבי שיהפוך את המלל למעשים בשטח, חייב להיות שם. עברתי על ספרי התקציב ולא ראיתי את זה. אז חייבים להכניס גם תיקון ולהצביע איך זה נראה. זה נכון במשרדי הממשלה, וזה נכון גם במשרדי הסוכנות. כדאי לבדוק מהם הנפחים שמוקצים לענין זה. אני משוכנע, למרות שאני יודע שעשינו הרבה ועושים הרבה, שאפשר לעשות פי כמה וכמה.

אני הייתי מציע ליו"ר הועדה לקבל החלטה בענין התקציבי, שתובא לממשלה, כדי שהדבר ימצא את ביטויו בהחלטה ממשלתית. זו חובתנו בועדת התיישבות. יש לדאוג לכיסוי תקציבי גם לעיבוי וגם לישובים חדשים, ואנו חייבים, לפי התכניות המרחיקות לכת, לכסות את המפה עם ההתחלות ובמקומות הקיימים לתת לזה יותר בשר. אני אומר, שאני אישית, איני שבע רצון מהקצב. אפשר לעשות

את הדברים בקצב הרבה יותר מזורז.

מר ר. וייץ:

קודם כל, אני מצטרף בלב מלא לכל מה שאמר היו"ר כאן. אסתפק אולי, קצת יותר, בחלק יותר קטן ויותר צנוע בדברים הכלליים, שאני מצטרף אליהם כמובן, שאמר קודמי. אני מדבר על ביצוע מעשי של החייך, הדרוש לפי דעת כולנו, ליד הגבול הבינלאומי בין מצרים לבין רצועת עזה, שימלא אותו תפקיד שהיה צריך למלא חבל ימית. קודם כל, ע"י חיזוק והשלמת ההתיישבות בגוש קטיף. ע"י הקמת המרכז שלו. הפעם יהיו לנו מספיק בתים, שהעברנו מישובים בימית להקמת המרכז הזה. אפשר להשלים אותו ולהקים אותו במהירות.

הייתי רוצה לראות דבר נוסף, שלדעתי הוא חשוב ממדרגה ראשונה - החיבור הישיר והבלתי אמצעי בין גוש קטיף לבין הבשור, או, ביתר פרוט, בין גוש פתחת שלום וחבל הבשור. יש להשלים את הישובים הקיימים ולהגדיל אותם למינימום הדרוש, כדי שהישובים ישאו את עצמם כלכלית וחברתית. יש להשלים גם את מספר הישובים באותו גוש, כך שנוכל לראות הקמת חייך יהודי של התיישבות יהודית קבועה, במקום החבל שזו היתה מטרתו.

אינני רוצה להעלות הצעה נוספת, אולי זה קצת מוקדם. לדעתי, האזור ההוא, מבחינת המשאבים הצפונים בו, הוא אחד מהאזורים הברוכים שיש לנו בישראל. דבר זה יתבע גם הקמת מרכז עירוני במקומה של העיר ימית. בתכנית של הבשור יש מקום מתאים לכך. תמיד דיברנו על עיר הבשור, עם קשר, בדרך שאני מדבר עליה, עם גוש קטיף ועם הפיכת החוף של גוש קטיף, שהוא חוף שגוש קטיף חולש עליו לנמל ולמקום קיט, כמו שרצינו לעשות בימית.

כלומר, אני מציע לתכנן להשיג את היעדים, שכולנו

ציפינו מגוש ימית, בצד השני של הגבול. תודה.

הת/24. "צומת ווסט" - מרכז איכלוס אזורי בצפון רמת הגולן

סגן רה"מ ש. ארליך:

אנו עוברים לסדר היום. הסעיף הראשון הוא -

איתור מרכז אזורי בגולן - צומת ווסט. יהודה דקל, בבקשה.

מר י. דקל:

לפני שאציג את נושא הגולן, יש איזו הודעה, שאני

רוצה למסור, שקשורה לנושא הקודם שדיברו בו. קיבלתי פנייה בכתב, מגרעין האנשים שישב בעצמונה והתפנה בשקט. הם יושבים היום במורג, בחבל עזה, בגוש קטיף. הם כותבים: "אנו מהווים גרעין התיישבותי. מבקשים לאשר אותנו להתיישבות ולמצוא עבורנו משבצת בתאום איתנו".

לאחר שההודעה התקבלה בכתב, רציתי למסור אותה.

אנחנו מנהלים איתם מגע בקשר להתיישבותם בגוש קטיף, ו/או במורדות הר חברון, בהתאם למה שנקבע במשותף איתם, במקום שאושר להתיישבות ע"י הועדה הזו.

עכשיו, אנחנו מציעים להקים מרכז איכלוס בעל

אופי קהילתי פתוח בצפון רמת-הגולן. אתם יודעים, שתכנית ההתיישבות של רמת-הגולן, היתה מבוססת, למעשה, על שני גושים - על הגוש הדרומי והגוש הצפוני, כאשר בגוש הדרומי ישנם ישובים משפחתיים וישובים קיבוציים, ובמרכז האזור הדרומי שדל הרמה, ישנו מרכז לאיכלוס של מתיישבים, שלא ראו את עתידם, לא בקיבוץ ולא במושב - בני - יהודה. מרכז איכלוס, שהתבסס על עבודה בתעשייה שהוקמה במשותף ע"י התעשייה האווירית והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית.

מאוחר יותר, הוקם מרכז דומה בכספית, שזה מרכז

של הישובים היותר מזרחיים באזור הדרומי של רמת-הגולן.

מאוחר יותר, הוקמה קצרין כעיר מרכזית של

רמת-הגולן.

אנו באים היום להציע איזון ושווי משקל באיכלוס

רמת-הגולן, ע"י הקמת עוד מרכז איכלוס בסדר גודל דומה לסדר הגודל של בני יהודה, בצפון הרמה, בלב ליבו של האזור של צפון הרמה, שכולו, פרט לישוב אחד בנוי על ישובים קיבוציים. אני חושב שזה הישג של הישובים בגולן, של הקיבוצים באזור הזה, שביוזמתם - וזה לא היה פשוט כל כך - הסכימו לראות בתוך המרכז האזורי עוד טיפוס ישוב אחד, שהוא שונה משלהם - מרכז איכלוס נוסח מרכז אזורי, שיכסה איכלוס בסדר גודל של עד 300 משפחות, בדומה לבני-יהודה ולפי אותם עקרונות, שהונחו בשעתו בבניית בני יהודה.

אין בהצעה זו משום תחרות לאיכלוס הגולן ע"י

קצרין, כעיר מרכזית, אלא זה יצירת שיווי משקל בין שני המרכזים של הישובים הכפריים ברמה, הדרומי והצפוני. הישוב מתבסס על תעשייה, מלאכה, קיט, שרותים והספקת שרותים אזוריים לישובי הסביבה. יש מגעים ראשוניים של קישור למפעלי תעשייה, בדומה למה שהיה בשעתו במרכז בני-יהודה.

הישוב ישתייך למועצה האזורית רמת-הגולן

ובמסגרתה הוא יקבל את השרותים המוניציפאליים הישירים.

הטיפול בהקמת הישוב יהיה משותף בין המינהל

לבניה כפרית במשרד הבינוי והשיכון לחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית. בתזכיר שהונח לפניכם, אנו מציגים את ההשערות התכנוניות שלנו על גודל אפשרי

בפיתוח בשלבים של המרכז הזה. אני מבקש מהועדה לאשר את הקמת המרכז הזה, מבלי שקבענו עיתוי מדוייק למועד הקמה.

מר א. בראון:

לגבי החלק הראשון - נושא הגרעין שהתארגן. הם דיברו איתי לפני שהגעתי הנה. רצונם ובקשתם הם להיות באזור מורג. הרעיון שהיה זה מאחז הנח"ל באזור בדולח, שקיים חיוס, שהוא גם מתוכנן בתכנית ההתיישבות. כלומר, לא מורדות הר-חברון ולא מקומות אחרים.

מר ר. וייץ:

הולכים לכיוון זה, בגוש קטיף.

מר א. בראון:

זו הבקשה שלהם ומצאתי לנחוש להדגיש זאת כאן ולא איצו אלטרנטיבה אחרת.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני חושב, שהועדה תהיה נכונה, בכל הרצון הטוב, לבוא ולמלא את מבוקשם.

מר י. שפירא:

אולי כדאי לקבל החלטה על כך ולהודיע להם בהתאם.

סגן רה"מ ש. ארליך:

תבוא החלטה מסודרת בישיבה הקרובה והממשלה תחליט

על כך.

השר מ. ציפורי:

בנושא גרעין עצמונה, אני מצטרף לבקשה של אורי.
אני חושב, שהם כבר התרגלו למין נוף כזה, גם הגידולים החקלאיים שהתמחו בהם,
מתאימים לאזור. חוץ מזה, צריך לברך על זה שהם החליטו להיות ישוב חוקי.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אנו מברכים על זה.

השר מ. ציפורי:

באשר להקמת המרכז הקהילתי ברמת-הגולן. אני
מברך על הקמתו, אבל, ראשית - ממה הוא יתקיים? שנית - האם הקיבוצים שדיברו
איתם יקנו שם שרותים, או יסעו לקרית-שמונה או למקומות אחרים. כלומר, מהי
התשתית שיש להם? האם יקימו להם תעשייה? יש להם שם חקלאות? על מה הם הולכים.

מר א. בראון:

על מפעלים אזוריים בעיקר.

השר מ. ציפורי:

מפעלים אזוריים ישנם בקיבוצים, האם הם יעבירו
את המפעלים אליהם? לא שמענו פרטים. הייתי שמח לשמוע פרטים.

מר ר. וייץ:

אני רוצה להזכיר לחברי הועדה, שהפרוגרמה
המפורטת של מרכזים אזוריים, על כל הפרטים שאתה ביקשת, נידונים בוועדה בין
מוסדית המיוחדת לכך. אני מציע, אם היו"ר יסכים, שאת הפרוגרמה וכל הפרטים
יעבירו לחברי הועדה לידיעתם.

השר מ. ציפורי:

אותי זה מספק.

מר מ. דרובלס:

בהמשך לדברים של עמיתי, פרופסור וייץ, בכל זאת, אני רוצה לתת כמה פרטים באשר לאפשרויות הקיום שם. אנו מתכוונים לתכנן את המרכז האזורי לכ-250 משפחות. רובן, או חלק גדול מהם - מורים, מזכירים, מנהלי חשבונות - כל המקצועות הדרושים כדי לשרת את האוכלוסיה האזרחית שיושבת מסביב, הן במושבים והן בקיבוצים, ושחבל להביא אותם ממרחקים, מהשטח האורבני.

נוסף לכך, לאחר שנמלא את היעד הזה של השרותים, ניתן להקים מלאכה קלה, על-מנת שגם תשרת את האוכלוסיה וגם תקבל את כמות האוכלוסיה לצורך הקמת בתי ספר וכו'. זה על דעת כל הישובים הצמודים לאזור ברמת-הגולן.

מר י. גדיש:

אני רוצה לשאול על המקור התקציבי של הנושא הזה. הדברים בוודאי חשובים מאוד ואין לנו שום התנגדות לעשות אותם, אך הייתי רוצה לשמוע הסבר על המקור התקציבי.

סגן רח"מ ש. ארליך:

שום ישוב לא מוקם בלי תקציב.

מר א. בראון:

זו התחלת השנה.

מר י. גדיש:

היות ואנו מכירים את התקציב ואיננו זוכרים שהשם

הזה קשור בתקציב, אני שואל את השאלה הזו.

מר י. דקל:

לגבי השאלה האחרונה של הממונה על התקציבים.

אמרתי כבר קודם לגבי העיתוי להקמת הישוב - לא ביקשנו מהועדה לקבוע עיתוי להקמת הישוב. השנה נטפל בכל הצדדים התכנוניים. אני מניח, שלקראת השנה הבאה נגיש תכנית מעשית, אלא אם כן, באמצע השנה, יתברר שישנה הזדמנות בלתי חוזרת, הקשורה בתעשייה. אנו מנהלים כרגע מו"מ עם יזמים לנסות לרתום אותם לעלות לשם.

במה שקשור לתעסוקות, בנוסף לכל השרותים, אנחנו

בדעה, שבמקום הזה תהיה תעסוקה יצרנית, בתחום התעשייה, שהיא תהיה למעשה הגרעין המרכזי, שסביבו יתרכזו הנקלטים בישוב ויהיו ביחד עם המורים ואנשי השרותים האזורים את האוכלוסיה של הישוב.

מר מ. דרובלס:

אנו מביאים הצעה להקמת המרכז הצפוני, משום

שלדעתנו, אנו צריכים אותו באזור הצפון, על-מנת לאפשר תפקוד יתר של הישובים שנמצאים שם בסביבה. נכון שלא הצענו תאריך לגבי הקמת אותו ישוב. יחד עם זאת, אני רוצה להודיע כאן - וזה חל גם לגבי החלטות אחרות - היות והאוצר שאל שאלה והיא רלבנטית לא רק לגבי הישוב הזה, אלא גם לגבי ישובים אחרים - החטיבה להתיישבות, במסגרת התקציב, קיבלה על עצמה, השנה, לבצע 12 החלטות, שנתקבלו במשך שנה שעברה ואנו נבצע אותן, נקים את הישובים, במסגרת תקציב שנה זו. חוץ מאותן החלטות שנתקבלו, אין בידי התקציב של החטיבה להתיישבות להקים ישוב אחד נוסף. קרי, שכל החלטה שתתקבל ע"י הועדה, צריכה להיות מלווה בתקציב.

אני מציע, היות וישוב לא מקימים בבת-אחת, אבל אם לא נתחיל בתכנון, לא נתחיל בתשתית, לא נוכל להגיע, בתאריך מסויים, אי-שם, לביצוע, אם זה ניתן, והאוצר מוכן לקבל את זאת, שהועדה תטיל על הגורמים שצריכים לבצע, להכין את כל התכנון, את פריצת הדרך והתשתית לקראת הקמת הישוב. הישוב יוקם לאחר שנתאים את כל הדברים האחרים. אבל צריך להתחיל.

סגן רה"מ ש. ארליך:

רבותי, אני מבקש להעיר - הועדה הזו אינה קובעת תכניות אופרטיביות, אם אין לה כיסוי תקציבי מוקדם. לכן שאלות כאלו, הגם שהן לגיטימיות, הן מיותרות. אני מבקש זאת לעתיד.

לעיתים מביאים לוועדה זו תכניות רעיוניות לעתיד לבוא. החלטה בנושא זה היא מהסוג הזה - זו המגמה, זו הכוונה. בכיוון זה הולכים. כשנגיע לשלב של ביצוע, שום צעד לא ינקט, אלא אם יובטח תקציב מראש.

באשר להצעתך מתי, אם זה לא כרוך בהוצאות תקציביות, אין מניעה מהועדה הזו לאשר את התכנון.

מר מ. דרובלס:

אנו נקבל על עצמנו את התכנון.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מקווה, שכל הצדדים, כולל הפיננסיים, יצאו

מרוצים.

מר י. גדיש:

הסיכום שלך במאה אחוז מספק, אבל חברי, אבי סנפירי, רוצה להעיר איזו הערה, לענין עצמו.

מר ר. וייץ:

אני אזמין אותך לוועדה השנייה שעוסקת בגוף

הפרוגרמה.

מר א. סנפירי:

לאור מה שרענן וייץ אמר, אני מוותר על רשות

הדיבור.

סגן רה"מ ש. ארליך:

בסדר. רבותי, אנו עוברים לסעיף השני.

מר ר. וייץ:

אדוני היו"ר, יש לי בקשה בקשר לרמת-הגולן. אני

ביקשתי להעלות את בעית ההתיישבות.

סגן רה"מ ש. ארליך:

למה באמצע הדיון? אני יודע מה שביקשת, נכין

את זה לקראת הישיבה הבאה.

הת/25. בנייה פרטית ביהודה ובשומרון

הת/26. אישור להקים 5 ישובים בבנייה פרטית ביהודה ובשומרון

סגן רה"מ ש. ארליך:

אנו עוברים לסעיף - בניה פרטית ביהודה ושומרון.

מר מ. דקל:

לפני שאכנס לפרטי התכנית של כל מקום ומקום, כמה משפטים כהקדמה. אנו רגילים, במדינת ישראל, שמבצעי ההתיישבות הגדולים תמיד נעשו ע"י מוסדות - ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית וממשלת ישראל. תמיד זה היה ביצוע ממלכתי. כך היה בעת ההתיישבות הגדולה בשנות החמישים, חבל לכיש, התענכים, עיירות הפיתוח וכו'. תמיד זה היה במסגרת תקציבי המדינה.

היום, כשאנו מדברים על הרחבת ההתיישבות ביהודה ושומרון, מסיבות שונות, בעיקר פוליטיות, לא תמיד נמצא מקור תקציבי לעשות את העבודה. אנחנו חייבים לנסות ולמצוא דרכים אחרות (אמנם לא היינו פורצי הדרך במשרד) איך לישוב את יהודה ושומרון, בנוסף להתיישבות הממוסדת המבוצעת ע"י החטיבה להתיישבות בהסתדרות הציונית, ע"י משרד השיכון וגורמים אחרים.

אני מדבר על אספקט חדש. הוא אמנם אינו כל כך חדש בשטח, אבל בחדשיים או שלושת החדשים האחרונים הוא קיבל מימד מיוחד במינו. גדול מאוד והוא בא לפתור חלק מהבעיות התקציביות או הכספיות, שאנו כל כך מתלבטים בהן. קשה לנו, בתקציב המדינה, לספק את הצרכים של כל משרדי הממשלה, כי לכל אחד ואחד ישנם הצרכים שלו. אמנם, מבחינת נושא ההתיישבות ביהודה ושומרון והקונטקסט הפוליטי שלו, יתכן שיצטרכו לשנות יעדים גם בתקציב המדינה - סגן רה"מ ושר החקלאות יביא זאת לידיעת הממשלה. מבחינה פוליטית, כנראה, לא נוכל להסתפק במה שיש לנו היום ומה שקבענו לפני 3-4 חדשים.

יש מספר ניכר של אנשים, אזרחי מדינת-ישראל, יהודים, שרוצים להתיישב בשומרון וביהודה. הם נחלקים לקטגוריות שונות. ישנה

הקטגוריה שאנו מאוד מעריכים אותה, הקטגוריה הערכית, האידיאולוגית של "המשוגעים", שהולכים להתיישב לא איפה שנוח, אלא איפה שצריכים אותם. ואם באותו מקום נוח מדי, הם לא כל כך מתלהבים מזה. זו קבוצה אחת.

קבוצה נוספת, גדולה, אלו אזרחים של כל ימות השנה, שמוכנים לשבת ביהודה ושומרון, אולי לא באתרים הקשים ביותר, אלא באתרים שיוכלו להקנות להם גם אורך חיים וגם איכות חיים. הם מוכנים להתיישב באלקנה, באריאל, באפרת, בגבעת זאב ובמקומות אחרים. במקומות אלה, משרד השיכון, בתכנית העבודה שלו, מטפל בהרחבת הישובים האלה. ואכן תקציב משרד השיכון להתחלות בניה, במקומות אלה, בשנת התקציב 3-1982 הוא ל-3136 יחידות.

יש עוד קטגוריה. ישנו עוד סוג של אנשים, שמוכנים להתיישב באזורים קרובים למוקד התעסוקה שלהם באזור החוף. אני מדבר, במקרה זה, בעיקר, על השיפולים המערביים של הרי שומרון. הם רוצים לגור, מסיבות לאומיות ופרקטיות, בשיפולי השומרון המערביים.

לפני חצי שנה, כשנכנסנו למשרד, שמענו על שערי תקווה. שערי תקווה פרץ את הדרך במובן זה של ההתיישבות הפרטית ביהודה ושומרון. אמנם יש לנו לשערי תקווה כל מיני טענות על תכנון ודברים כאלה - אבל זה תמיד קורה עם הראשונים.

כיום יש תנועה גדולה מאוד או התעניינות גדולה מאוד בבניה הפרטית. יש יזמים וקבלנים פרטיים, שמוכנים ללכת ולהקים ישובים בשומרון, על בסיס של קניית אדמה מהערבים. אנו בודקים, האם האדמה הזו אכן עומדת לרשות המוכר ואפשר להעביר אותה לרשות הקונה. הכוונה היא לאפשר להם בנייה על בסיס של "בנה ביתך" לאלו שזכאים ואלו שאינם זכאים, לפי הכללים של אזור ג' ביהודה ושומרון.

ליוזמה זו, האדמות שנקנו, והאתרים שעומדים להקים, משתרעים מהצפון, מסביבת טול-כרם, עד לדרום, בסביבות גני-מודיעין. אמנם יש ניצנים לאותה יזמה ברמת-קדרון ביהודה. אני כרגע אתייחס בעיקר לשומרון. אלך מהצפון לדרום:

האתר הראשון לו האדמה נקנתה הוא סלעית ב' (אין למקום עדיין שם). (מצביע על המפה): כאן ישנה סלעית, צפון מערבה ממנה נמצאת סלעית ב'. כרגע יש להם 300 דונם אדמה. הבוקר הם הפקידו את תכניות המתאר של הישוב. הכוונה להקים שם ישוב של 600 יחידות. מבחינה טופוגרפית, נמצא הישוב מעל טייבה, בשומרון, בצד המזרחי של הקו הירוק לשעבר. האנשים שיתיישבו שם הם אותם אנשים שמוכנים לקנות שם את המגרש עם התכנון, עם התשתית ולבנות את ביתם.

אנו הנהגנו, בשיתוף פעולה מלא של הגורמים והיזמים הפרטיים, שבכל מקרה ומקרה, הם מחתימים כל אחד מהמתיישבים במקום על חוזה מחייב, האומר מתי הוא צריך להתחיל ולסיים את בניית הבית, ובמידה והוא אינו מתחיל לבנות את ביתו בזמן, לפי החוזה, הוא צריך להחזיר חזרה את האדמה, תמורת הכסף ששילם, לועד היוזם, לארגון או למשרד שמטפל בדברים האלה.

דרום מזרחה מסלעית ב', כ-4 ק"מ צפונה מקרני שומרון, ישנה כוונה ונקנתה אדמה להקים ישוב, ששמו הזמני - לב השומרון. בשלב זה יש להם 150 דונם. בתקווה שהישוב יגדל, כמות הקרקע שתעמוד לרשותם תגדל ויהיו להם כ-300 דונם אדמה. 300 דונם אדמה, אצל מתכננים אלה, זו התיישבות, בערך לכ-600 יחידות.

דרום מערבה משם, ליד הכפר הערבי ברעה, בהמשך לכביש החורשים - חגור, מתוכנן להקים ישוב, על 200 דונם אדמה. בשלב זה הוא בשלב תכנון להגשה לועדה עליונה לאישור, ואח"כ לועדה זו, כדי לתת גושפנקא

פורמאלית להקמתו.

צפון מערבה מאלקנה, ישנו ישוב ערבי מסתח. אנו מתכננים להקים שם 300 יחידות. התכנון הוא לכ-700 משפחות.

דרום מזרחה לאלקנה, על גבעת שייח' צבח, קנו יזמים 1,200 דונם אדמה. הכוונה להקים ישוב גדול של כ-1,200 יחידות.

שערי תקוה - מוכר למרביתכם, כי הוא היה הראשון ופורץ הדרך. לשלושת היזמים גם יחד יש 700 דונם אדמה. מתוכנן ל-1,400 יחידות. נמצא בשלבי הקמה.

גני מודיעין - מערבה מהישוב מתתיהו. 350 דונם אדמה. 150 דונם אדמה נמצאים במו"מ. יחד יהיו לו 500 דונם אדמה. זה יהיה ישוב בסדר גודל של 700 - 1,000 משפחות.

מבחינת החתך החברתי, חלק מהישובים הם ישובים דתיים, כמו גני מודיעין, שהם אורתודוקסים, חלק חילוניים וחלק מעורבים - דתיים וחילוניים גם יחד.

אלה ישובים שיוקמו ע"י יזמה פרטית, כשיזמים פרטיים הם הקונים את האדמה. הם מוכרים את החלקות. הם חותמים את החוזים עם המתיישבים. המדינה כמעט ואינה משפיעה שם בדבר. אבל יתכן שיהיו אי אלו מקומות, שהם רחוקים מכביש, שם יצטרכו לעזור לאותם היזמים בפריצת הדרך או בעזרה ראשונה לא כל כך מסיבית, ואז המוסדות יקחו על עצמם לבצע את הדברים האלה.

זה באשר ליוזמה פרטית על אדמה פרטית.

עכשיו מתגבשת יזמה פרטית על אדמה ממשלתית.

כלומר, שוב, באותה שיטה, למסור לגרעינים, או ליזמים קבלניים שטחי מדינה, בהתאם לחסדרים המקובלים במינהל מקרקעי-ישראל, לדוגמא, חכירה ל-49 שנה, כדי שהיזמים יהיו אלה שמפתחים את השטח, בונים את הבתים, או בונים בעזרת אלה שבאים להשתקע שם ונושאים באחריות להקמת חלק מהישוב. לא רק באחריות מוסרית, אלא גם באחריות כספית. ע"י זה, במגבלות התקציביות שנצבות בפנינו, אנו יכולים להוסיף עוד מספר גדול של ישובים ביהודה ושומרון.

כפי שכבר ציינתי, אלו יהיו ישובים גדולים. לא

מניתי כאן אף ישוב שהוא ימנה פחות מ-300 או 400 יחידות. כלומר, אלו לא ישובים קטנים של 30 - 40 משפחות. התהליך הוא תמיד ארוך. זה יקח כ-3-4 שנים עד שהישוב יקום (אני מקווה, שעכשיו, אולי פחות, כי העניין קיבל איזו שהיא תאוצה ובתאוצה הדברים הולכים יותר מהר). עם זאת, יש לנו פתרון חלקי של ניצול יזמה פרטית עם כסף פרטי, כדי להקים ישובים נוספים ביהודה ושומרון.

זו הצגת הבעיה באופן כללי. השר שלי ביקש ממני

להביא זאת בפני הועדה, כדי שהחברים יהיו מודעים לתהליך הזה. זה תהליך חדש אצלנו. חוץ מאשר על שערי תקווה, עליו שמעו בודדים, רק אלה שעוסקים בכך בחיי יום-יום יודעים על כך. כאן יש איזה קו עליה במגמה החיובית כדי להגיע לאכלוס יהודה ושומרון ביהודים רבים. נכון, במקומות האטרקטיביים, במקומות המושכים, הם לא מוכנים ללכת, אולי, לכל מקום ומקום. מבחינתנו, בוודאי היינו רוצים שילכו 15 ק"מ יותר מזרחה ולא-דווקא 10 ק"מ מהגבול הישן. אבל אם אלה ילכו לכאן ותהיה כאן התיישבות מסיבית, אז גם יתר המקומות יתקרבו אליהם. ואז, מבחינה פוליטית, נגיע למצב שנוכל לבצע את אותה תכנית, שאמנם לא אושרה ולא מחייבת אותנו עדיין, אבל אנו מודעים לה והיא מהווה מטרה - תכנית המאה אלף. כלומר, יש מגמה לכיוון מטרה אליה אנו רוצים להגיע ב-1985. צריך לנצל את המכשיר הזה של היזמים הפרטיים עם המקורות והמשאבים הפרטיים של עצמם, כדי להתקדם לקראת מטרה

אני ממשיך בסעיף 3 - אנו מבקשים מהועדה, לאשר עקרונית הקמת או הרחבת מספר ישובים. כשנתתי את הסקירה, הזכרתי את אלקנה ד', או שייח' צבח, שנמצא מערבה מבית-אבא ודרום - מזרחה מאלקנה. זה ישוב פרטי של יזמים פרטיים. הוא מתוכנן לסדר גודל של 1,000 עד 1,200 יחידות. כדי שיוכלו להתחיל לעבד תכניות ולהגיש אותן למוסדות המתאימים לאישור וכדי שיוכלו, מוסרית, למכור מגרשים (הגם שחלק כבר נמכר) ולהגיד שזה אושר, אנו מבקשים אישור לישוב הזה.

אנו מבקשים אישור לאלקנה ג' - זה שקראתי לו קודם בשמו הערבי - מסחה. נמצא צפונית מאלקנה הקיימת. היזמים פרטיים. כאמור עומדים לרשותם 370 דונם אדמה. יוקמו שם 700 יחידות. במשך הזמן, לאחר הקמה, הוא יתאחד לאיזו מסגרת אחת עם אלקנה הישנה, אלקנה א', שערי-תקוה ומסחה. זה יהיה ישוב אחד, לא קטן, של יותר מאלף יחידות. כאמור, גם הישוב הזה יבנה ע"י יזמים פרטיים, שימכרו את המגרשים עם תכנון ועם התחייבות לטפל הלאה בהקמת הישוב.

אנו מבקשים לאשר הקמת הישוב - גני-מודיעין. מערבה ממתתיהו. ע"י יזמים פרטיים. תכניות המתאר כבר הוגשו. האישור שלנו חשוב מאוד, כדי שאפשר יהיה לטפל בזה הלאה. כפי שאמרתי, ההתיישבות שם תעשה ע"י אנשים דתיים, היוזמים את הקמת הישוב ע"י "חברת יו"ש".

אלה שלושה ישובים ביוזמה פרטית.

אנו מבקשים אישור לעוד שני ישובים - כאן נמצא יקיר. מערבה מיקיר יש לנו 2,000 דונם אדמת מדינה. לפי תכנון שעשינו (והמספרים הם לא מדויקים, הם יכולים להיות שונים) על אותם 2,000 דונם אדמה, תוכננו כ-1,500 יחידות דיור. אנו אמורים למסור אותם למספר יזמים וקבלנים

לבניה פרטית, יחד עם מנהל מקרקעי ישראל, משרד הבטחון וכל הגורמים המעורבים בזה. אנו מבקשים לכך אישור. אם הכל יאושר, אנו אמורים להתחיל את העבודה, לאו יאוחר מעוד חודש ימים.

השר מ. ניסים:

איפה יקיר ב'?

מר מ. דקל:

כאן הישוב הקהילתי הקטן. מי שמכיר את השטח, מהבריכה מערבה, יש שם 2,000 דונם אדמת מדינה. יש שם עוד 1,000 דונם אדמת מדינה, אבל היא עדיין לא נבדקה ולא הוכרזה כדין, לכן אנו מדברים אך ורק על אותם 2,000 דונם שעומדים לרשותנו.

אנחנו מבקשים אישור לנילי ב' (נעלה). יש לנו את נילי א', שהוא ישוב קהילתי לא גדול. כאן הסיפור הוא מעניין. אתם זוכרים, שבהסתדרות הציונית התארגן גרעין גדול מאוד שנקרא חצ"ב - "חבורות ציוניות בונות", שרצה להתיישב באזור מודיעין, אנו שכנענו אותם, שרצוי וטוב, גם להם וגם לעם ישראל, שהם יעלו להתיישב בנעלה. נוסף לזה, התארגן גרעין אחד גדול מאוד של התעשיה האווירית וגרעין עירוני מסביבת תל-אביב, שנקרא: "בני מודיעין". אנו נמצאים שם בשלבי תכנון, והתכנון צופה שם כ-1,100 עד 1,200 יחידות דיור. הן מיועדות לשלושת גרעינים אלו, שיתיישבו על שתי גבעות - 411 ו-434. יש שם בעיה של גישה קשה מאוד. הישוב כבר עבר שלבי בדיקה ותכנון ע"י הקרן-הקיימת לישראל ובעוד מספר שבועות, אנחנו אמורים להתחיל לפרוץ את הדרך ואחרי פריצת הדרך נוכל להתחיל לבנות שם את התשתית. כפי שאמרתי, הישוב יהיה מאוכלס ע"י עובדי התעשיה האווירית, שמבחינתם, זה קרוב למקום עבודתם. מבחינתנו, זה אחד המקומות היפים, הנמצא בגובה של 411 מ' ושולט על כל השטח של אזור החוף. ישוב זה יוציא את נילי א' מהבדידות בה היה עד היום, במיוחד בגלל הכביש. כי עד היום אפשר היה להגיע

לנילי רק דרך נסיעה עקיפה, דרך חירבת קדיס.

אי לכך, אנחנו מבקשים אישור למקומות אלה, שבתכנון הם צריכים לתת לנו, פלוס - מינוס, כ-4,000 עד 5,000 יחידות דיור. בכל אותם המקומות, צריכים הקיץ להתחיל בעבודה. לכן אנו מניחים זאת בפני הועדה. בשלב יותר מאוחר, נביא את כל יתר המקומות, שהיום הסכמנו להם, אבל עוד לא הבאנו אותם לפני הועדה, כי עוד לא נעשו כל התהליכים הפורמאליים, שאנו מבקשים שיעשו. תודה.

מר מ. שמיר:

אני מבקש להתייחס לחלק העקרוני שבהרצאת סגן השר ולהעיר מספר הערות. אני תומך בעקרון המוצג כאן, שההתיישבות, בקטעים חשובים תעשה ע"י השקעות לא ציבוריות.

שנית, אפשר להיות מעודדים מהנסיונות הראשונים שנעשו עד כה בתחום הזה. ואמנם, יש מספר הצלחות, שידועות לכולנו. יחד עם זאת, יש מספר בעיות, שחשוב מאוד להעיר עליהן. ראשית, היזמים הטובים והנקיים עסקו בענין הזה עד כה, כמו בעמנואל ואחרים. מטבע הדברים, כרגע באים הסוג השני של היזמים, שבצד האינטרס הכללי והציבורי שיש להם, יש להם גם ציפיה לרווח כספי.

השר מ. ציפורי:

הם רוצים גם להבנות.

מר מ. שמיר:

שנית, אני מזהה, שכתוצאה מכך, הביצוע יהיה הרבה יותר איטי מאשר הצפי, כי יש פער בין היכולת הכספית והביצועית של האנשים לבין מה שהם מחליטים בראשית התהליך. קיימת סכנה, שאמנם אנחנו נקצה הקצאות גדולות והתוצאות תהיינה קטנות. ישנה סכנה - והסימנים הראשונים כבר נראים בשטח,

שהביצוע של התכניות האלה, במרכיבים חשובים מאוד, כגון בתשתית וביסודות הראשונים, לא יהיה נאות.

שלישית - לא נפתרה הבעיה, אם כי יש החלטה עקרונית, באשר לתקציב הדרוש לראש השטח. היזמים הללו לא מתכוונים לפתור את הבעיות הלוגיסטיות והתקציביות שנובעות מהבאת תשתית לראש השטח.

אני מעריך גם, שאי אפשר יהיה לעשות את כל התכנית הזאת ולבסס אותה, מבלי שיהיה, לפחות, מימון ביניים לפיתוח, בקטעים מסויימים.

אמרתי כל זאת משתי סיבות: ראשית, שנהיה מודעים לסכנות מבחינת מטרת ההתיישבות שאנו מציגים לעצמנו.

שנית, כדי למנוע מעצמנו אכזבות. יותר מכך, אני בדעה, שמעבר להחלטה עקרונית שאנו נדרשים כאן להחליט, צריך למסד את התהליך הזה, לבנות אותו נכון, לקבוע כללים, כדי שנהיה בטוחים, שאמנם זה משרת את המטרה.

השר מ. ניסים:

אני מברך על היוזמה והמחשבה לפעול בכיוון של בניה פרטית, ולוא כדי שלא להיות תלויים בתקציב המדינה. לכן המחשבה הזו טובה, היא מבורכת, היא גם הופכת את הבניה ביהודה ושומרון לחורגת מהשיגרה. גם זו לטובה.

יש לי שאלה לגבי הבניה הפרטית על אדמות פרטיות. האדמות הפרטיות אלו רכישות שנעשו, או שהן בתהליך של רכישה. אני חושב, שכולנו יודעים, שלא תמיד הרכישות הללו בדוקות, או תופסות, או שהן בבחינת מכר גמור, ללא ספקות. לכן, אני מציע, שכל ישוב המיועד לבניה על אדמה פרטית שנרכשה, בטרם

מתן הרישוי, יעשה לגביו תהליך של בדיקה. אינני יודע להציע את הרשות הבודקת. אבל אולי באמת, משרד החקלאות בשיתוף משרד המשפטים ועוד איזה גורם שמבין דבר בנושא זה, יתנו ידם לבדוק תהליך זה לפני אישורים ולפני ביצוע, שמא נמצא עושים מלאכה, שאח"כ אולי נצטער עליה. כשלעצמו הרעיון הוא טוב, גם בחלקו הראשון וגם בחלקו השני.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

מר י. מרגלית:

כולנו מברכים על האפשרות של ביצוע עצמי, ללא סיוע בתקציבי מדינה. אך יחד עם זאת, אני סבור, שאנו צריכים לבדוק, קודם לכן, מספר נקודות. ראשית, האם איננו מתחרים בעצמנו, כאשר היוזמה העצמית מנסה להתחרות ביוזמה ממשלתית מסובסדת? ז"א, האם בפועל יהיו ביצועים, או לא יהיו ביצועים, אם היוזמה הממשלתית מסובסדת. הדוגמאות האחרונות של האכלוס ושל הביצוע מראות לנו, שבסבסוד מאסיבי, היתה היענות. ברגע ששינינו, ולו רק במקצת, את הקריטריונים של הסיוע, חלה נפילה די משמעותית במספר הפונים להתיישבות בתחום הזה. יותר מכך, הרושם שלנו הוא, שישובים מסוג יקיר ב', כאשר המדינה מסבסדת בקרני שומרון לידה, לא יוכלו להתחרות אחד בשני. אני כבר לא מדבר על כך, שהישובים מתחרים כמעט על אותה אוכלוסיה.

נקודה נוספת - ולו גם בהנחה, שהיוזמה הפרטית

תצליח לרכז אוכלוסיה לצורך בניה, חסר פה אלמנט, אשר מבטיח את הפרט הבודד, או את הקבוצה, כפי שזה קיים במדינת ישראל. יכול יזם מסוג זה לרכז קרקע לבניה, אם בצורה מרוכזת ואם באופן עצמי, בשיטת "בנה ביתך", לגבות מהאנשים כסף וכתוצאה מתקלת אמת, לא להביא זאת לכלל מימוש. כולנו שותפים לתקוה, ששערי תקוה באמת יצליח. אך בהחלט קיימת אפשרות, ששערי תקוה אחר, שיתחיל לקום, לא יצליח לממש

את הציפיות - הוא הביא אוכלוסיה של מספר מאות אנשים, שהחלו להקים את יחידות הדיור שלהם, מבלי שתסופק להם תשתית. לפיכך, אני סבור, שחובה על המערכת המאשרת, לראות ולבדוק את יכולתו של היזם ולהבטיח גם מבחינה משפטית, את אספקת אותם פרטי חוזה, שהמשקיע מבטיח לציבור. בסופו של דבר, אנו אחראים לציבור.

סגן השר מ. דקל:

במקביל לחוק המכר.

מר י. מרגלית:

אך חוק המכר אינו פועל שם. אז צריך לחפש איזה שהם פתרונות תליפיים, כאלה או אחרים, על מנת שלא נשלח אוכלוסיה ונשאיר אותה באמצע.

נקודה נוספת - אין שום סיכום, לא לגבי מוסדות ציבור, לא לגבי יתר שירותי אספקה אחרים, שלא לדבר על ניהול הישובים מבחינת אורח חיים תקין. הדבר הזה צריך לבוא לידי ביטוי וצריך להיות מודע מראש, שיהיה קיים. אינני מדבר כבר על כמות הסיוע - מה גורל הסיוע לפרט הבודד כמשכנתאות. זה לא עומד לנו ללא מגבלה. אותו דבר לגבי תשתיות לראש השטח.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אנו מדברים על עניין עקרוני ואתה נכנס לפרטי

פרטים.

מר י. מרגלית:

אני ממחיש את הדוגמאות.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אל תמחיש - יש לנו דמיון די פורה. אתה מנסה

להערים קשיים בצורה מלאכותית.

מר מ. דרובלס:

אני מקדם בברכה את היוזמה להתחיל לבנות בשומרון
ביוזמה פרטית. באים יהודים, משקיעים מכספם ולא מבקשים מהמדינה יותר מאשר
המדינה נותנת במקום אחר. כן ירבו יהודים כאלה. כמובן, שבכפוף להערות שנאמרו
הן ע"י שר המשפטים והן ע"י אחרים, צריך לבדוק, שהקרע היא קרקע ומי שבונה, יש
לו יכולת, על מנת שאזרחים לא יפלו בפח.

נקודה נוספת, שאותה צריך לקחת בחשבון - כי
אחרת, לא נשיג את המטרה, שאנו רוצים בה - שתהיה תשתית ראשונית, כי בלי זה
היוזמה הפרטית לא תוכל להכנס. תפקיד המדינה הוא להביא חשמל, מים, כביש, כפי
שהיא מביאה בכל מקום אחר. ברגע שאנו פורצים את התשתית, אחרינו תבוא היוזמה
הפרטית ותתיישב במקומות, שמדינת ישראל מעוניינת בהם.

השר מ. נסים:

נכונות עקרונית לעשות את התשתית.

מר מ. דרובלס:

נכון - ואז צריך לאפשר לאוכלוסיה זו להכנס,
לפני שהגל הזה עובר. עלינו לנצל את הגל, אשר קיים היום, ולעזור לו להשיג את
המטרה.

מר א. אביחי:

אני שמח, שיצא לי פעם להיות בארץ, בזמן שיש
ישיבה. זו פעם ראשונה, שאני משתתף בדיון בוועדה זו ויש לי הרגשה, שבעית התשתית

היא לא רק בעיה של תשתית פיזית, אלא יש גם בעיה של תשתית חברתית ותשתית של שירותים, שהמדינה תצטרך לתת, אם זה לשוב פרטי ואם זה לשוב ממלכתי.

סגן רה"מ ש. ארליך:

זה ישוב יהודי, לא פרטי.

מר א. אביחי:

באופן עקרוני, צריך לקחת בחשבון, שאספקת השרותים האלה באה ע"ח תקציב, או במקום תקציב, או בנוסף לתקציב, דהיינו, בכל תהליך של התקצוב בתשתית, צריך לקחת בחשבון שנצטרך לקיים את הישובים, עם כל השרותים הדרושים, אם זה חינוך, בריאות וכו' אשר יהיו מעמסה מסוימת על תקציב הציבור.

השר מ. ציפורי:

נושא הבניה הפרטית ביהודה ושומרון ובכל השטחים, כבר סוכם בעבר, לפני קרוב לשנתיים. סוכם - ולכן, אני מתפלא על מרגלית - שהאחריות עד לראש השטח, בבניה פרטית, היא של המוסדות הממלכתיים והם שצריכים לתת: דרך, חשמל, מים ואני מוסיף - גם טלפון.

סוכם דבר נוסף, שאחריות מפקדת יהודה ושומרון היא לבדוק, שעיסקות הקרקע הן כשרות, כי אחרת, העיסקה היא לא עיסקה. הקמנו מועצות איזוריות, שיש להן את כל הסמכויות החוקיות, כמו מועצה בישראל, אשר יונקות אותן ממשד הפנים, יש להן ועדות בניה והן צריכות לקבל תכנית מתאר של אותו ישוב, שעומדים להקים, זה מתואם גם עם משרד הבינוי, ורק אז אפשר לגשת לבניה. פירוש הדבר, שיש כללים שכבר נקבעו ולפיהם צריך לעבוד.

אין ספק, שזה קשור בתקציבים ובמוסדות ובשעה שהולכים לאשר ישוב כזה, פרט לתשתית לראש השטח, מישהו יצטרך לבנות שם בית-ספר,

גן וכו'. אך אלה דברים, שבהחלט צריך לקדם אותם בברכה - ואני מברך על הצעה זו. אני הייתי מעודד חלוקת קרקעות ליוזמה פרטית של שכונות וגם ליוזמה פרטית של בתים. דהיינו, אם על-יד ישוב מסוים יש אלף דונם או מאה דונם, אז כדי שזה יהיה אתגר בשביל אדם, לא אתן לו 300 מטר, אלא אתן לו דונם, בתנאי שיתחיל לבנות. אלה דברים שצריך לעשות והם יכולים לתת תנופה גדולה.

לפיכך, אפשר לאשר היום, עקרונית, את ההצעה

ואח"כ לגשת לפעולות הטכניות.

מר ר. ויץ:

יש לי שתי הערות עקרוניות, אחת מקצועית ואחת פוליטית. ההערה המקצועית היא - אני סבור, שיש לראות את כל ההצעות כאן, לא כהצעות בודדות, העומדות כ"א כשכונה נפרדת בפני עצמה, אלא חייבים לתכנן תכנית אב עירונית, שהיא תנחה את בנית הישובים האלה, בתוך ראייה כוללת, לקראת העתיד, על מנת שלא נתקל בכפילויות, או לא נתקל בחוסר של הרמות ההיררכיות השרותיות השונות. על כן, אני חושב שתכנית אב כזאת, חייבים משרד הבינוי ומשרד הפנים לערוך, על מנת לכוון מראש את הנושא הזה, על אף שהוא מכוון, בעיקר, ליוזמה הפרטית; אך אולי, בעיקר, משום שזו יוזמה פרטית, אסור לשכוח את המסגרת הכללית.

הערתי השניה - אני מסתכל מתוך השקפתי המדינית

לעתיד ישראל ועתיד השלום באיזור ואני רואה, בחרדה ובדאגה גדולה, דחיפה להתיישבות מאסיבית כזו ביהודה ושומרון.

סגן רה"מ ש. ארליך:

זו, בעיניך, התיישבות מאסיבית?

מר ר. ויץ:

לגבי המצב שיש ביהודה ושומרון, התכנית שהובאה

כאן היא התיישבות מאסיבית. לא הבעתי דברים לרעה או לטובה, אני מביע דעתי העקרונית. אני רואה זאת בדאגה רבה. אני חושב, שזה יכניס יותר ויותר את ממשלות ישראל - ותהיינה אשר תהיינה - למבוך קשה יותר ויותר. אני חושב, שהמעשים הללו, בסופו של דבר, יביאו אותנו למצבים, שלא נוכל לעמוד בהם. ברגע שלא נוכל לעמוד בהם, חוששני, שהכוחות הפועלים בעולם, יכריחו אותנו לעשות מעשים, בניגוד גמור לרצוננו, מכל הצדדים, ולבלוע דברים, שאילו היינו רואים אותם מראש, לא היינו צריכים לבלוע אותם.

היות וזו ועדה ברמת שרים, שגם קובעת ענייני מדיניות - ואני יודע, שאולי סביב שולחן זה אני בודד בדעתי זו - אני מוצא לחובה, שדעתי תירשם בפרוטוקול ואני חוזר עליה, ללא כל טרוניות והתגרות, אלא מתוך רגש האחרייות, שכך אני רואה אותו היום ובעתיד.

סגן רה"מ ש. ארליך:

הדברים כולם, בין שמבקשים ובין שלא מבקשים,

נרשמים בפרוטוקול.

מר א. בראון:

האמת היא, ששר התקשורת הקדים דברים, שרציתי

להגיד, על הנושא של מה קורה, כי כאן יוצא, כאילו התחלנו היום מההתחלה.

אני רוצה לעמוד על כמה דברים, שעליהם דיבר שר

המשפטים, כמו הנושא של בדיקת קרקעות. אנו עושים את הבדיקות. יש תהליך שלם שנעשה ואני לא מציע לסבך אותו יותר, כי הוא מספיק מסובך ובלוי זה, יש בעיות, שהן כתוצאה מבעיות פוליטיות פנימיות של הערבים, בינם לבין עצמם. אני מציע, להשאיר זאת כמו היום, אם אנו רוצים להתקדם קדימה ולא למסד זאת עוד יותר ממה

שנה ממוסד היום.

סגן רה"מ ש. ארליך:

שר המשפטים שאל שאלה בתום לב.

מר א. בראון:

לעצם הענין, ראשית - אני מציע לאשר מה שהוצע כאן. אני רוצה להעיר כמה הערות. אני רוצה שתדעו, שיש יזמים, בגלל התנאים הטובים של המקום, שמוכנים לממן את הכל, גם את הכביש למקום וגם את המבנים הציבוריים. אלה אנשים בעלי הון - חלק מהם, לא כולם. יש כאן גם מעורבות של הרבה יותר אנשים, באופן אישי, בפתרון של ההתיישבות הזאת. אם עד היום, היתה התיישבות ממוסדת ע"י הממשלה, באחריות הממשלה, בשליחות הממשלה, היום מדובר בקבוצות פרטיות ובאנשים פרטיים, שתהיה להם מעורבות יותר גדולה ושייכות למקום. כך שאני בהחלט רואה בזה החלטה חשובה מאד להזזת הענין קדימה.

צריך להבין, שגם בארץ-ישראל יש אנשים הנופלים בפה. לכן, אנו מתכוונים לדאוג לכך, שהחוזים יהיו כאלה, אשר יעזרו לפרט להיות מובטח. אך אנו לא צריכים להיות אחראים על כל פרט ופרט, אשר קורה בשטח.

אנו דיברנו על השומרון, אך גם באיזור ירושלים יש אותו הדבר ואני רואה בזה, בהחלט, פריצה קדימה, שיכולה לתת את התוצאות והיזמים הראשונים, שהם שערי תקווה, למעשה פרצו את הדרך הטובה ונתנו דוגמא מצוינת להמשך.

סגן השר מ. דקל:

אני אלק בצורה כרונולוגית, כפי שהדברים הוצגו, אך לפני כן, אני רוצה לחזק את דברי אורי. לא בכל מקום נצטרך לתת תשתית לראש השטח. יש מקומות כל כך מושכים וכל כך טובים, שאותם יזמים שבאים, כשאנו אומרים

להם שלמדינת ישראל אין כסף, הם מסכימים לקחת על עצמם את ארבעת המרכיבים: כביש, חשמל, מים וביוב, כי אחרת, אנו אומרים להם, שאם צריך לתת תמיכה מאסיבית, יש לנו עדיפויות יותר גבוהות, שהן יותר רחוקות מאשר הקו הראשון שע"י הקו הירוק. כמובן, שצריך להתייחס לכל מקום בצורה ספציפית. יהיו מקומות, שלהם נצטרך לתת עזרה חלקית ויהיו מקומות, שנצטרך לתת גם תשתית לראש השטח. אנו מנהלים שיחות עם משרד הבינוי, כדי לקבוע קריטריונים, גם לגבי היזמים הפרטיים ולאחר קביעתם, נפיץ אותם לכולם.

עכשו, אענה לשאלות שנשאלו. קודם כל, תשובה למאיר שמיר, בקשר לתשתית - שערי תקוה היו הראשונים. לנו לא היה כל כך פיקוח ולהם לא היה כל כך נסיון. הם עשו תשתית - ויכול להיות, שהיא טובה. אך, בועדה שאתה חבר בה, הקמנו צוות של אנשים, ממשרד הבטחון, מההסתדרות הציונית ומהקרן הקיימת, שהם בודקים את הדברים האלה, על מנת לראות, לפחות מבחינה מקצועית, אם אותם היזמים הפרטיים עושים את עבודתם נאמנה. יתכן, שיהיו אי-אלו תקלות, אך בסיסית, ישנה השגחה.

לא הבנתי בדיוק מה זה מימון ביניים לפיתוח, כי אם היזם הוא יזם עצמי, הוא אוסף כסף אצל אנשים ולוקח כסף בבנקים, הוא לא פונה אלינו בקשר למימון ביניים לפיתוח פנימי. לפעמים, הוא פונה אלינו בקשר לתשתית לראש השטח, אך לא נתקלנו בתופעה, שביקשו מאתנו מימון ביניים בשביל הפיתוח.

לגבי שאלתו של שר המשפטים - אנו בודקים כל מקרה ומקרה של אדמה פרטית. כל זמן, שהדבר לא נבדק, בצורה יסודית, ע"י קציני המטה השונים ולא אומרים לנו שזה בסדר, אנו לא מביאים זאת הנה ולא לשום מקום אחר. אז יכול להיות, שזה אינו תהליך של מאה אחוז, אך בבדיקה היסודית העניין הוא מאה אחוז. כמובן, שאנו משתפים בעניין זה את משרד המשפטים.

גב' פ. אלבק:

לא נכון. היתה ועדה, בראשות משרד המשפטים, עד לפני שנתיים, שהיתה צריכה לאשר כל עיסקת מקרקעין ביהודה ושומרון ועם הקמת ועדת הרכישות, היא בוטלה והרכישות הפרטיות כיום אינן נבדקות ע"י משרד המשפטים.

סגן השר מ. דקל:

הקמ"ט מעורב בזה ויש לזה פונקציה משפטית.

השר מ. ציפורי:

קמ"ט המשפטים יונק את סמכותו ממשרד המשפטים.

סגן השר מ. דקל:

לדברי יוסי מרגלית - אנו נותנים מצד אחד מערכת מסובסדת, ומצד שני, אין לנו מערכת מסובסדת. כאן יכולות להתעורר בעיות ולפעמים, אנו חושבים בקול רם, מדוע אדם ילך ליקיר, כשבאריאל הוא יכול לקבל תנאים אחרים. אנו אומרים, שזה נסיון של צורת בניה קצת אחרת. אך אם יש אנשים פרטיים, שמוכנים לשלם את ההפרש הזה, בין הבניה המסובסדת והלא מסובסדת, מדוע צריך להטיל זאת על הממשלה? אם זה לא ילך, בין כך המערכת תצטרך להתערב ולעזור גם ליזמים הפרטיים באיזו שהיא צורה, על מנת שהדברים האלה יתקדמו. אני מקוה, שלא נצטרך, אך אנו נהיה גמישים, בתקוה שהכל ילך טוב. בכל מקרה, תמיד יש אל מי לפנות - יש ממשלת ישראל ומוסדות.

מר י. מרגלית:

אנחנו בהחלט רואים זאת בחיוב, רק צריך להבטיח

מראש, שהם באמת יעמדו באותם קריטריונים.

סגן השר מ. דקל:

כמובן, כאשר יזם פרטי לוקח על עצמו איזה שהוא דבר, אנו לא יכולים להיות אחראים. אנו צריכים לדאוג לפרט ואנו מסתכלים על החוזים שהפרט חותם, אך אנו לא יכולים להבטיח, שאותו יזם יוכל לסיים את מה שלקח על עצמו. אנו מקווים, שאלה יזמים רציניים. אולי צריך נושא זה לבדוק יותר.

לגבי התמיכה שאנו נותנים לפרט, הרי למי שיש זכאות בכל מקום ומקום, תהיה לו גם הזכאות שם. יש בינינו ויכוח, שאף אחד אינו יודע בדיוק מספרים ואף אחד לא עשה סקרים מדויקים, כמה אנשים רוצים להתיישב ביהודה ושומרון והאם אנו לא מתחרים על אותה אוכלוסיה. הרגשתי היא, שאותם היהודים, אשר רוצים ללכת למורדות בשוליים או בשיפולים המערביים של שומרון, אינם בדיוק אותם אנשים, שמוכנים ללכת לתפוח ואפילו לאריאל. אם אנו לא ניתן לאוכלוסיה זו אפשרות להתיישב כאן, היא תשאר בפתח תקוה, ברמת גן, בנתניה ובתל-אביב. לדבר על דברים אלה בוודאות מוחלטת, אף אחד אינו יכול, אך זו הרגשה ומהכרת השטח, נדמה לי שהרגשתי נכונה.

אני מסכים עם מתי, לגבי הנושא של תשתית לראש השטח. באותם המקומות, שבהם היוזמה אינה פרטית, נצטרך יחד עם המחלקה לדאוג לתשתית לראש השטח. יהיו גם כאן מקומות, שבהם נוכל להשתתף בפחות.

לד"ר אביחי - באשר לתשתית חברתית, אנחנו לא כל כך מעורבים בזה, אך כאשר באה קבוצה מאורגנת ומגובשת, יש לה תשתית חברתית. לגבי תשתית שרותית - אני עוד זוכר, הייתי חקלאי מתחיל והיתה תכנית של רענן וייז לבנות בגושים, על מנת לתת לכל אחד ואחד את היכולת השרותית, אם הוא עצמו אינו מסוגל לשאת אותה. במקרה, או לא במקרה, יצא שאנו מדברים על ישובים, שהמרחק ביניהם אינו רב. אז תהיה תשתית בפנים הישוב לאותם הדברים הקטנים ותהיינה תשתיות איזוריות, כגון: איזורי תעשייה ובתי ספר, שהן תהיינה תשתיות סביבתיות

לגבי אותם אשכולות הישובים. לפעמים, מתוך צרכים פוליטיים, אנו חייבים להקים גם ישובים מרוחקים ומבודדים ואלה יקבלו את שרותי בתי הספר, כפי שמובילים אותם היום באוטובוסים.

לדברי רענן - יש לנו תכנית אב, יש לנו תכנית המאה אלף והיא מראה כיוונים ונטיות, למה אנו הולכים. אני מתבסס על הדברים, שאמרתי לפני כן, לגבי אותם הגושים, שאתה היית נושא הדגל שלהם. בתכנית אב יש גושים, אשר צריכים לתת את התפקוד הכללי, האיזורי והמקומי לגבי כל המערכת הדרושה לחיים תקינים.

סגן רח"מ ש. ארליך:

אני מבקש להעיר. קודם כל, אנו פה דנים על דבר עקרוני ולא על שום דבר אופרטיבי. כמובן, כל פרט יבדק, כאשר נעבור משלב של מחשבה ועקרון לשלב המעשה. זו גם תשובה להערת רענן ויץ על הצד הפוליטי-המדיני. זה בודאי צריך ניתוח, ולא על רגל אחת של הערה, במסגרת של ועדה זו. אך לו היינו כל כך זהירים, לפני 80 שנה, 50 שנה ו-30 שנה, לא היינו צריכים להתחיל בכלל. זה אמור גם לדברי מרגלית, שהוא חס על הכסף הפרטי, שמא יפסידו. זה חל גם על הדברים הפוליטיים-המדיניים של רענן ויץ.

אני מציע לוועדה לאשר את הסעיפים 2 ו-3, שהביא

סגן שר החקלאות.

מר ר. ויץ:

נרשם כמובן, שאני מתנגד.

הת/27. נאות אדומים - אישור להקמת ישוב קהילתי-כפרי

אל"מ ד. סתו :

(מראה על המפה) - מדובר בישוב, שמתכוונים להקים באיזור ספר המדבר, מדרום למעלה אדומים, באותה רצועת ספר המדבר, שבאה למעשה לסגור חוליה בשרשרת שמסביב לירושלים. המקום הוא מזרחית לעיבדיה, האדמות שם הן אדמות מדינה והחשדנות הציונית הביעה הסכמתה לבצע זאת.

מר א. כץ :

יש תכנון על הניר והוא סובל כמעט הכל. יש ביצוע אורבני או אחר של התכנון, ואפשר לתאם זאת. אחרי זה, באה דינמיקה אורבנית או אחרת - ועל זה אין ליושבים פה ואפילו לא למתכננים, אנשי המדע, שליטה. בהזדמנות זו, אני רוצה לומר את הספקות, שמקננים בלבי, לגבי כל מה שנקרא: הטבעת מסביב לירושלים. הדברים ידועים, אך חובה לומר אותם גם פה.

טבעת זו באה כדי להגן על ירושלים ולעבות את ישובה של ירושלים - ואני מחייב זאת. אך עיבוי, שבא על חשבון הלב, הוא איננו עיבוי. יש אתו סיכון חמור, שאנו צריכים לשים אליו לב. ממה שאני חושש הוא, שחלק גדול מ-50 המשפחות, שבהן אנו דנים - ולא שאלתי מאיפה הן - הן משפחות ירושלמיות, אשר נוטשות, בצורה זו אחרות, X דירות ובתים בירושלים וצריך להכפיל בעוד כמה אלפים כאלה, שהיו ויהיו בטבעת הירושלמית.

לצערנו, אין לנו היום רזרבואר אנושי, לא בארץ ולא בחו"ל, שבא לסתום את החללים הירושלמים. הלואי ואתבדה, אך היו דברים מעולם ובדינמיקה אורבנית, כאשר הלכנו, למה שנקרא בז'רגון המקצועי, ה-"פיוניר סטלמנט", בינתיים הלב נתרוקן ונכנסו בו כל מיני אלמנטים בלתי מתוכננים.

אני לא בא לשאול היום מי קונה דירות בנצרת עילית. אך בחלומותי הגרועים ביותר אינני רוצה לחלום - אם כי אני חושש, שזה עלול ליהפך ללא חלום - שבני דודים רבים יתחילו לקנות דירות בתלפיות, או בכל שכונה אחרת בירושלים. אני מניח, שהמתכננים, שעדיין לא יודעים מה זו דינמיקה אורבנית, יודעים בעיה זו, אך זה מה שמכרסם אותי.

מר מ. דרובלס:

אני רוצה להביא לידיעת הנעדה, שאם הועדה תאשר את הקמת הישוב, כפי שמוצע, ישנו גרעין מעולי ארה"ב, שחלקם בארץ ובחלקם נמצא עוד בארה"ב ומעוניין לעלות לישוב זה.

שנית, אני מבין לדאגת מר כץ וכמובן, שאין זו כוונתנו, שזה יהיה על חשבון ירושלים, אך יחד עם זאת, כיצד ניתן לבדוק דבר כזה? אנו לא יכולים להגיד, שמקום זה מיועד לכל האוכלוסיה, למעט ממקומות מסוימים. אך מאחר ויש ועדות קבלה, הן צריכות לקחת הערה זו בחשבון והן צריכות ללכת, בראש וראשונה, לאוכלוסיה שלא תהיה על חשבון מקומות אחרים, שאנו מעוניינים שהאוכלוסיה תשאר בהם.

הנקודה המוצעת להקמה מבטיחה רצף התיישבות לאורך כביש המתוכנן שם וללא כל ספק, היא תתרום הרבה מאד לבטחון ירושלים ונקוה, שהיא תיבנה לא על חשבון ירושלים.

מר ר. ויא:

אברהם כץ העלה כאן אחד הנושאים החשובים והחמורים ביותר, שכבר פעם נדונו בישיבה זו. אני רוצה לחזור על כמה עקרונות של תכנון הפיתוח - ואני מדבר עכשו לא כראש המחלקה להתיישבות, אלא כמי שעוסק בתורת הפיתוח הכפרית והעירונית.

יש הבדל יסודי בין יחידות עירוניות אורבניות לבין יחידות כפריות, כפי שאנו תופסים אותן. מדוע כשאנו מדברים על שכונה ואומרים שבשכונה זו יש רק 200 משפחות, זו שכונה קטנה; וכשמדברים על מושב, או על כל גוף קואופרטיבי אחר, אנחנו אומרים: במושב זה יש 200 משפחות - וזה מושב גדול? כי יש הבדל יסודי בדינמיקה של ההתפתחות בין ישוב סגור לבין ישוב פתוח. ישוב פתוח פירושו, שכל אזרחי אחראי רק לנחלתו הוא. מה שקושר אותו עם שכנו, זה רק חוקי המדינה. ישוב סגור הוא, שהפרטים קשורים בתקנון נוסף, שהוא מבטיח את אופיו ועל כן גם את עתידו ואת השרותים התקינים של ישוב כזה.

כאשר אנו באים לדבר על ירושלים, כל מי שבא להוסיף על שלוש השכונות הגדולות: רמות, גילה ותלפיות, מתחיל לפגום במרכז של ירושלים. על זה היה ויכוח גדול בזמנו - טדי קולק כבר הצביע על כך. על כן, אני למשל, אמרתי והתרעתי, שהקמת גבעון, כישוב פתוח, כלומר מטבע הדברים גדול, ששואב לתוכו כל מי שיכול להרשות לעצמו, רק יחליש את ירושלים ולא יחזק אותה. יש על זה מספרים בדוקים.

על כן, מבלי להתפס לבעיות הפוליטיות, שכל מי שמעבה את ירושלים, מכניס לתוך המרחב העירוני של ירושלים לא יהודים ובזה מסכן בעתיד את הרוב היהודי - פרט לנקודה זו, שהיא חשובה וגורלית - גם מבחינת הדינמיקה של התפתחות העיר ירושלים, מה שאמר כץ, זה נכון מאד. אך אין הדברים האלה חלים על ישובים כפריים, המוגדרים כישובים סגורים קואופרטיביים, כי אלה מטבעם ישובים קטנים, לא יכולים ליהפך להיות גדולים, יש להם זכות קיום בזכות הקואופרציה; כלומר, שהאגודה יכולה להתערב בתוך החיים הכלכליים של הפרט ולקחת ממנו חלק מהכנסתו, על מנת לקיים את השרותים ברמה יותר גבוהה. להם דינמיקה אחרת לגמרי. הם אינם מצטיינים בכוח משיכת האוכלוסייה מעבר לגבול מסוים, אלא בכוח תפיסת המרחב.

על כן, יש להבחין הבחנה מאד ברורה ומשום כך, אני כל כך מדגיש את הדברים, כי בזמן האחרון, אנו מערבבים מין שאינו במינו. למרחב העירוני, שהוא מרחב פתוח, דינמיקה אחת ולמרחב הכפרי, שהוא קהילה סגורה, דינמיקה אחרת. משום כך, למשל, אני לא מתנגד להקמת ישוב קהילתי, קואופרטיבי, סגור, עם תקנון, עם התערבות של הציבור וכו', בקו שהוא המשך הקו של דרך אלון - ואני לא התנגדתי לו גם מהבחינה הפוליטית - ולא הוא יכול לפגום בירושלים. כמובן, אם יפרצו אותו והוא יהפך עוד פעם לישוב פתוח, זה מסכן את לבה של ירושלים. אני הייתי רוצה, שדברים אלה יהיו ברורים, כי דיברנו עליהם פה בצורה הברורה ביותר.

גב' פ. אלבק:

אני רק רוצה לציין, שאני לא יודעת מי קבע שזו אדמת מדינה. משום מה, בניגוד לנוהל של הממשלה, את המקום הזה לא נתבקשנו, אף פעם, לבדוק וממילא, לא התייחסנו אליו.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מודיע, שאם הדבר לא נבדק, הוא יבדק. אם זה לא כך, אז ההחלטה לא תהיה החלטה.

מר י. גדיש:

אני רוצה לשאול, האם זה גם כן דיון עקרוני, או שהוא אופרטיבי?

סגן רה"מ ש. ארליך:

זה באחריות המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית.

מר י. גדיש:

אך זה לא נמצא בתקציב.

סגן רה"מ ש. ארליך:

הודעתי קודם, שמה שאין תקציב לא יהיה.

מר א. בראון:

כמובן, שאני דבק בתכנית, שהיתה קיימת כבר קודם וגם אז רענן הביע את דעתו, לגבי מקומות הישוב הגדולים מסביב לירושלים. כדאי לבקר בשטח ולראות את הכפר הערבי עבדייה ומה שנעשה על אדמות המדינה, איך הכל נסגר בין בית לחם לירושלים ועזריה. עוד מעט, הכל יהיה שטח מיושב עם ערבים ולא עם יהודים.

אישרנו בזמנו, לא רחוק משם, ישוב פרטי, שקראנו לו, רמת קדרון. אנחנו עכשו מדברים על ישוב, בדיוק כמו שרענן מדבר עליו. מדובר על ישוב שהחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית מקימה, עם ועדות קבלה, עם תקנון של ישוב קהילתי. על זה מדובר פה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אנו מאשרים את ההצעה, מותנה באישור הגב' פליאה

אלבק, שמדובר בקרקע המדינה.

הת/24

"צומת ווסט" - מרכז איכלוס אזורי
בצפון רמת הגולן

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ש. ארליך, מ. צפורי;
ה"ה מ. דרובלס, א. בראון, י. שפירא, ר. ויץ
וי. גדיש.

מ ח ל י ט י ם מבלי לקבוע עתוי להקמה -
לאשר הקמתו של מרכז איכלוס בצפון רמת הגולן,
לפי הפירוט כדלקמן:-

- א. היישוב ישא אופי קהילתי פתוח.
- ב. היישוב יוקם כנ.צ. 21852831, כ- 2 ק"מ
מערבית ל"צומת ווסט".
- ג. כשלב פיתוח מלא - יהיו ביישוב 300 יחידות
משפחתיות.
- ד. היישוב יתבסס על תעשיה, מלאכה, קייט,
שירותים ואספקת שירותים אזוריים ליישובים
הסמוכים לו, והוא ישתייך למועצה האזורית
רמת-הגולן - ובמסגרתה יקבל את השירותים
הציבוריים והמוניציפליים.

הת/25

בניה פרטית ביהודה ובשומרון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. צפורי, מ. נסים, ש. ארליך;
ה"ה מ. שמיר, י. מרגלית, מ. דרובלס, א. אביחי,
ר. ויץ וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם לאשר את העקרון, לשלב ביישובי
יהודה ושומרון גורמים ויזמים פרטיים - לשם הקמת
יישובים בעיקר, על כסיס משאבים כלכליים עצמאיים.

הת/26

אישור להקים 5 יישובים בבניה פרטית
ביהודה ובשומרון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ש. ארליך, מ. נסים,
מ. צפורי; וה"ה מ. דקל, ר. ויץ, א. בראון,
מ. שמיר, י. מרגלית, מ. דרובלס וא. אביחי.

מ ח ל י ט י ם במסגרת מדיניות הממשלה
ומכח החלטה מס. הת/26 של הועדה להתיישבות
המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית,
מהיום, לאשר הקמתם של יישובים בבניה פרטית,
ביהודה ובשומרון כמפורט להלן:-

א. אלקנה ד' (שייך צבאח):-

(1) היישוב יוקם על 1,200 דונם של
קרקע פרטית, בנ.צ. 15701662;

(2) החברה המקימה תהיה חברת "גל"
בהשתתפותם של אנשי אלקנה;

(3) מתוכנן להקמה 1,200 יחידות דיור;

ב. יקיר ב' (מערבית ליקיר):-

(1) היישוב יוקם בנ.צ. 15931727 על
2,000 דונם אדמת מדינה מוסדרת ועל
שטח בלתי מוכרז של 1,000 דונם;

(2) על-פי התכנון יכלול היישוב 1,300 יחידות
על קרקע מוסדרת ועם גמר התכנון - יוקצה
השטח ליזמים פרטיים להקמת היישוב;

ג. אלקנה ג' (מסחה):-

(1) היישוב יוקם על שטח של 420 דונם קרקע
פרטית בנ.צ. 15451693;

(2) היישוב מתוכנן ל- 800 יחידות דיור ורוכשי
המגרשים ישאו בהוצאות התשתית

ד. גני מודיעין:-

- (1) היישוב יוקם על שטח של 470 דונם קרקע פרטית בנ.צ. 15151486;
- (2) החברה המקימה את היישוב תהיה החברה לפיתוח שכונות מגורים ביהודה ובשומרון;
- (3) בשלב א' של התכנון תוקם שכונה דתית-חרדית שתכלול 450 יחידות דיור;

ה. נילי ב':-

- (1) היישוב יוקם על שטח של 1,000 דונם של אדמת מדינה בנ.צ. 15601520;
- (2) התכנון הראשוני של היישוב מתייחס ל- 1,100 יחידות דיור בשיטת "כנה ביתך" ללא מוקד ראשוני;
- (3) הטיפול הראשוני ליישוב יינתן על-ידי מינהל מקרקעי ישראל;
- (4) יעלו ליישוב 3 גרעינים של חצ"ב, התעשייה האווירית ובני מודיעין.

נאות אדומים - אישור להקמת יישוב קהילתי-כפרי

הת/27

נציג צה"ל פותח.

בדיון משתתפים: השר ש. ארליך; ה"ה א. כץ, מ. דרובלס, ר. ויץ, י. גדיש, א. בראון והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם כפוף לחוות דעת מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה בענין הבעלות על הקרקע, לאשר כדלקמן הקמתו של נאות אדומים - יישוב קהילתי-כפרי בנ.צ. 17961272:-

א. בשלב ההקמה הראשון ייבנו ביישוב 150 יחידות דיור.

./התעסוקה

- ב. התעסוקה ביישוב תתבסס על תיירות, קייט, תעשיה ושירותים. קרבתו של היישוב למישור אדומים תספק למתיישבים מקורות תעסוקה נוספים.
- ג. היישוב יסונף למועצה האזורית גוש-עציון.
- ד. האחריות להקמת היישוב מוטלת על ההסתדרות הציונית העולמית.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת